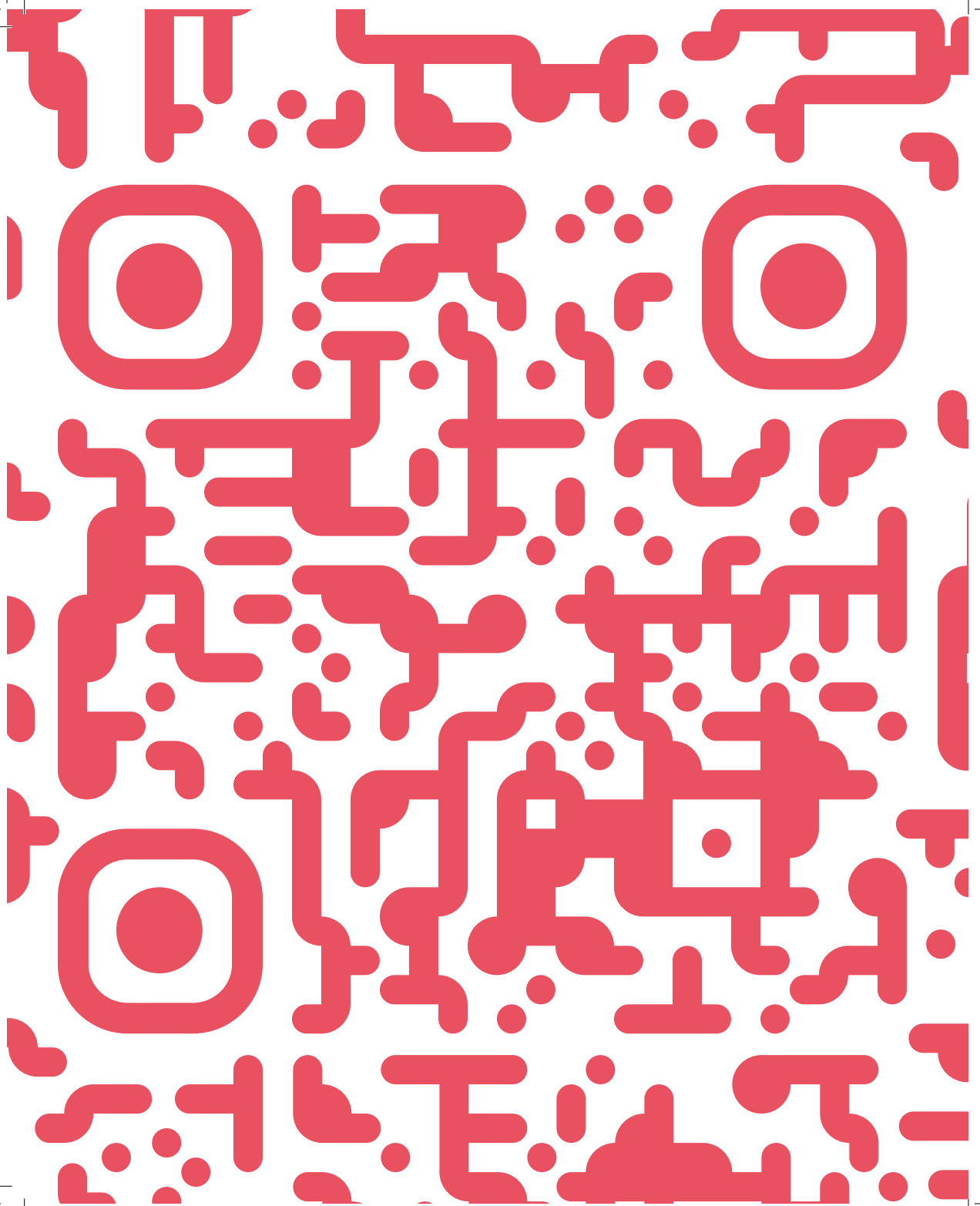

Umoped

srdce svět

Západočeská univerzita v Plzni 2018

Umoped - srdcešvět

Katedra výtvarné výchovy a kultury,
Fakulta pedagogická,
Západočeská univerzita v Plzni

Umoped – srdcešvět

Úvodní slovo Kurta Gebauera

I.

O Katedře výtvarné výchovy a kultury FPE ZČU v Plzni

– Věra Uhl Skřivanová, Rudolf Podlipský

Department of Art Education and Visual Culture,
Faculty of Education, University of West Bohemia in Pilsen

II.

Rozhovory s umělci

Kurt Gebauer a Lenka Stolárová
Stanislav Poláček a Lenka Stolárová
Michal Sedlák a Kateřina Pietrasová
Barbara Benish a Věra Uhl Skřivanová
Markus Herschbach – Søren Møller a Věra Uhl Skřivanová

Obrazová příloha – dílo umění

III.

Diskurs současné didaktiky výtvarné výchovy

O současnosti didaktiky výtvarné výchovy – Jan Slavík
Výtvarná výchova v mezinárodním kontextu – Věra Uhl Skřivanová
Arteterapie na KVK – Martina Komzáková
Média a mediální komunikace jako součást výtvarného vzdělávání – Jan Mašek
Výtvarná výchova v primárním a preprimárním vzdělávání – Monika Plíhalová, Rudolf Podlipský

Obrazová příloha – od pedagogiky k umění a od umění
k pedagogice...

IV.

Medailony

Medailony členů

Katedry výtvarné výchovy a kultury

FPE ZČU v Plzni

Kurt Gebauer

Jan Slavík

Věra Uhl Skřivanová

Jan Mašek

Rudolf Podlipský

Martina Komzáková

Barbara Benish

Stanislav Poláček

Michal Sedlák

Monika Plíhalová

Lenka Stolárová

Kateřina Pietrasová

Martina Šurkalová

Medailony hostů

Petr Kalous

Markus Herschbach

Søren Møller

V.

Edukační program – Monika Plíhalová

Umoped – srdceevět

1

Okno je nejčilejší lidský orgán, během vteřiny omrkne svět okolo, a tak celé dějiny jsou o dívání okolo a konání, aby okolo nebyla nuda, neřkuli průšvih. Mluvení, psaní, tisk, čumění do kompu často nahrazuje realitu, a tak lidi na okolí možná nemají čas, navíc často ani není o co stát, když se o svět kolem nás nikdo nestará nebo stará blbě. Pod slovy si člověk většinou představuje to, co už viděl a zažil, nebo možná něco úplně jiného, než měl pisatel nebo mluvitel na mysli, anebo řečník je nebezpečný blázen a mluví tak chytlavě, že probudí bláznovství v jinak normálních lidech, a tak se stává, že slova a věty vygenerují binec nebo masakr.

Lépe je realitu vidět, vnímat, umět chránit, co je pěkné a zkrášlovat to, co to potřebuje. To se musí člověk učit od malička a od toho jsou tu mimo jiné pedagogové vizuální kultury, kteří by měli u lidiček pomáhat vylepšovat, co neumí rodiče a ostatní společnost. V ideálním případě mohou pomáhat svým sousedům, svému okolí opatrovat to, co už je dost krásné a dobré a zkrášlovat to, co by mohlo být lepší, a to dá tak zabrat, že na blbosti typu ideologií, xenofobií a jiných masakerů nezbyvá čas a svět může být krásný nebo alespoň snesitelný.

Pedagogové vizuálové jsou ti, kteří nám zachrání příští generaci před totálním zblbnutím, kterému periodicky podléhá homo sapiens celé dějiny. Ať žije změna! Ať jsou periody jen o různých typech krásy! Ať žijí vizuální buditelé, ať žijí umopedi!

26. 3. 2018

Kurt Gebauer

Katedra výtvarné výchovy a kultury FPE ZČU v Plzni

Věra Ubl Skřivanová a Rudolf Podlipský

Katedra výtvarné výchovy a kultury Fakulty pedagogické Západočeské univerzity v Plzni je pracovištěm, které se zabývá pregraduální přípravou budoucích učitelů výtvarné výchovy pro 2. stupeň základní školy, pro střední školy i základní umělecké školy, ale také výtvarnou přípravou učitelů pro 1. stupeň ZŠ a školy mateřské. Ročně tak prochází studiem na katedře kolem 600 studentů.

2

Pracoviště navazuje na tradici umělecko-pedagogické přípravy, kterou lze datovat již od r. 1948, tedy od založení Vyšší pedagogické školy v Plzni, později transformované na Pedagogický institut či Pedagogickou fakultu v Plzni. Tehdejší katedra výtvarné výchovy připravovala studenty především v oblasti umělecké tvorby, technik i řemesel. Výuka se zakládala na kresbě, malbě, dekorativním kreslení, písmu, modelování a byla podložena studiem dějin umění a kultury. Pro potřeby škol na Karlovarsku a Sokolovsku byl v roce 1960 zřízen Pedagogický institut v Karlových Varech, který měl rovněž katedru výtvarné výchovy, na níž působili např. malíři Otmar Homolka, Karel Retter, Bohumil Sedláček. V polovině 60. let karlovarský institut ukončil svoji činnost, studium budoucích učitelů zcela přešlo do Plzně a s ním i výše uvedení učitelé (Potužáková 2017).

V pedagogickém kolektivu katedry působili v průběhu období do roku 2002 výtvarní umělci, zejména malíři Jaroslav Krátký, Jan Wenig, výše zmiňovaní karlovarští malíři, Václav Vodák, Josef Šteffel, Milan Hes, Naděžda Škardová a Vladivoj Kotyza. Historii výtvarného umění a výtvarné kultury přednášeli a garantovali zejména Mirko Zdeněk, Jana Potužáková (dlouholetá ředitelka Západočeské galerie v Plzni) a Jaroslav Zapletal.

Od 60. let se na pracovišti vedle malby a kresby intenzívně rozvíjela také keramická a sochařská tvorba spjatá především se jmény Miloš Franče a Jindřich Jíša, později Naděžda Potůčková a Stanislav Poláček. Na fakultě byl vybudován rozsáhlý areál

dílen v suterénu budovy na Klatovské ulici. Keramická dílna byla vybavena mimo jiné i sádrařskými (kopacími) a hrnčířskými (kopacími i elektrickými) kruhy. Vznikala zde stavěná, točená a litá keramika. Specialitou Miloše Frančeho pak byla keramická malba, založená na experimentování s barvítky a barevnými glazurami a svým pojetím propojená s grafikou. Miloš Franče byl totiž výtvarným založením i grafik. Podílel se spolu s Jiřím Novákem, vedoucím grafické dílny, na vytvoření výborných podmínek pro realizaci i náročnějších grafických technik jako jsou lept a litografie. Tomu odpovídalo vybavení dílny včetně adekvátních grafických lisů. Navíc v 80. letech vznikla na katedře sítotisková dílna, kterou nejprve vedla fotografka Eva Frančevá a později Anna Heidlerová. Sochařská tvorba v péči Jindřicha Jiší a později Jaroslava Bockera vycházela z její realistické tradice. Za oživující počín v této oblasti lze považovat kamennou mozaiku – diplomovou práci studenta Maliny, která dodnes zdobí chodbu katedry. Její realizace souvisí s uskutečňovanými exkurzemi do výtvarných dílen v republice, specializovaných na mozaiku, litografii, vitráž, keramiku, aradekor apod. Katedra tedy ve svém důsledku nabízela studujícím široké možnosti pro realizaci plnohodnotných umělecky zaměřených diplomových prací nejenom v malbě, kresbě ale i v keramice, sochařské tvorbě, grafice a textilní tvorbě (Slavěna Jandová). Výtvarnou odbornost studujících posilovaly také exkurze do galerií a muzeí nejenom v naší republice, ale i v Evropě. V rovině teoretických diplomových prací se studujícím nabízela možnost zaměřit se zejména na moderní umění (Mirko Zdeněk), didaktiku výtvarné výchovy (Přemysl Doležal, Věra Němcová), umění 19. století (Jana Potužáková) a regionální lidovou a architektonickou tvorbu (Jaroslav Zapletal). Vazbu katedry na oborovou didaktiku potvrzovala aktivní účast didaktiků na konferencích českého komitétu organizace INSEA. Samotná katedra organizovala konference INSEA v letech 1994, 2004 a 2012.

Od počátku 90. let byla katedra vybavována také počítači, takže na přelomu tisíciletí byly vytvořeny dobré podmínky pro jejich plné využití. Vzhledem k rozšíření studijní nabídky o neučitelské obory změnila v roce 1990 katedra název na Katedra výtvarné kultury PdF ZČU v Plzni. V polovině devadesátých let nastoupil na katedru ilustrátor a malíř Josef Mištera. Spolu s tehdejším vedoucím katedry – Milanem Hesem zorganizoval na počátku roku 2002 založení Ústavu umění designu při Pedagogické fakultě ZČU v Plzni. Po nečekaném úmrtí Milana Hese vedl Josef Mištera i katedru. Ústav byl v březnu roku 2004 potvrzen akademickým senátem jako samostatná část univerzity a přestěhoval se do univerzitního areálu na Borech. V roce 2013 se pak transformoval ve fakultu.

V období 2003–2016 stála v čele katedry Vladimíra Zikmundová. V této době se katedra profilovala především v oblasti užití nových technologií ve výtvarné edukaci (Vladimíra Zikmundová, Jan Mašek) a uplatňování artefietických (Jan Slavík, Jindřich Lukavský) a arteterapeutických přístupů v rámci didaktiky výtvarné výchovy (Martina Komzáková). Studenti zvládli pracovat s rámcovými vzdělávacími programy (Jaroslav Vančát) a reflektovat vlastní pedagogické působení s využitím badatelských přístupů.

Umělecké zázemí se však po personální a materiální stránce zhoršilo natolik, že se některé disciplíny přestaly zcela vyučovat. Na katedře zůstal z umělců jedině malíř a keramik Stanislav Poláček. Na katedře nepracoval žádný historik umění.

Od roku 2017 vede katedru Věra Uhl Skřivanová. Katedra prochází procesem obnovy i nového rozvoje. Současná výtvarná pedagogika (pedagogika umění) totiž čerpá ze tří základních oblastí:

- umělecké a výtvarné tvorby;
- věd o umění (především pak dějin umění, ale i estetiky, sociologie umění, psychologie umění či sémiotiky) a vizuálních studií;
- didaktiky výtvarné výchovy a oborového pedagogického výzkumu, včetně mediálního vzdělávání.

V r. 2018 byla katedra přejmenována na katedru výtvarné výchovy a kultury. Přijala tak zpětně do svého názvu odkaz na dobrou tradici české výtvarné výchovy a zároveň se jasně vymezuje směrem k výtvarnému vzdělávání v kontextu vizuální kultury.

V současné době pracují na katedře čtyři významní čeští umělci: Kurt Gebauer, Barbara Benish, Stanislav Poláček a Michal Sedlák. Opět se tak rozvíjí na katedře prostorová tvorba: od modelování po sochařství, ale také například environmentální tvorba, land art nebo umění ve veřejném prostoru. Byl zakoupen nový grafický lis, a tak se opět věnujeme i tisku z hloubky. V suterénu budovy jsme zpětně získali prostory bývalé keramické dílny a na základě grantů vybudovali novou keramickou dílnu, a dokonce dílnu sklářskou. V budoucnu se pokoušíme navrátit rovněž k textilní tvorbě, protože textil je poměrně snadno dostupným materiálem, se kterým učitelé, a to především MŠ a 1. stupně, běžně s dětmi pracují.

Katedra tak nabízí budoucím učitelům osvojení jednak klasických technik, např. kresby či malby, ale také nových technologií pro výuku výtvarné výchovy, ať již je to digitální fotografie, video, film či počítačová tvorba. Studenti jsou vedeni k formulaci vlastní myšlenky – konceptu a jeho ukotvení v kontextu umění, kultury, ale také společenských věd. Na základě východisek pedagogického konstruktivismu se aktivně podílí na výuce a v rámci autorské tvorby prezentují vlastní názor a zodpovědný postoj k okolnímu světu.

Na katedře působí didaktici výtvarné výchovy: Jan Slavík, Věra Uhl Skřivanová, Monika Plíhalová, didaktik a teoretik umění: Rudolf Podlipský, kunsthistorička: Lenka Stolárová a Kateřina Pietrasová, didaktik mediálního vzdělávání: Jan Mašek, arteterapeutka a psychologka: Martina Komzáková.

- 5 Očekávaným cílem spolupráce umělců, didaktiků výtvarné výchovy a kunsthistoriků je vybavit budoucí učitele takovými profesními umělecko-pedagogickými kompetencemi, které podpoří rozvoj tvořivosti, smyslové citlivosti i vizuální gramotnosti jejich žáků.

Současná katedra výtvarné výchovy a kultury se snaží být otevřeným kulturním centrem. Úzce spolupracujeme se Západočeskou galerií v Plzni a Galerii Evropského domu v Plzni, Unii výtvarných umělců Plzeň, Galerii Vestředu. Zapojili jsme se do projektu Pěstuj prostor Plzně. Podílíme se na oborovém diskurzu ČR, spolupracujeme s ostatními výtvarnými katedrami ČR a zahraničními pracovišti: AVU v Mnichově, Univerzitou Flensburg, Osnabrück, Krakov. Kromě činnosti výukové organizujeme odborné přednášky, workshopy, kurzy celoživotního vzdělávání, podílíme se na dětské univerzitě a řadě mezioborových a meziuniverzitních projektů či konferencí. V červnu 2019 pořádáme na Katedře výtvarné výchovy a kultury FPE ZČU v Plzni konferenci České sekce INSEA, která si klade za cíl ozřejmit pozici české výtvarné výchovy v mezinárodním kontextu.

Department of Art Education and Visual Culture, Faculty of Education, University of West Bohemia in Pilsen

Věra Uhl Skřivanová and Rudolf Podlipský

The Department of Art Education and Visual Culture, Faculty of Education, University of West Bohemia in Pilsen is a place dedicated to pre-gradual training of future art teachers for secondary schools, colleges and primary art schools, as well as to training of art teachers for primary schools and nursery schools. The studies are annually completed by approximately 600 students.

6

The Department builds on the tradition of art educational training which can be dated back to 1948, that is, since the Higher Educational Schools has been established in Pilsen which later transformed into an Educational Institute or the Faculty of Education in Pilsen. The former Department of Art Education was dedicated to training students particularly in art production, artistic techniques and crafts. The training was based on the lessons of drawing, painting, decorative drawing, calligraphy, modelling, and was supported by the studies in art and culture history. The Pedagogical Institute in Karlovy Vary was established in 1960 to serve the purposes of the schools in the Karlovy Vary and Sokolov regions. The Institute had a Department of Art Education where painters such as Otmar Homolka, Karel Retter, and Bohumil Sedláček gave lectures. In the middle of the 1960s, the Educational Institute in Karlovy Vary ceased all activities and the teacher training program moved entirely to Pilsen together with the teachers mentioned above (Potužáková 2017).

Until 2002, the team of lectures included visual artists namely painters Jaroslav Krátký, Jan Wenig, above mentioned painters from Karlovy Vary, as well as Václav Vodák, Josef Šteffel, Milan Hes, Naděžda Škardová, and Vladivoj Kotyza. The lectures of history of fine arts were delivered and guaranteed primarily by Mirko Zdeněk,

Jana Potužáková – long-term director of the West Bohemia Gallery in Pilsen, and Jaroslav Zapletal.

7

Since the 1960s, ceramics and sculpture related mainly to the names of Miloš Franče, Jindřich Jiša, later Naděžda Potůčková and Stanislav Poláček have been intensively developed at the Department besides painting and drawing. An extensive workshop area was built in the basement of the Faculty's building located on Klatovska Street. Among other things, the ceramics workshop was equipped also with pottery wheels for plaster (kick-wheels) and for clay (kick-wheels and electric wheels). The workshop has produced built-up, wheeled and casted ceramics. The speciality of Miloš Franče was ceramic painting based on the experimenting with colours and colour glazes, and the principle of printmaking. Miloš Franče was a professional printmaker. Together with Jiří Novák, the head of the printmaking workshop, he participated in creating excellent conditions for realising also more demanding printmaking techniques such as etching and lithography. This corresponded to the workshop equipment including adequate printmaking presses. In addition, in the 1980s, a screen printing workshop was created at the Department, first led by photographer Eva Frančevová and later by Anna Heidlerová. The sculptural work in the care of Jindřich Jiša and later Jaroslav Bocker was based on her realistic tradition. The stone mosaic can be considered an invigorating project of this area – the diploma work of student Malina that adorns the hall of the Department till today. The realisation of the mosaic is related to the field trips to artistic workshop in the Czech Republic specialising in mosaics, lithography, stained glass, ceramics, aradekor, etc. Therefore, the Department offered students wide possibilities for realisation of full-fledged artistic diploma theses not only in painting and drawing, but also in ceramics, sculpture, printmaking, and textile production (Slavěna Jandová). The art expertise of students has also been boosted by field trips to galleries and museums not only in our country but also in Europe. As for theoretical diploma theses, students could specialise in modern art (Mírko Zdeněk), art education didactics (Přemysl Doležal, Věra Němcová), 19th century art (Jana Potužáková), and regional vernacular and architectural production (Jaroslav Zapletal). The link of the Department to the field didactics was confirmed by the active participation of didactics at the conferences of the Czech Committee of INSEA. The Department itself organised the INSEA conference in 1994, 2004, and 2012.

Since the beginning of the 1990s, the Department has been gradually equipped with computers, and at the turn of the millennium, they were all up and running to their

full potential. Since the Department started offering also non-teaching fields of study, it changed its name in 1990 to the Department of Visual Culture, Faculty of Education, University of West Bohemia in Pilsen. Illustrator and painter Josef Mištera came to the Department in the middle of the 1990s. Together with the head of the Department of the time, Milan Hes, he has arranged for the Institute of Art Design to be established at the Faculty of Education. After the sudden decease of Milan Hes, Josef Mištera became the head of the Department. In March 2004, the academic senate acknowledged the Institute to be an independent part of the University, after which it moved to the area in Bory. The Institute transformed into a faculty in 2013.

In the period between 2003 and 2016, the Department was led by Vladimíra Zikmundová. At that time, the Department has specialised mainly in the application of new technologies in art education (Vladimíra Zikmundová, Jan Mašek), and the application of art-philetics (Jan Slavík, Jindřich Lukavský) and art therapeutic approaches in art education didactics (Martina Komzáková). Students could work with framework education programmes (Jaroslav Vančát) as well as reflect on their own teaching practice while employing research methodology.

8

However, the artistic base has deteriorated both on personnel and material level to such an extent that some of the disciplines could no longer be taught. The only artist that remained at the Department was painter and ceramist Stanislav Poláček. There was no art historian at that time.

Since 2017 Věra Uhl Skřivanová is the Head of Department. The Department has been undergoing the process of restoration and new development. The current pedagogy of fine arts (art pedagogy) therefore follows from three fundamental areas:

- art production;
- art sciences (mainly art history, aesthetics, sociology of art, psychology of art, and semiotics) and visual studies;
- didactics of art education and field pedagogical research including media education.

In 2008, the Department was renamed to the current name of the Department of Art Education and Visual Culture. Thereby, it has included in its name the reference to the good tradition of Czech art education while defining itself towards artistic training in the context of visual culture.

9 Currently, there are four significant Czech artists based at the Department: Kurt Gebauer, Barbara Benish, Stanislav Poláček, and Michal Sedlák. The spatial art can thus flourish again at the Department: from modelling to sculpture, through environmental art, land art, and art in public places. A new printmaking press has been purchased allowing us to return to intaglio printing. We have regained the area of former ceramics workshop in the basement where we were able to build a new ceramics workshop and even a glassmaking workshop using funding from various grant projects. In the future, we would like to restore textile art also because textile is rather an accessible material commonly used by teachers at nursery as well as primary schools.

The Department now offers future teachers the acquisition of both classical techniques such as drawing or painting, as well as new technologies for art lessons, be it digital photography, video, film or computer art. Students are led to formulate their own ideas – their own concept, and to ensure its anchoring in the context of art, culture, and social sciences. Based on the principles of pedagogical constructivism, students actively participate in teaching, and in presenting their own opinion and a responsible attitude towards the outside world through their own art projects.

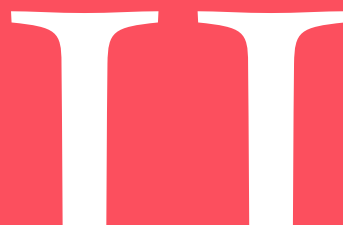
The current team of lecturers of the Department include: Jan Slavík and Věra Uhl Skřivanová in art education didactics, Rudolf Podlipský in didactics and art theory, Lenka Stolárová and Kateřina Pietrasová in art history, Jan Mašek in didactics of media education, and Martina Komzáková in art therapy and psychology.

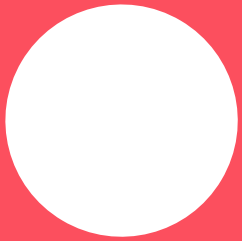
The expected objective of the cooperation between artists, art educators and art historians is to equip future teachers with such professional artistic and pedagogical competencies that will promote the development of creativity, sensory sensitivity and visual literacy of their pupils.

The current Department of Art Education and Art Culture strives to be an open centre of culture. We work closely with the West Bohemian Gallery in Pilsen and the Gallery of the European House in Pilsen, the Union of Fine Artists in Pilsen,

and the Vestředu Gallery. We are engaged in the project titled Pěstuj prostor Plzně [Cultivate the Space of Pilsen]. We participate in the field discourse of the Czech Republic, while cooperating with other art departments of the Czech Republic as well as abroad: AVU in Munich, Flensburg University, Osnabrück, Krakow. In addition to lecturing, we organise lectures, workshops, lifelong learning courses, and participate in a children's university and a range of interdisciplinary and inter-university projects and conferences. In June 2019, the Department of Art Education and Visual Culture, Faculty of Education, University of West Bohemia in Pilsen will organise a conference of the Czech Section of INSEA, the objective of which will be to clarify the position of Czech art education in an international context.

Rozhovory s umělci

Rozhovor Kurta Gebauera a Lenky Stolárové

Začátky bývají vždy těžké, jaké byly ty Vaše?

13

Maminka vzpomínala, jak učitelku mateřské školy podezíral inspektor, že moje kresby dělala ona. Asi to bylo jen trochu jiné než tehdy obvyklé kresby. Ty kresby ještě mám, dospělý by to takto nedokázal, jsou dětské. Tato historka svědčí o tom, že inspektor se v kresbě moc nevyznal, ale asi jsem v tom oboru něčím zaujal. Sochařil jsem ze dřeva a nakopaného jílu, pak k té profesionálnější sochařině jsem se dostal u místního sochaře Vincence Havla. Na základce jsem vyhrával výtvarné soutěže, a tak mě hodný ředitel přihlásil na ŠUR v Brně. Po roce jsem přestoupil na Střední průmyslovou školu kamenickou a sochařskou v Hořicích, kde bylo víc sochařského řemesla, a navíc kamenická stavařina. Po škole jsem kameničil při restaurování v Praze na Emauzích, Prašnébráně, Valdštejnském paláci jako zaměstnanec Pražského stavebního podniku a odbyl si dvouletou základní vojenskou službu u ženistů. Na čtvrtý pokus jsem se dostal na vejšku. Akademii výtvarných umění jsem studoval u profesorů Vincence Makovského a Karla Lidického. Absolvoval jsem také prázdninový pracovní pobyt ve Stuttgartu u sochaře Otty Herberta Hajeka (1965) a stipendijní ve Francii u profesora Césara Baldaciniho (1972).

Každé dílo má svůj příběh, který je podmíněn mnoha okolnostmi. Jakým způsobem se odvíjely osudy Vašich realizací a které z nich považujete za zřetelě hodné? Lze nyní říci, jakým směrem se bude ubírat Vaše práce a na co se mohou Vaši příznivci těšit do budoucna?

Jak bude pokračovat, to asi opravdu nikdo neví.

Po okupaci sovětskými a spřátelenými vojsky a ukončení AVU v roce 1969 jsem se snažil být nezávislý bez ohledu na vnější okolnosti. Zajímalo mě hodně veřejný prostor. Krajina a socha je stále živé a přitažlivé téma. Objevovat místa, která by měla či mohla být doplněna něčím, je paráda, stejně jako dialog s prostorem a s předpokládaným divákem. Sochy určené do konkrétního prostoru, práce s krajinou, sochy skládané z kamene, vstup současného do staršího, fotografie, velkoplošné tisky, kresby, malba, litografie.

Do povědomí veřejnosti i soudruhů vpluly, myslím, už Létající plavkyně z Vojanových sadů (1973) proto je nechali sundat. Důležitá realizace je „Utíkající dívka“ (1974–1976). Původně byla určena před samošku, pak jinam v Opavě, ale jeden papaláš měl strach, že si lidi budou myslet, že utíká z východu na západ. Před Domem umění ji dovolili umístit až poté, co ji chtěli koupit v Antverpách na přehlídce sochařství v Middelheimu. Obdobně spletité bývá veškeré mé konání. Některé návrhy čekají na svou realizaci celá desetiletí. Třeba „Kamenná kniha“ pro Palackého, která se teď začíná dělat pro Neratovice. Něco bylo asi zapříčiněno tušením, že možná glosuju společenskopolitickou situaci, ale nyní je to spíše obecná lhostejnost k prostoru, ve kterém žijeme. Když se nic nedělá, nic se nepokazí....

V době normalizace vznikli trpaslíci (1985). Do jisté míry byla přelomová výstava ve Vojanových sadech (1986), kde politicko-satirické Trpaslíky viděla širší veřejnost. Pak obludy také skládané z kamene (1987). V symbolu srdce zase byla protiváha tzv. blbě nálady (1997). Emblém zastoupený důvěrně známým a dokonalým tvarem a červenou barvou v sobě může mít mnoho významů. Srdce hrdinské, jášající, milující, planoucí pro národ a vlast, obětující se....

14

Diváků je představen zpravidla zlomek procesu tvorby zhmotněný v podobě dokončeného uměleckého díla. Je možné poodkrýt tajemství cesty k soše, objektu, obrazu či instalaci a popsat vznikající myšlenky, postupující přípravné práce či důležité okamžiky rozhodování, které vystavovanému uměleckému dílu předcházejí?

Tajemství je tajemství. Dobré dílo v sobě mívá mnoho prvků. Záleží na nadání a dovednosti autora, jak předá představu do viditelné informace pro předpokládané publikum. Prvním divákem a kritikem je většinou autor sám. Vyznění podmiňuje zvolený materiál, řemeslná zručnost, barevnost, prostor, pro který je určeno. Někdy může autora oslovit sám materiál a pustí se do objevování, co v něm je skryto.

Umístěním v galerii či veřejném prostoru je dílo představeno diváku a čelí jeho interpretacím. Existuje zpráva, vyjádřená ve tvarech, barvách, hmotě či prostoru, která by mu měla být prostřednictvím Vašeho díla doručena? Jak velkou svobodu v interpretaci lze diváku svěřit a jak přesné soudy o podstatě díla lze od něj očekávat?

Informace, kterou v sobě dobré dílo nese, se proměňuje podle podmínek, kulturní vybavenosti, nálady diváka, jemuž umožňuje objevovat v čase stále nové významové vrstvy. Zvláště sochy venku ovlivňují všechny, kdo s nimi přijdou do kontaktu, bez ohledu na kulturní zázemí, vzdělání a další okolnosti. Je to dobré téma pro veřejný dialog, tříbí kulturu, lidi pak nemají tolik času na nebezpečnější konflikty. Co si o tom zkrátka kdo myslí, je vedlejší.

15

Rozhovor Stanislava Poláčka a Lenky Stolárové

**Vzpomínáte si na osobní iniciační moment,
který Vás přivedl na dráhu umělce?**

Dítě má vrozenou touhu tvořit a cítí potřebu projevit se způsoby, které v tu chvíli již ovládá stejně jako později dospělý jedinec. Prvními diváky a kritiky mé „tvorby“ byli moji kamarádi, což svědčí o výrazné potřebě, být ještě malé lidské bytosti, přenášet vnější svět do uměleckého díla, přetvořit ho ve vlastní projev a pomocí něj oslovit nejprve nejbližší okolí, které se později přirozeně promění v širokou veřejnost. Není podstatné, zda k tomu využívá pastelky nebo jiné prostředky. Definitivní rozhodnutí o mém směřování přineslo až studium na Střední průmyslové škole keramické a sklářské v Karlových Varech. Velmi inspirativní prostředí, společnost kolegů spojených především s Chebskou galerií a v neposlední řadě i přechod z maloměsta do omšelých lázní se zbytky prvorepublikové atmosféry, navázání přátelství se stejně smýšlejícími vrstevníky a účast na často jednodenních neoficiálních výstavách proměnilo mé tušení, že nemohu bez vlastní tvorby a kumštu obecně být, v jistotu.

Posléze, když jsem v roce 1984 volil vysokou školu, podal jsem přihlášku na Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze. Konkrétně jsem se ucházel o studium v ateliéru keramiky a porcelánu, který v té době vedl keramik a sochař Otto Eckert. Bohužel štěstěna mi nebyla nakloněna a bylo nutné najít jinou alternativu. Vzhledem k mému zaměření jsem si vybral Pedagogickou fakultu Západočeské univerzity, neboť v té době disponovala jednou z nejlépe vybavených keramických dílen v republice. Navíc zde nad studenty bděla velmi inspirativní osobnost, kterou byl keramik Miloš Franče. Dnes se toto rozhodnutí může zdát možná i úsměvné, ale pro mne to tehdy byl důvod vystudovat aprobaci výtvarná výchova a český jazyk. A pedagogické dráze se s menšími přestávkami věnuji dodnes.

**Jakými cestami se ubírala Vaše dosavadní umělecká dráha?
Jakým směrem bude pokračovat?**

16

Učarovala mi keramika a možnosti, které práce s tímto materiálem nabízí, což se u mne odráží i později v malbě, reliéfu a samozřejmě keramické malbě, které se zejména v současnosti věnuji. Stále cítím hmotu a materiál, a to právě i v malbě. Reliéf a biskvit jsou pro mne stále nesmírně přitažlivé formy a rád se k nim vracím. Objevovat limity a propojovat možnosti forem a materiálu je pro mne celoživotní výzva. V průběhu života se výrazně měnil i můj vztah k barvě. Od téměř monochromních, černobílých, až po realizace velmi výrazně pracující s barvou jako nositelem uměleckého názoru a opět návrat k barevně úsporným řešením. Ještě na střední škole mne silně oslovily práce sester Válových, Vladimíra Nováka a vůbec první výstavy skupiny 12/15. Později pak malby Otakara Slavíka. Nyní v mých realizacích rezonuje zejména keramická malba, neboť mne velmi fascinuje proces vzniku uměleckého díla i technické možnosti, které jsou svým způsobem i determinující. V budoucnu bych se rád opět vrátil i ke klasické malbě, ale kdo ví, nevyzpytatelné jsou cesty Páně.

Diváků je představen zpravidla zlomek procesu tvorby zhmotněný v podobě dokončeného uměleckého díla. Je možné poodkrýt tajemství cesty k soše, objektu, obrazu či instalaci a popsat vznikající myšlenky, postupující přípravné práce či důležité okamžiky rozhodování, které vystavovanému uměleckému dílu předchází?

Osud vystavovaných děl je poněkud spletitý. Původně vznikly fotografie a podle nich kresby rukou a sazemi, které se ovšem během času proměnily v prach dějin. Nicméně mi okamžiky na nich zachycené nenechaly zapomenout. Prezentovaná díla lze označit jako vzpomínku na původní snímky, ale i na náladu, světlo a celkovou atmosféru jejich vzniku. Znovu ožívují ony pocity, jež nechaly vzniknout jejich předloze. Oslavují tonalitu fotografie a demonstrují odlišnosti i potenciál, jež obě média v sobě ukrývají. Příběh uměleckého díla jistě představit lze, otázkou ovšem zůstává, zda je prezentovatelný bez výpovědi samotného umělce, který dokáže osvětlit všechny souvislosti, podmínky, zkušenosti a prožitky s ním spojené.

Umístěním v galerii či veřejném prostoru je dílo představeno divákovi a cílem jeho interpretací. Existuje zpráva, vyjádřená ve tvarech, barvách, hmotě či prostoru, která by mu měla být prostřednictvím Vašeho díla sdělena? Jak velkou svobodu v interpretaci lze divákovi svěřit a jak přesné soudy o podstatě díla lze od něj očekávat?

Prostor a čas vystavení určuje vyznění díla, které může získat nové souvislosti, a to i pro tvůrce samotného. Vždy dochází k interakci mezi samotnou realizací, divákem a prostorem. Proto je zpětná vazba i pro tvůrce nepostradatelná, sám má vlastně jen malou možnost do tohoto procesu zasáhnout. Samozřejmě že lze předpokládat dialog s divákem, který je pro umělce v době vzniku díla předpokládaným příjemcem této vizuální informace, ale on sám je determinován svými společenskými vazbami a omezenou znalostí svého publika. Interpretace díla by měla být především na samotném autorovi, neboť bez něj nelze chápat artefakt v jeho celistvosti.

Rozhovor Michala Sedláka a Kateřiny Pietrasové

Už od dob studií na UMPRUM v 90. letech přitahuje tvou imaginaci krajina a přírodní materiály. Vztah je to natolik silný, že ses rozhodl tvořit přímo v krajině a výlučně s přírodními materiály. Vybabuješ si ještě, jaký byl ten první impuls, který tě na tuto cestu nasměroval?

Ten impuls si už přesně nepamatuji. Mám ale jakousi vnitřní jistotu, že to, co jsem prožil v dětství, mě nasměrovalo zcela zásadním způsobem. Jsem sice rodilý Pražák, ale mou představivost podněcovaly hlavně dlouhodobé pobyty na chalupě prarodičů v Krušných horách: právě tam jsem nejvíc kreslil, maloval a hrál si ve volné přírodě, stavěl krajiny a vymýšlel příběhy. Dole pod svahem teče malý potůček, který jsem čistil a stavěl v něm různé hráze, asi tak, jako to děti většinou dělávají. Kolem chalupy jsme měli pozemek, který přirozeně přecházel do krajiny, nebyl ohraničen plotem. Tento vztah stavby a krajiny jsem si asi začal velmi záhy uvědomovat, bavilo mě pozorovat, jak se zezeň extenzivně rozšiřuje, když jí to umožníme a nechceme ji nějak „kultivovat“. Rodina mně nechala docela brzo volnou ruku v tom, co kolem domu zasadit a co odstranit. Můj děda měl rád přírodu, ale vzpomínám si, jak jsme spolu měli malý spor ohledně větve smrku, která volně splývala k zemi a vytvářela tu útulný kout. Děda ji chtěl uříznout, já zase ponechat. Odtud asi taky pochází mé prvotní uvažování o přirozeném a umělém.

18

Propojenost lidského a přírodního elementu vždy nějak reflektuješ i ve své tvorbě. Nasměroval tě tento - v podstatě hlubinně ekologický moment - později i k promyšlení projektů na obnovu zdevastované krajiny?

Ano, byl to právě kontrast mezi zdánlivě neporušenými přírodními místy krajiny Krušných hor a stopami totálně destruktivní činnosti člověka, a nemuselo nutně jít jen o známou měsíční krajinu po dolování hnědého uhlí.

Jedna z tvých prvních realizací v krajině z roku 1994 - Obelisk představovala jakousi živou sochu - objekt splétaný z vrbových proutků zasazených v zemi (tzv. living willow sculpture). Jaký byl její další osud?

Sochu jsem vytvořil na břehu rybníka nedaleko Strojetic na Žatecku, už jsem tam ale dlouho nebyl... V té krajině jsem se cítil jako u vytržení, bylo to něco úplně jiného, než na co jsem byl zvyklý z Prahy či z Krušných hor. Je to kraj Václava Rabase, všude červená hlína, kopce jako mořské vlny a k tomu ty poctivé, masivní kamenné stavby domů z opuky. V té době jsem začal soustředěněji přemýšlet o různých cyklech a návratech, začátcích a koncích, které mají své analogie v universu. Ke splétání vrbového proutí jsem tu použil v podstatě textilní techniku, kterou lze zároveň využít i sochařským způsobem. Proces tvorby mě nutil přemýšlet, že v životě nemáme a nemůžeme mít všechno pod kontrolou, ale že máme zase možnost aktuálně reagovat na to, co se právě děje. Dnes je ze sochy vrba, avšak prvotně mnou ovlivněná.

Dalo by se říci, že tě zajímá i moment „otevřenosti“ uměleckého díla, tj. že svým přírodním výtvorům záměrně nedáváš definitivní tvar, ale necháváš na přírodě, aby se na nich do určité míry spolupodílela?

Ani nevím, jestli to tak úplně je. Často mám poměrně specifickou představu, která jaksi „vzdoruje“ přirozené otevřenosti. Během uvažování, při kterém mi pomáhá kreslení představ, si ale stále bolestně uvědomuji, že určitou ideu není ani tak nemožné realizovat, jako ji spíše přirozeně začlenit a udržet ve fyzickém prostoru, aby tu byla stále aktuální. To mě pak vede k tomu, že je zapotřebí nechat více působit přirozeně přírodní element v kombinaci s nějakou formou lidské kultivace.

Na podobném principu byla nejspíš založena i socha Danaé, kterou jsi v roce 2000 vytvořil pro Stromovku a kterou prezentuješ i na této výstavě?

19

Pro tuto realizaci bylo zcela zásadní místo a terén. Motiv ponořených nohou ve vodě jsem nosil v hlavě už určitou dobu. Nejdříve jsem chtěl sochu vytvořit na břehu rybníka v Dolních Počernicích, kde jsem původně zamýšlel instalovat i kinetickou sochu... Pak jsem ale jednou procházel Stromovkou a najednou jsem měl jasno. Také jsem si uvědomoval, že zdánlivá přirozenost parku závisí na poměrně intenzivní péči, a přemýšlel jsem, jak se asi návštěvníci budou k objektu chovat, zda je možné jej udržovat jako kterýkoliv jiný záhon v Královské oboře...

Přijde mi, že Danaé skvělým způsobem propojila svět lidské imaginace a svět přírody v jakýsi nový významový a harmonický celek... Proč zrovna mýtická Danaé?

Právě to umělé komponování zeleně člověkem a zdánlivá krajinná přirozenost mě přivedla k uvažování o kompozicích obrazů, na nichž je vyobrazena Danaé. Poblíž místa, kde jsem ji vytvořil, stojí krásná stará lípa, která mi připomínala baldachýn z obrazu Tiziana s tímto motivem. Pak tu byl samozřejmě ten správný terénní zlom a měřítko prostoru. Vlastně mi ani moc nezáleželo na tom, zda budou lidé sochu interpretovat jako postavu Danaé... Chtěl jsem vymodelovat ženu ležící ve vyzývavé poloze. Ale toto zobrazení aktu v historii výtvarného umění mě vždy fascinovalo, takže mi bylo silnou inspirací. Prostě se to vše najednou nějak dohromady propojilo...

**Danae se nakonec stal osudným přírodní proces - živelná povodeň z roku 2002.
Neměl jsi někdy chuť sochu obnovit?**

Nikdy jsem o tom neuvažoval, přestože se mě na to občas někdo ptal. Přišlo mi to jako recyklace původní ideje a měl jsem dojem, že bych se tím tak trochu zpronevěřil místu, pro které jsem ji vytvořil.

**V současnosti v pražské Stromovce dokončujete další umělecké objekty.
O co přesně jde?**

Téměř po patnácti letech jsem dostal novou příležitost pro Stromovku něco vytvořit. Čas od času mne baví být součástí nějakého většího tvůrčího týmu, protože ve volné umělecké tvorbě se člověk někdy nevyhnutelně cítí poněkud osaměle. Dostal jsem za úkol vytvořit místo pro posezení a relaxaci. Funkce a využití parku Stromovka se v posledních letech hodně proměnily, slouží především sportu. Lidé si tu už mnohem méně často dávají rande anebo v klidu čtou... A právě možnost klidnější mezilidské komunikace ve veřejném prostoru se stala impulsem pro pojednání místa s pracovním názvem Čítárna. Jedná se o jakousi soustavu objektů, jež mají svým specifickým uspořádáním navozovat ve veřejném prostoru pocit útulnosti a soukromí. Jsou to tři vlnovité objekty v podobě zídky proměnlivé výšky z dubového dřeva, které vytvářejí zátočiny, v nichž jsou zasazeny sedáky lavic. Lidé se tak mohou posadit relativně blízko sebe: zídka navozuje jakousi psychologickou hranici soukromí a zároveň jim nebrání mezi sebou komunikovat.

20

Při tvorbě v parku musíš přemýšlet i o roli, jakou tam umělecké dílo – ať již sochařsky pojatý mobiliář či volná socha – hraje. A na Pedagogické fakultě UK jsi navíc nedávno dokončil postgraduální studium, během něž ses tématu umění ve veřejném prostoru věnoval i teoreticky. K jakému závěru jsi dospěl?

Téma objektu ve veřejném prostoru bylo a je pro mě stále inspirující a v mé umělecké tvorbě je vlastně tím hlavním. Také z hlediska mých pedagogických zkušeností mi přišlo přirozené přivádět mladé lidi k intenzivnějšímu prožívání fyzického sdíleného prostoru, k uvědomování si vlastního vztahu k místu, které je pochopitelně nějak historicky, kulturně a významově určeno. Má práce se netýkala jen samotného uměleckého díla ve veřejném prostoru, ale například i architektury a jiných objektů,

jejichž prostřednictvím zde my, lidé, komunikujeme. A, zjednodušeně řečeno, zajímalo mne, za jakých okolností tato komunikace funguje. Pro vstup člověka do veřejného prostoru jsem používal pojem „gesto“ a pro tu specifickou situaci, kdy „funguje“, pojem „aktualizace“. Dle mého názoru je v přístupu k veřejnému prostoru nejdůležitější celostní uchopení místa a významu, jenž do něj právě umělecké dílo vnáší.

Na současné výstavě prezentuješ i kresbu z cyklu Ne-možnosti z roku 2010, jež si nečiní nárok na realizaci, ale vědomě pracuje s utopickou vizí. Je pro tebe i umělecká tvorba určitou formou aspirace na „nemožné“?

Cyklus Ne-možnosti představuje dlouhodobější myšlenkový proces týkající se mého záměru instalovat do veřejného prostoru kinetický objekt, který by využíval síly vody, větru, či slunečního svitu. V tomto případě šlo o jednoduchý princip opakovaného posílání koule ze svahu a jejího následného vyzvedávání pomocí terénní modelace a jednoduchého stroje poháněného zmíněnými silami. Zajímalo mě emocionální působení kinetiky a velikosti koule valící se prostorem na diváka jakožto principu, jenž má obdobu i v přírodních procesech makro- a mikro-kosmu. Kinetický cyklus sestává z úseků různé pohybové intenzity, kdy se chvíli zdánlivě nic neděje, ale vzápětí dochází k poměrně rychlému sledu událostí. Také mě tu fascinovala spirálovitá forma unášející kouli na vrchol a pohrával jsem si s iluzí, perspektivou a relativitou zdánlivě skutečného a zdánlivě virtuálního světa. Původní idea sice byla navrhnout reálný objekt pro reálné prostředí, ale nakonec se ze souboru těchto kreseb stal jen jakýsi záznam určité fáze mého myšlenkového procesu. Někdy je zajímavé nechat se myšlenkami unášet jiným směrem...

Korespondenční rozhovor Barbary Benish a Věry Uhl Skřivanové

Vzpomínáš si na osobní iniciační moment, který Tě přivedl na dráhu umělkyně?

Bylo mi asi čtyři nebo pět let, bylo to ve školce. Hodiny výtvarky byly vždy mé nejoblíbenější. Barvy, látka, kontakt s materiálem, s něčím, co se neustále proměňovalo,

bylo transparentní a zároveň strukturované. Magie. Když jsme malovali jen vodou a štětcem na betonovou chodbu venku ve školce pod horkým kalifornským sluncem, vnímala jsem, jak je svět krásný. Když jsem malovala, slyšela jsem zpívat ptáky intenzivněji. Cítila jsem jemný vítr na těle a byl nádherný. Všechny mé smysly byly intenzivnější. Ale potom, protože na štětci byla jen voda, za pár sekund byl obraz pryč. Nic nevydržel. Již v tomto věku jsem pochopila, že život je jenom pomíjivý proces, a není zadržitelný. Když se však dostanu do tohoto stavu tvorby, této metamorfózní reality, možná pár minut nebo pár hodin, všechno je krásné. Zapomínala jsem hrůzy domova, smutek a problémy. A je to tak dodnes. Umění je hojení.

Jakými cestami se ubírala Tvá dosavadní umělecká dráha? Jakým směrem bude pokračovat?

Vystudovala jsem magisterské studium – obor malba a také etnologie. Dodnes ve své praxi využívám obě tyto oblasti – věnuji se environmentálnímu umění. To může být vytvořeno jako video, obraz, kresba, socha, instalace, grafika. Záleží na tématu.

22

Diváků je představen zlomek procesu tvorby zhmotněný v podobě dokončeného uměleckého díla, které vystavuješ. Je možné poodkrýt tajemství cesty k objektu a popsat myšlenky, postupující přípravné práce či důležité okamžiky rozhodování, které vystavovanému uměleckému dílu předchází?

Vystavované dílo bylo původně vytvořeno pro výstavu NYU v Praze. Bylo umístěné na dvorku. Chtěla jsem nechat zaznít hudbu dopadu koňských kopyt na dlažební kostky a symfonii turistů i automobilů. Jde o poctu koním, kteří nesli člověka, a tak přispěli k obchodu kultury. Kolo vozu je symbol spolupráce mezi lidmi a koňmi, odkazuje na staletí migrace, hospodaření, cestování a dopravy.

Umístěním v galerii či veřejném prostoru je dílo představeno diváků a čelí jeho interpretacím. Existuje zpráva, vyjádřená ve tvarech, barvách, hmotě či prostoru, která by mu měla být prostřednictvím Tvého díla doručena? Jak velkou svobodu v interpretaci lze diváků svěřit a jak přesné soudy o podstatě díla lze od něj očekávat?

Popsala jsem samozřejmě jen svou inspiraci, ale doufám, že každému diváků přinese dílo jeho vlastní interpretaci a zážitek. Právě tento proces dílo promění v umění!

Korespondenční rozhovor Markuse J. Herschbacha – – Søren Møllera a Věry Uhl Skřivanové

Vzpomínáte si na osobní iniciační moment, který Vás přivedl na dráhu umělce?

23

MH: V raném věku jsem náhodou našel knihu „Cizinec“ Alberta Camuse a velice se mi líbil její přebal. Tenkrát jsem nerozuměl, co to znamená ztráta. Postupně však jsem poznával, co vše člověk může ztratit, a rozhodl jsem se něco vytvořit, co mi jednoduše nikdo nemůže vzít. Prohlížel jsem si knihy o starém umění a klasické moderně a v ten okamžik jsem věděl celkem přesně, že nacházím to, co chci dělat.

SM: Hlavní impuls k rozhodnutí přihlásit se na Královskou dánskou akademii výtvarných umění vzešel od skvělého pedagoga, který mě učil na střední škole. A tak jsem opustil záměr studovat ekonomii a politologii a dal jsem přednost vlastnímu analyzování společnosti a historie.

Jakými cestami se ubírala Vaše dosavadní umělecká dráha? Jakým směrem bude pokračovat?

MH: Po krátké odbočce, kdy jsem studoval historii umění (2 semestry) ve svém rodném městě na Universität Trier a také různé praktické umělecké kurzy na letní akademii Europäische Kunstakademie Trier, zajímal jsem se stále více o rozšířený pojem umění podle J. Beuyse a věnoval jsem se sociálním aspektům uměleckých intervencí. Vyhledal jsem si tenkrát jedinou vysokou školu v Německu, na které se vyučovalo a zkoumalo sociální působení umění. Studoval jsem tam tenkrát jako hlavní obor plastiku a sochařství, stejně jako arteterapii a mimoškolní pedagogiku umění.

SM: Dada, fluxus a konceptuální umění nyní a navždy...

Diváku je představen zpravidla zlomek procesu tvorby zhmotněný v podobě dokončeného uměleckého díla. Je možné podkrýt tajemství cesty k soše, objektu, obrazu či instalaci? Jaká zpráva, vyjádřená ve tvarech, barvách, hmotě či prostoru by mu měla být prostřednictvím Vašeho díla sdělena? Jak velkou svobodu v interpretaci lze diváku svěřit?

MH: Ano, mohl bych osvětlit okamžiky i myšlenky díla, ale raději se k obsahu vyjádřím pomocí myšlenek Williama de Kooninga, který řekl: „Content is the glimpse of something, an encounter like a flash. It's very tiny - very tiny, content...“ nebo se lze vyjádřit i radikálněji jako Susan Sontag: „If interpretation is the modern way of understanding something (...) then art must be motivated by a flight from interpretation“. Je zřejmé, vždy jde o to lidské, jeho politické a sociální kontexty, společenská rizika, vize svobody stejně jako etické otázky – žádné odpovědi. Co může být rozuměno, je rozuměno, každý recipient je svobodný!

24

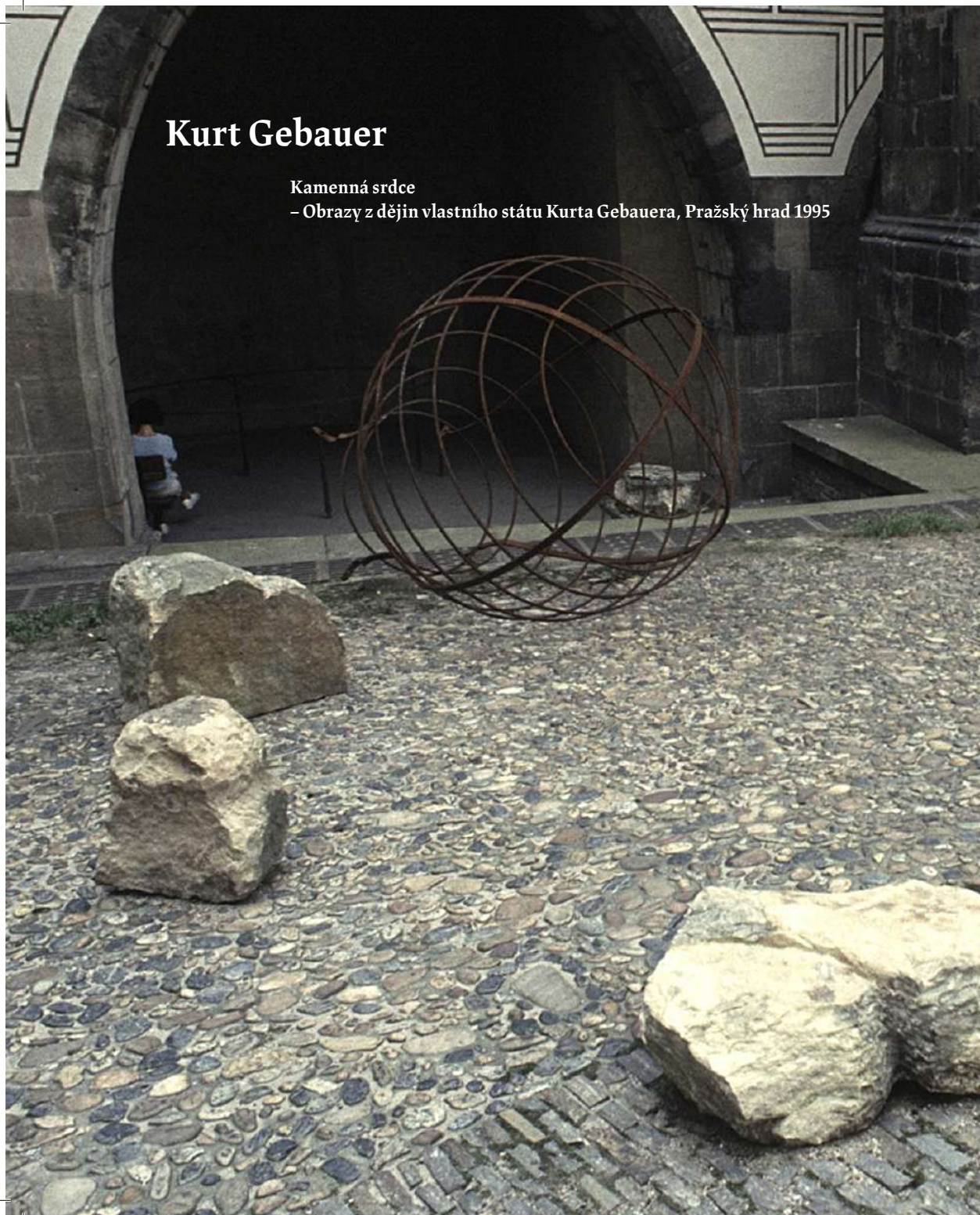
SM: Nahlížím a řeším historická témata vždy takovým způsobem, abych mohl vyjádřit vlastní názor na tuto problematiku. Technicky pracuji s montáží, fotkami, videem, instalací. Série dvanácti boxů zobrazuje témata ze života Wernera von Brauna a jeho práce, a to se všemi děsivými okamžiky a detaily z bombardování Londýna raketami V-2, vězně koncentračních táborů vyrábějících rakety, které vznikaly v rámci jeho spolupráce s SS i jeho útěk do USA, kde se stal hrdinou, který umožnil Američanům první kroky na Měsíci. Roztomilý nacista. Dvě videa ve spolupráci s Markusem Herschbachem se pak zabývají dánsko-německou válkou v roce 1864, v níž se dánští a němečtí vojáci navzdory bojům sblížili.

Dílo umění

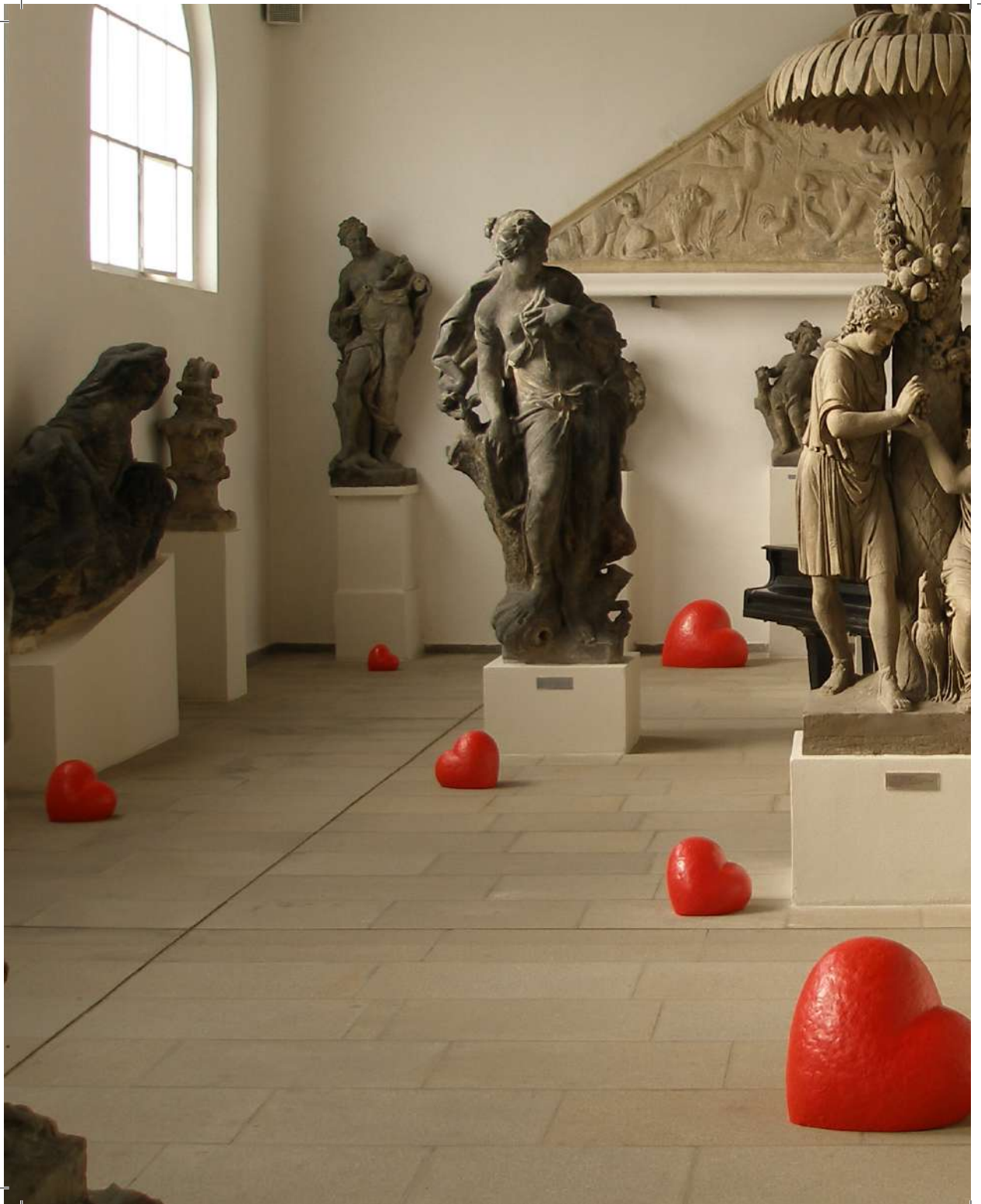
Kurt Gebauer

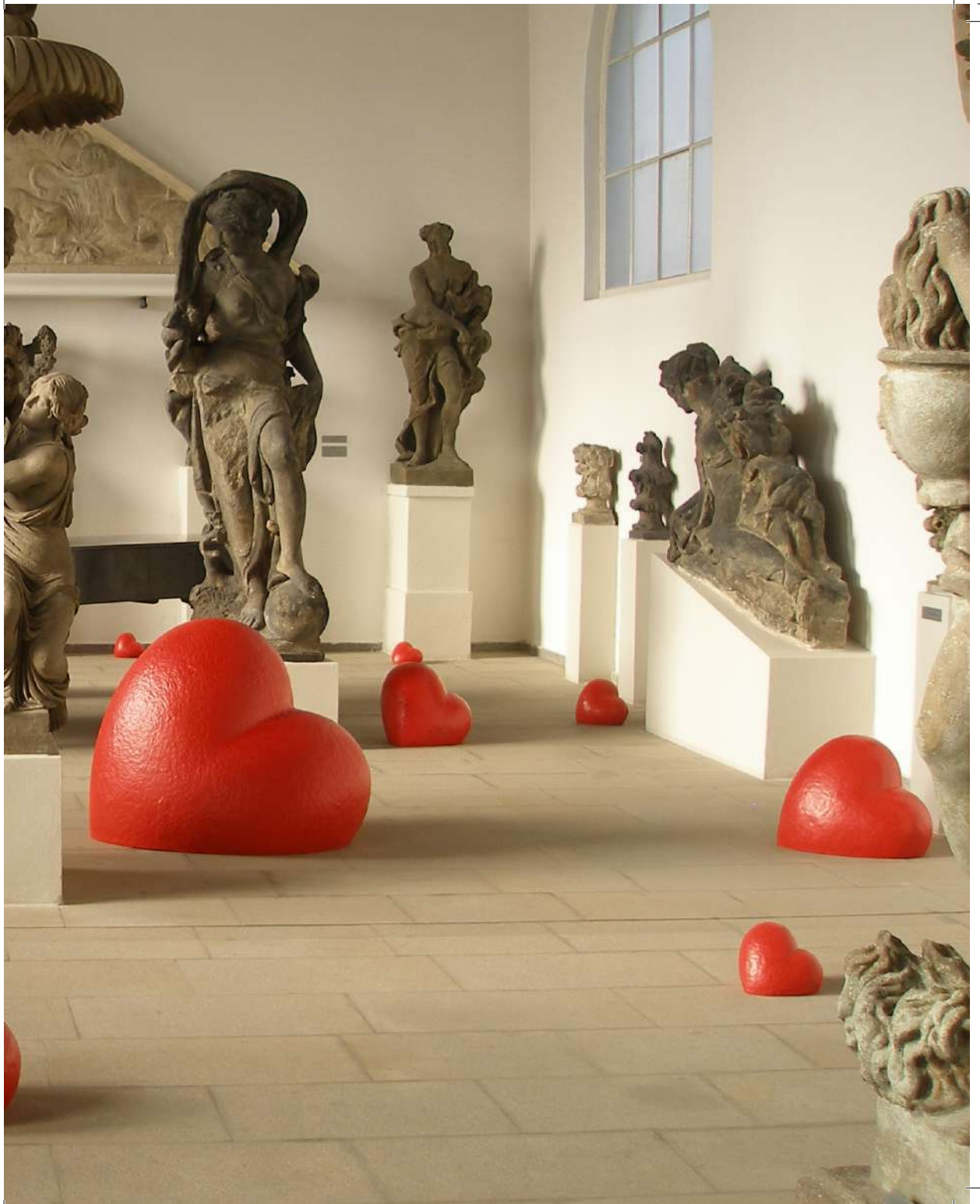
Kamenná srdce

– Obrazy z dějin vlastního státu Kurta Gebauera, Pražský hrad 1995

**Srdce milostná, přátelská a heroická – Lapidárium Národního muzea v Praze 2007,
Tina B The Prague Contemporary Art Festival, polyesterový laminát**

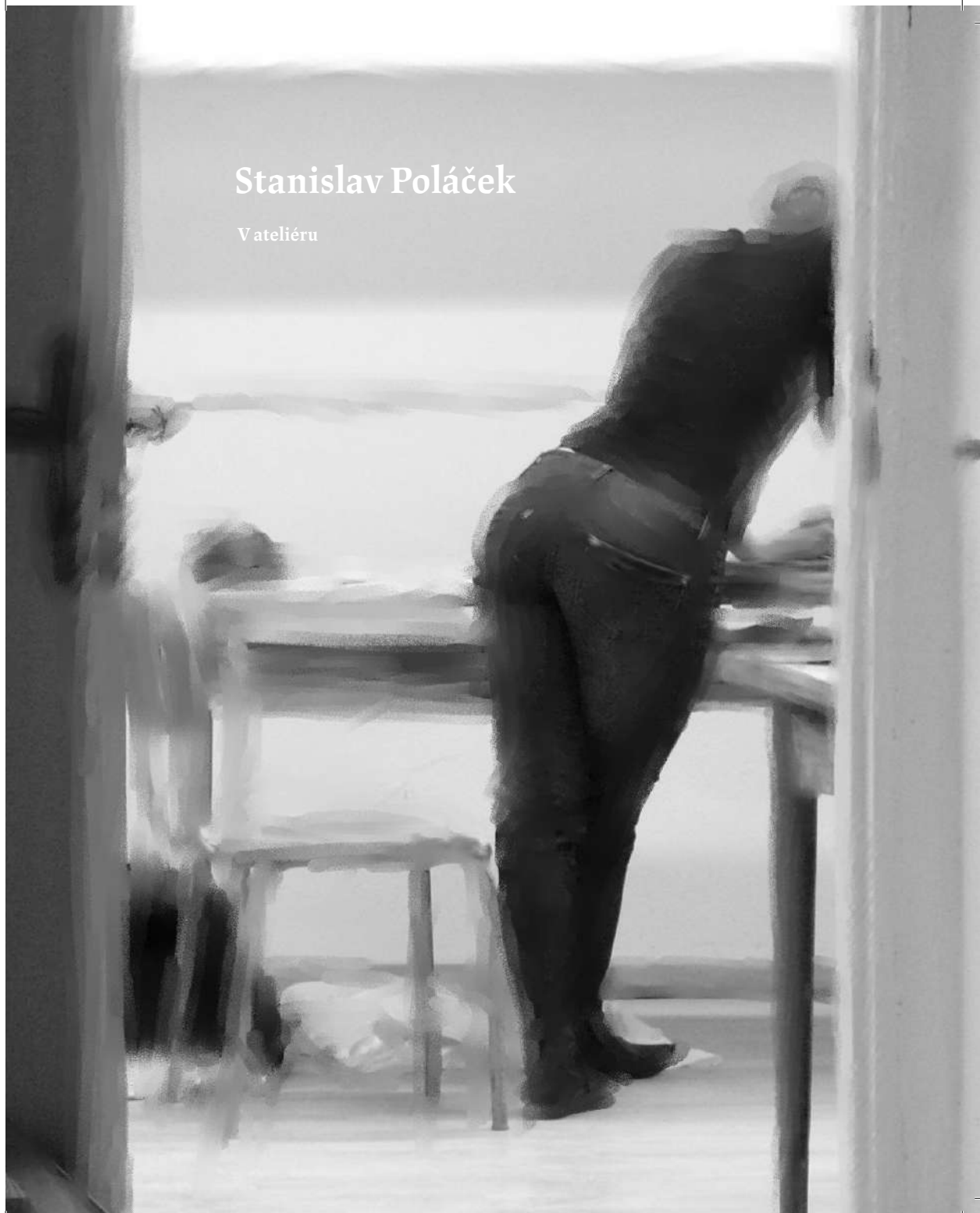
Památník Srdce pro Václava Havla, piazzetta Národního divadla, v den odhalení již náměstí Václava Havla 2016, srdce – epoxidový laminát a světlo, klecosrdce – železo

Stanislav Poláček

Vateliéru

V ledniče

Kozy
Varhaník
Na konci chodby

Fotografie 85x115cm, digitální tisk na podložce.

Fotografie původních kreseb podle fotografií - kombinovaná technika, 150x220cm.

Michal Sedlák

41

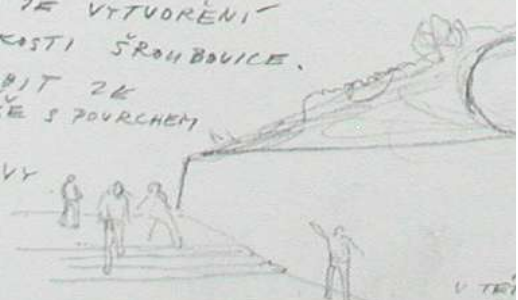
**Danaé, objekt – socha, 2010, dočasná instalace v Královské oboře v Praze,
kámen, juta, gabiony, zemina, trvalka Sagina subulata, dl. 25 m.**

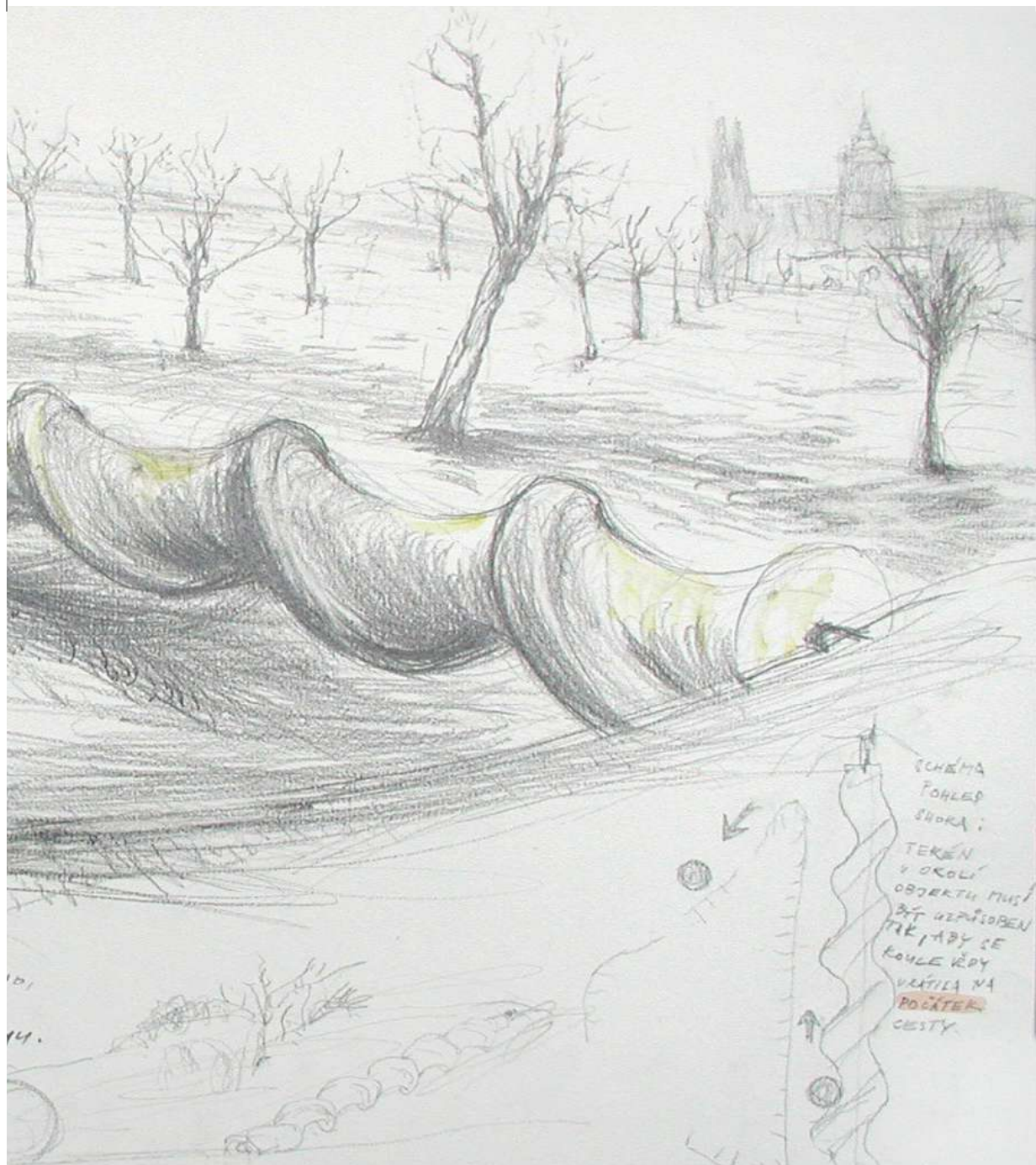

TEORIE VALENÍ KOULE NA PETŘINĚ.

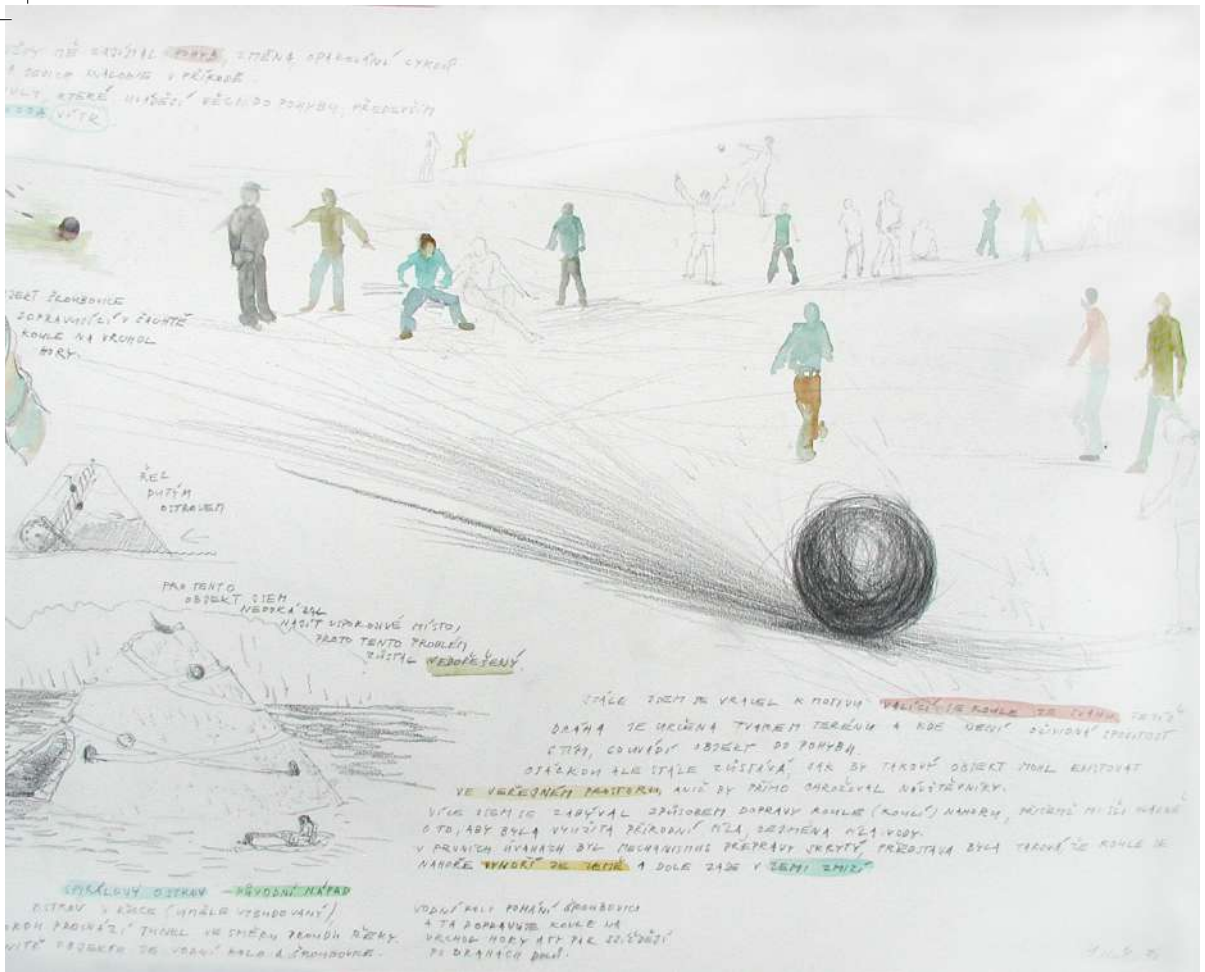
TECHNICKÝCH PROBLÉMŮ SPOTŘENÝCH S REALIZACÍ SE DÁ TUŠIT MNOH
 NICMÉNĚ TEN ZÁKLADNÍ ZPŮSOB → POTENCIÁLNÍ OHRŮŽENÍ
 NÁVŠTĚVNÍKA SÍDLÍ V PODOBĚ **STŘETU SLOVĚK** A SKOUCÍ VALICÍ SE ZE SVAH

JEDNÍM TAKOVÝCH TECHNICKÝCH PROBLÉMŮ JE VYTVOŘENÍ
 DOSTATIČNĚ TUHOSTI A RELATIVNÍ LEHKOSTI ŠROUBOVICE.
 V TĚMTO PŘÍPADĚ JSEM ZAMYŠLEL VYROBIT ZE
 SKOŘEPINY S VNITŘNÍ KONSTRUKCÍ A NEJSPÍŠ S POUČTENÍM
 PŘIPOMÍNÁJÍCÍ ZLACENÍ.
 - NEDOVĚDL JSEM SE VŠAK OPROSTIT OD PŘEDSTAVY
 ŠROUBOVITĚHO OBJEKTU (PADLÉHO TORDOVANÉHO
 SLOUPU) V LOKALITĚ, KDE SE SOUČASNĚ OVŠEM
 NACHÁZEBÍ TYPIZOVANÁ DĚTSKÁ HRISTĚ.

NĀPADLO MĚ TAKÉ UMÍSTIT OBJEKT TAM,
 KAM ČLOVEK NEMÁ BEŽNĚ PŘÍSTUP, MŮŽE ALE JEJ
 SLEDOVAT Z URČITÉ VZDALENOSTI. TĚLOVÝM MOŽNÝM MÍSTEM
 BY MOHL BYT LETENSKÝ SVAH, JINÉ VHODNĚJŠÍ MÍSTO JSEM NENASLE-
 DIL. VARIANTE BY VŠAK POHNEĽ SEŠMBOVICI, NĀHODNÝ ČADCEČ, KĀV KĀMĀ

Ne-možnosti, cyklus kreseb, 2010, tužka a akvarel na papíře, 60cm x 42cm, vystaveno na samostatné výstavě v Galerii Ústavu makromolekulární chemie v Praze, 2010.

TEORIE VALENÍ KOLE NA MĚTŘIVĚ

ČUDNO SE NIC NEDEJE, ŠKROBOVICI S NEVYATELNĚ
PODYČÍ A POHNĚ KOLU O NĚCO VÝŠE. NIKDO SE NAHĚE
VLOŽÍ A KUTÍLÍ SE VOLNE PO SVANU TALE, ABY SE DONĚLI
NA PRÁVNĚ DRÁHY.
KUTÍLÍ SE VIDEJÍ, ALE SÁMOTNĚ, NEVYATELNĚ VODA SE UKRYT
POD ZEMÍ.

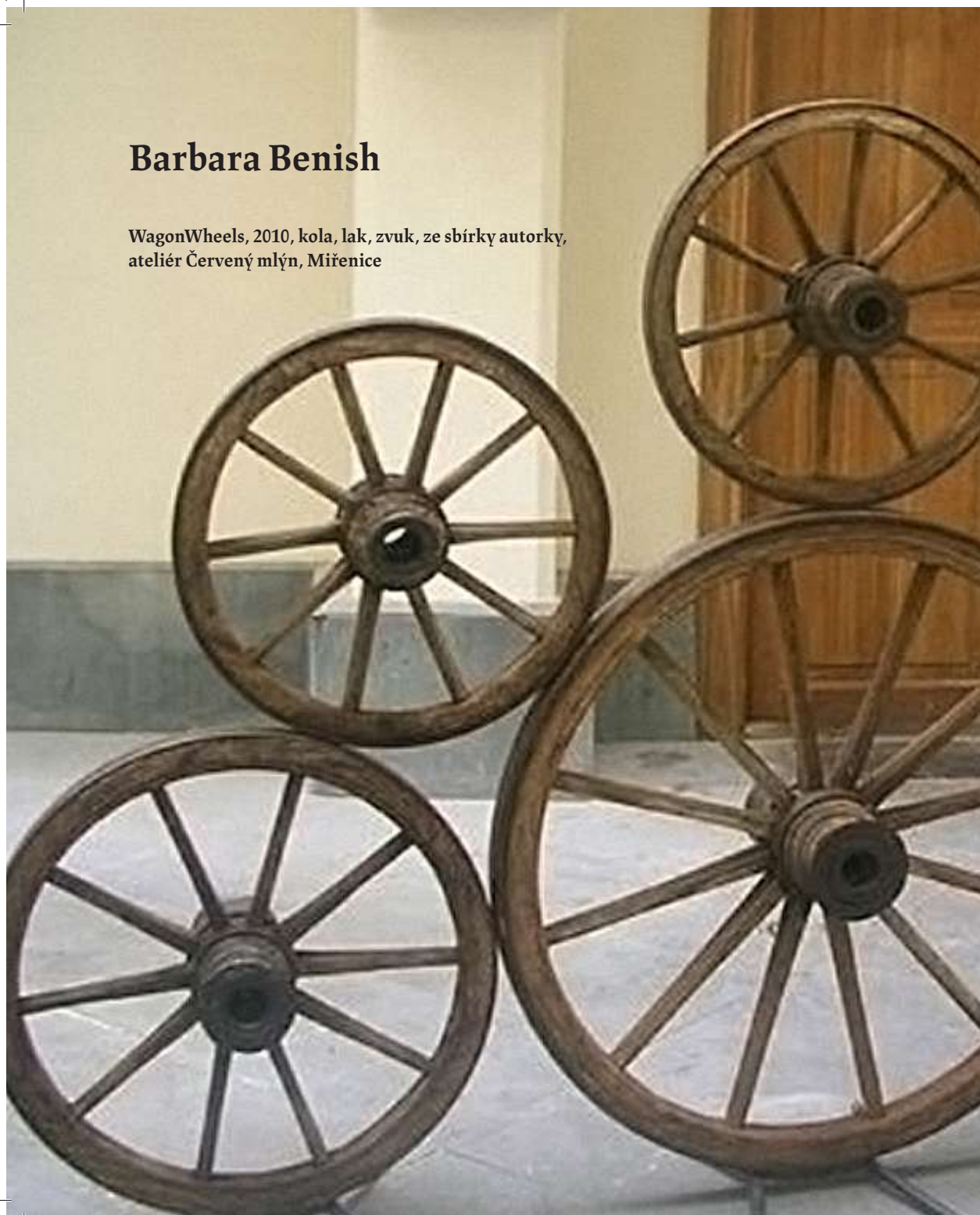
ZÍSITÍ MŮŽE BĚŽNĚ CÍLENS PROCESEM,
KTERÝ MÁ V URČITĚJŠÍM ANALOGII V NÁŠÍM
SVĚTĚ A PŘÍRODNĚM DĚLÁNÍ.
TĚTO SVOPROVĚJ PRINCIP MÁ SÍZI NEVYATELNĚ, HŮKALÍ
V TĚM, ŽE NEMÁME KONTROLU NAD OBJEKTEM, NA
KTERÝ PŮSOBÍ FRIKALNÍ ZÁKONY.
V KONTEXTU TĚHOTO PESTORU, JE VÍK NEVYATELNĚ
ZAPŮSOBÍ RŮZNĚNĚ NĚKTERÝ, STEJNĚ TAK JE NEVYATELNĚ
ZÁNEKNE PŮSOBÍ OBJEKTEM VE VEKĚNĚM PESTORU, KTERĚ JE
TAK TYKÁ RŮZNĚNĚ RŮZNĚNĚ PĚNNĚHO ŽIVTA.

JENNA S MOJNOSTÍ
JAK OTAČET, KLOUPEN
JE POMOČÍ S PŮSOBNĚM NA PŮHĚNĚ
A VYPOVĚDĚNÍ NADŘÍ: NA KOLEČNĚ
KDY PŮTOR VODY JE SILNĚJŠÍ NEZ
ODTOK, DRUHÝ UDEKŮ LODEČ ZAKO ČAVĚLÍ
KOLA PĚLVOU A S NÍMÍ OBJEKTY JE PŮTORČÍ
JAK OMAKSER A DO PŮVORNÍ PŮLOHY SE DOITANDÍ
POMBU, VOLNOBĚHŮ.

Barbara Benish

WagonWheels, 2010, kola, lak, zvuk, ze sbírky autoroky,
ateliér Červený mlýn, Měříčice

Sandcastles

Autor fotografií: Robert Wedemeyer

Installation view: Sandcastles
Autor fotografií: Robert Wedemeyer

Detail: "Thistle Ball"

Markus Herschbach a Søren Møller

Markus Herschbach (D) a Søren Møller (DK) spolupracují již 10 let v mezinárodní umělecké skupině Herschbach&Møller. Pracují především s instalacemi a filmy, prostřednictvím kterých prezentují kulturní témata spjatá s životem u dánsko-německých hranic.

52

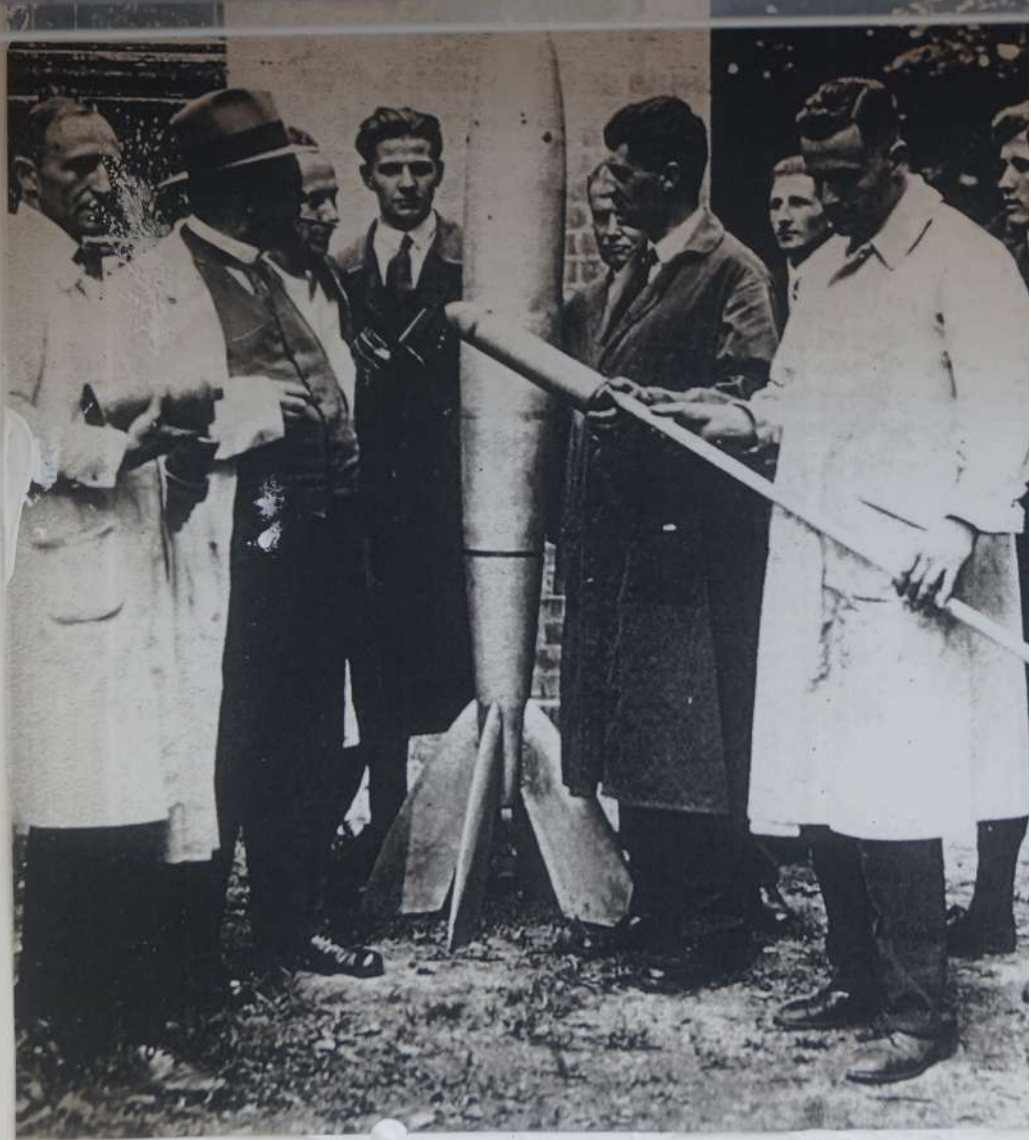
BORDERLAND

se skládá ze sedmi boxů 25x25x25 cm vykreslujících absurdity dánsko-německé hranice. Odráží se v nich nesmyslné strážení hranice spojené s ustrašeným přáním obyvatel zabránit nechtěnému přílivu uprchlíků. S ironií, satirou a s využitím prvků němé filmové grotesky i postav ze světa superhrdinů se vše mění v jakousi komickou operu a dadaistický chaos.

Dvanáct boxů 15x30x10 cm s fotografiemi a nalezenými předměty z konkrétních lokalit jsou zaznamenáním podivuhodného životního osudu Wernera von Brauna od prvních pokusů s raketami v garáži letiště Tegel v Berlíně po útěk do Ameriky, kde byl jeho rozvinutý raketový program převzat a využit k prvním letům na měsíc. Výjevy v boxech jsou narážkou na Hitlerovu fascinaci technologickým pokrokem umožňujícím vzlétnout ke hvězdám, zdůrazněním zkázy vyvolané raketovými útoky v Londýně či upozorněním na hladovění obyvatelstva, způsobené zneužíváním velkého množství brambor k výrobě paliva pro rakety.

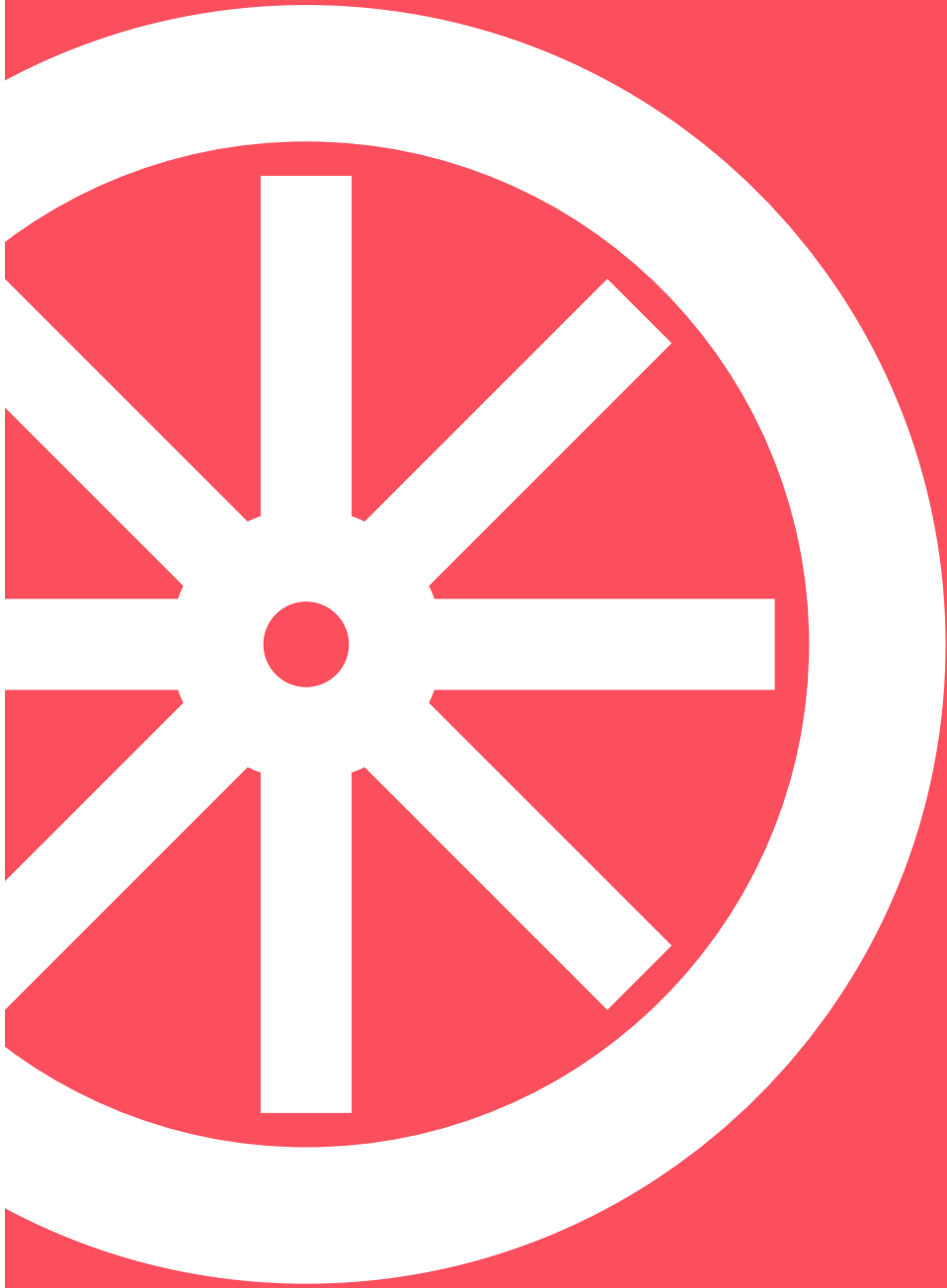

*Diskurs současné didaktiky
výtvarné výchovy*

O současnosti didaktiky výtvarné výchovy

Jan Slavík

Oborové didaktiky jsou disciplíny, která zkoumají vyučování a učení v určitém vzdělávacím oboru s cílem podporovat kvalitu výuky. Mezi nimi má didaktika výtvarné výchovy dlouhou a úspěšnou tradici. V České republice patří mimo jiné k těm výjimečným oborovým didaktikám, které již od samého počátku devadesátých let 20. století získaly samostatnou akreditaci na doktorská studia.

63

Pohlédneme nejprve do závěrečné etapy předcházející epochy, která určila hlavní směry současného vývoje. Počátkem 90. let 20. století se v didaktice výtvarné výchovy objevuje tendence, která klade důraz na poznávací přínos expresivní tvorby, posiluje reflektivní vzdělávací složku výuky a obrací pozornost ke vztahům mezi personální, společenskou a kulturní stránkou výtvarné tvorby a vizuality. Navazuje tím na tzv. umění postprodukce, filozofický obrat k jazyku, poststrukturalismus, sociální konstruktivismus a kritickou pedagogiku.

Příznačný je název jednoho z průkopnických článků této tendence: *Reconstructing Ourselves in Institutional Contexts*. Pozornost je zde soustředěna na studium sociální konstrukce významů v kontextu společenských symbolických systémů. Jedná se tedy o zkoumavý i kritický náhled např. na to, jak určité medializované pojetí člověka v populární kultuře, v kyberprostoru internetu nebo v umění, ve vědě, v politice působí na utváření subjektivity, postojů a přesvědčení reálných lidí a jakou úlohu v tom sehrává vzdělávání a výchova.

V centru pedagogické pozornosti jsou procesy „dělání významů“ prostřednictvím expresivní tvorby a tzv. symbolizace druhého řádu, v níž se utvářejí postoje, hodnoty a přesvědčení. Ve výzkumech je sledováno působení tzv. vizuálních operátorů (R. Barthes), tj. způsobů, jak ve společnosti působí, šíří se a komunikují obrazy. S tím úzce souvisí konstrukt tzv. vizuální gramotnosti: souboru předpokladů pro kritické „čtení“ obrazů včetně schopnosti rozpoznávat jejich manipulativní důsledky

ve společnosti. K tomu je zapotřebí vybavit již děti v předškolním věku a zejména pak žáky a studenty vědomostmi a dovednostmi nejenom k tvorbě a k jejímu citlivému hodnocení, ale ve vazbě na ni k patřičnému porozumění obrazům, k jejich analýze a poučenému hodnocení.

Pro výtvarnou výchovu a její didaktiku z této tendence vyplývají nároky na analytičnost a hloubku porozumění výtvarnému projevu v jeho personálních souvislostech a ve společenském a kulturním kontextu. Současná didaktika výtvarné výchovy se s tímto požadavkem vyrovnává ve třech vzájemně spjatých klíčových oblastech: (I) oblast studia expresivní tvorby, umění a vizuální kultury ve vzájemných vazbách, (II) oblast kurikulárních studií, (III) oblast osobnostního a sociálního rozvoje.

V oblasti expresivní tvorby, umění a vizuální kultury je cílem analyticky porozumět současným způsobům tvůrčího projevu v jeho společenských a kulturních kontextech. Tvorba je přitom chápána jako jedinečný způsob poznávání, který nelze nahradit žádným jiným kulturně známým postupem získávání poznatků. Není proto udivující, že se v tomto smyslu mluví o tzv. výzkumu uměním (arts-based research) nebo uměleckém výzkumu (artistic research). Hlavním argumentem pro pojetí umění coby výzkumu je myšlenka, že umění přispívá ke kumulaci poznání ve společnosti, že rozšiřuje lidskou zkušenost a podporuje rozvoj vědění.

64

Získat teoretický náhled na procesy expresivní tvorby, na důvody jejího poznávacího přínosu a využít poznatky ve prospěch kvality výtvarné výchovy, to je pro didaktiku výtvarné výchovy jedna z hlavních badatelských i metodologických výzev. Je teoreticky i filozoficky náročná a vyžaduje mezioborovou spolupráci. Vytváří však hlavní východisko pro podporu výzkumů ve vzdělávací praxi a pro zvyšování kvality, protože poskytuje nezbytný myšlenkový základ pro vysvětlování výzkumných poznatků a pro jejich zdůvodňování ve vztahu ke vzdělávací praxi.

Studium kurikula je funkční spojnicí mezi teorií, výzkumem a vzdělávací praxí, protože poskytuje náhled na proces plánování výuky a transformování vzdělávacího obsahu ve výuce prostřednictvím učebních úloh. Důležitou součástí kurikulárních studií je komparace mezi vzdělávacími programy různých zemí, která prohlubuje porozumění pro to, co je společné a přináší nové poznatky díky společnému promyšlení rozdílností.

V pedagogickém kontextu výtvarné výchovy lze pracovat s expresivním dílem také jako s prostředkem osobnostního a sociálního rozvoje. Jedná se o přístup, který má dlouhou tradici v různých expresivních oborech, zejména v dramatické výchově. Současný španělský teoretik výtvarné výchovy F. Hernández na něj poukazuje odlišením otázky: Co vidíš?, od otázky: Co o mně vypovídá tento projev? V této oblasti výtvarná výchova posiluje svůj výchovný rozměr a sblíží se s ostatními výchovnými obory v kurikulu též prostřednictvím průřezového tématu Osobnostní a sociální výchova.

Náhled na tři hlavní pracovní oblasti poskytuje příležitost k závěru našeho krátkého exkurzu do současnosti didaktiky výtvarné výchovy. Otevřeme jej otázkou, čím se v principu liší absolvent oboru výtvarná výchova od absolventů příbuzných uměleckých oborů (volného i užitého umění) a na straně druhé od absolventů příbuzných teoretických oborů (estetika, teorie a dějiny umění, vizuální studia atd.). Z výše uvedených postřehů vyplývá, že by se měl profilovat především ve dvou směrech: za prvé znalostmi principů a podmínek expresivní tvorby jako způsobu poznávání, za druhé pedagogickým zvládnutím rozmanitostí i obtíží tvořivé exprese u svých žáků.

Učitel má mít vzhled do uvažování žáků, do jejich témat a pojetí světa a má ovlivňovat a rozvíjet především jejich myšlení s ohledem na aktuální kulturní kontext expresivity. To je cizí absolventům jak speciálních uměleckých, tak teoretických estetickovědních a uměnovědných oborů. Ti nemusí promýšlet a reflektovat samotný proces tvorby a „dělání významu“ s ohledem na rozvoj osobnosti někoho druhého. Tímto specifikem se učitelé výtvarné výchovy zároveň řadí do odborného kontextu oborových didaktik a teorie učitelství a vzdělávání.

Posun od první ke druhé otázce je aktuálně příznačný pro společensko-kritické pojetí VV (srov. Carey 1998). Ani zde nejsou hlavní prioritou kritéria umělecké, resp. estetické kvality (obdobně jako v případě arteterapie), protože expresivní dílo je tu prostředkem personálního utváření autora a poznávání jeho pozice v kultuře, nikoliv samostatným cílem tvorby.

Jedná se o hledisko komunikační, kulturně antropologické či sociologické. Obrací zájem výtvarné výchovy k dialektice rozporů mezi subjektivitou a intersubjektivitou, jedincem a společenstvím, individualitou a institucionalitou. Příznačný je název jednoho z průkopnických článků této tendence ve výtvarné výchově: Reconstructing Ourselves in Institutional Contexts (May 1994).

ve společnosti. K tomu je zapotřebí vybavit již děti v předškolním věku a zejména pak žáky a studenty vědomostmi a dovednostmi nejenom k tvorbě a k jejímu citlivému hodnocení, ale ve vazbě na ni k patřičnému porozumění obrazům, k jejich analýze a poučenému hodnocení.

Pro výtvarnou výchovu a její didaktiku z této tendence vyplývají nároky na analytičnost a hloubku porozumění výtvarnému projevu v jeho personálních souvislostech a ve společenském a kulturním kontextu. Současná didaktika výtvarné výchovy se s tímto požadavkem vyrovnává ve třech vzájemně spjatých klíčových oblastech: (I) oblast studia expresivní tvorby, umění a vizuální kultury ve vzájemných vazbách, (II) oblast kurikulárních studií, (III) oblast osobnostního a sociálního rozvoje.

V oblasti expresivní tvorby, umění a vizuální kultury je cílem analyticky porozumět současným způsobům tvůrčího projevu v jeho společenských a kulturních kontextech. Tvorba je přitom chápána jako jedinečný způsob poznávání, který nelze nahradit žádným jiným kulturně známým postupem získávání poznatků. Není proto udivující, že se v tomto smyslu mluví o tzv. výzkumu uměním (arts-based research) nebo uměleckém výzkumu (artistic research). Hlavním argumentem pro pojetí umění coby výzkumu je myšlenka, že umění přispívá ke kumulaci poznání ve společnosti, že rozšiřuje lidskou zkušenost a podporuje rozvoj vědění.

66

Získat teoretický náhled na procesy expresivní tvorby, na důvody jejího poznávacího přínosu a využít poznatky ve prospěch kvality výtvarné výchovy, to je pro didaktiku výtvarné výchovy jedna z hlavních badatelských i metodologických výzev. Je teoreticky i filozoficky náročná a vyžaduje mezioborovou spolupráci. Vytváří však hlavní východisko pro podporu výzkumů ve vzdělávací praxi a pro zvyšování kvality, protože poskytuje nezbytný myšlenkový základ pro vysvětlování výzkumných poznatků a pro jejich zdůvodňování ve vztahu ke vzdělávací praxi.

Studium kurikula je funkční spojnicí mezi teorií, výzkumem a vzdělávací praxí, protože poskytuje náhled na proces plánování výuky a transformování vzdělávacího obsahu ve výuce prostřednictvím učebních úloh. Důležitou součástí kurikulárních studií je komparace mezi vzdělávacími programy různých zemí, která prohlubuje porozumění pro to, co je společné a přináší nové poznatky díky společnému promýšlení rozdílností.

V pedagogickém kontextu výtvarné výchovy lze pracovat s expresivním dílem také jako s prostředkem osobnostního a sociálního rozvoje. Jedná se o přístup, který má dlouhou tradici v různých expresivních oborech, zejména v dramatické výchově. Současný španělský teoretik výtvarné výchovy F. Hernández na něj poukazuje odlišením otázky: Co vidíš?, od otázky: Co o mně vypovídá tento projev? V této oblasti výtvarná výchova posiluje svůj výchovný rozměr a sblíží se s ostatními výchovnými obory v kurikulu též prostřednictvím průřezového tématu Osobnostní a sociální výchova.

Náhled na tři hlavní pracovní oblasti poskytuje příležitost k závěru našeho krátkého exkurzu do současnosti didaktiky výtvarné výchovy. Otevřeme jej otázkou, čím se v principu liší absolvent oboru výtvarná výchova od absolventů příbuzných uměleckých oborů (volného i užitého umění) a na straně druhé od absolventů příbuzných teoretických oborů (estetika, teorie a dějiny umění, vizuální studia atd.). Z výše uvedených postřehů vyplývá, že by se měl profilovat především ve dvou směrech: za prvé znalostmi principů a podmínek expresivní tvorby jako způsobu poznávání, za druhé pedagogickým zvládnutím rozmanitostí i obtíží tvořivé exprese u svých žáků.

Učitel má mít vzhled do uvažování žáků, do jejich témat a pojetí světa a má ovlivňovat a rozvíjet především jejich myšlení s ohledem na aktuální kulturní kontext expresivity. To je cizí absolventům jak speciálních uměleckých, tak teoretických estetickovědních a uměnovědných oborů. Ti nemusí promýšlet a reflektovat samotný proces tvorby a „dělání významu“ s ohledem na rozvoj osobnosti někoho druhého. Tímto specifikem se učitelé výtvarné výchovy zároveň řadí do odborného kontextu oborových didaktik a teorie učitelství a vzdělávání.

Posun od první ke druhé otázce je aktuálně příznačný pro společensko-kritické pojetí VV (srov. Carey 1998). Ani zde nejsou hlavní prioritou kritéria umělecké, resp. estetické kvality (obdobně jako v případě arteterapie), protože expresivní dílo je tu prostředkem personálního utváření autora a poznávání jeho pozice v kultuře, nikoliv samostatným cílem tvorby.

Jedná se o hledisko komunikační, kulturně antropologické či sociologické. Obrací zájem výtvarné výchovy k dialektice rozporů mezi subjektivitou a intersubjektivitou, jedincem a společenstvím, individualitou a institucionalitou. Příznačný je název jednoho z průkopnických článků této tendence ve výtvarné výchově: Reconstructing Ourselves in Institutional Contexts (May 1994).

Pozornost je zde soustředěna na studium sociální konstrukce významů v kontextu společenských znakových systémů. Jedná se tedy o kritický pohled např. na to, jak určité medializované pojetí člověka v populární kultuře, v kyberprostoru Internetu nebo v umění či ve vědě utváří (konstruuje) subjektivitu reálných jedinců a jakou úlohu v tom sehrává vzdělávání a výchova.

Jako cílová kategorie pro toto pojetí výtvarné výchovy se vžil termín vizualita (visuality) odvozený z programového zájmu o celou vizuální kulturu (tedy nejenom o „vysoké“ umění) jako o důležitého činitele utváření lidství zejména prostřednictvím médií. Vizualita je chápána jako syntéza vidění, předvádění a představivosti (seeing, showing, imagining), není však izolována od ostatních smyslů – vidění se zde chápe v Platónském smyslu jako vědoucí obrazný vhled (Duncum 2001).

Teoretický konstrukt vizuality se v akademickém světě prosadil jako tzv. vizuální studia a ve vzdělávání se promítl v koncepci Visual Culture Art Education – VCAE. Předmětem VCAE je symbolická vizuální komunikace a reflexe procesů vidění, všechny vizuální artefakty i expresivní projevy, jejich provedení (médiu, technika, kompozice) a jejich působení v kontextech kultury, v níž vznikají. V centru pedagogické pozornosti jsou sémiotické procesy „dělání významů“ a tzv. symbolizace druhého řádu, v níž se nacházejí hodnoty a přesvědčení (Duncum 2001). Ve výzkumech je sledováno působení tzv. vizuálních operátorů (R. Barthes), tj. způsobů, jak se společnosti působí, šíří se a komunikují obrazy. S tím úzce souvisí konstrukt tzv. vizuální gramotnosti: souboru předpokladů pro kritické „čtení“ obrazů včetně schopnosti rozpoznávat jejich manipulativní důsledky ve společnosti.

Koncepce vizuality a vizuální gramotnosti sice opět posouvá měřítko kvality k estetické stránce tvořivého procesu, ale svým studijním zaměřením na obecné komunikační a politické aspekty vizuálních operátorů se odklání od specifických kvalit výtvarné tvorby. Proto i koncepci vizuality, stejně jako koncepci tvořivosti, bývá vytýkáno, že „vyprazdňuje předmět“ výtvarného oboru tím, že jej převádí na obecnější problematiku komunikace, a oživuje tak problém odklonu oboru od specifických otázek utváření výrazové formy (Mitchell 2002). Pro výtvarnou výchovu by to hrozilo nebezpečím stát se jen pomocným nástrojem v jiných oborech (např. občanská výchova, dějepis) anebo rozpustit se v průřezových tématech kurikulárního programu (mediální výchova, osobnostní a sociální výchova aj.). Tomu obor v praxi i v teorii čelí opakovanými návraty ke specifickým stránkám umělecké tvorby anebo estetického zážitku a expresivní symbolizace.

Výtvarná výchova v mezinárodním kontextu

Věra Uhl Skřivanová

Jednou z charakteristik nově restartovaného pracoviště KVK v Plzni je otevřenost mezinárodnímu dialogu. Katedra výtvarné výchovy a kultury spolupracuje dlouhodobě s katedrami pedagogiky umění na Akademii výtvarných umění v Mnichově, Univerzitě ve Flensburgu a Univerzitě v Krakově. Nově navázala spolupráci s Univerzitou v Osnabrücku.

69

Na pracovišti byly realizovány mezinárodní výzkumné a umělecky tvůrčí projekty: v letech 2013 – 2016 projekt ENViL – European Network for Visual Literacy, Comenius a v letech 2013 – 2015 v rámci přeshraniční spolupráce s Bavorskem projekt Žhavé sklo. V roce 2013 a také v roce 2015 katedra pořádala konferenci mezinárodní tematické sítě ENViL, která se věnuje kurikulárním studiím a pokouší se o tvorbu společného evropského referenčního rámce vizuální gramotnosti. V r. 2019 pořádáme v Plzni konferenci České sekce INSEA – International Society for Education through Art na téma Pozice české výtvarné výchovy v mezinárodním kontextu.

Jedním z badatelských zaměření katedry je studium kurikula výtvarné výchovy v kontextu srovnávací pedagogiky, a to především ve vztahu k německy mluvícím zemím. V rámci výtvarné pedagogiky je tomuto tématu i v evropském kontextu věnována stále ještě malá pozornost. Například historická a srovnávací výtvarná pedagogika na Univerzitě umění v Berlíně byla v r. 2010 zrušena. Přitom právě zde vznikla ojedinělá edice soustřeďující zájem na oblast estetické a výtvarné výchovy Maďarska (1992), Rakouska (1992), Velké Británie (1992) a České republiky (2004) atd. V současné době jsou vydávány publikace jako např. B. Bering, H. Niehoff, P. (Eds.) Visual Learning. Positionen im internationalen Vergleich, 2013, které slovo „srovnání“ vkládají přímo do názvu díla, avšak ke skutečnému srovnání nedochází. Kniha publikuje vedle sebe nezávisle různá pojetí výtvarné výchovy. Uplatníme-li při rozmyšlení o metodologii srovnávací pedagogiky model F. Hilker (1962 in Adick 2008, s. 145-147), zjistíme, že již v 60. letech hovořil o čtyřech stupních srovnání, a to o deskripci – tedy popisu stavu, interpretaci – ve smyslu objasňujícího výkladu,

juxtapozici – postavení zkoumaných pedagogických fenoménů na základě definovaných kritérií vedle sebe, a teprve čtvrtým stupněm pak rozuměl skutečnou komparaci, tedy nalezení společných hodnotících kritérií pro různé fenomény, které umožňují tvorbu teoretické hypotézy. V tomto ohledu do dnešního dne nenacházíme ani v evropském kontextu skutečné komparativní práce z oblasti výtvarné srovnávací pedagogiky, které by mohly sloužit jako báze mezinárodní výměny a porozumění, či dokonce jako východisko společných dokumentů. Snahy mezinárodní tematická síť ENViL tak zákonitě naráží na mnohé problémy, protože tvorba společného evropského kurikulárního dokumentu vizuální gramotnosti je v současné době bez etablování postupů a metodologie srovnávací výtvarné pedagogiky jen těžko možná. Není tak výjimkou, že vítězí diskurz silnější země bez hlubšího porozumění vzdělávací realitě, oborovému kontextu konkrétních zemí, užívané odborné terminologii, školskému systému či kurikulu.

70

Právě proto jsou v současné době v oblasti srovnávací pedagogiky i srovnávací pedagogiky umění aktuální témata z oblasti metodologie kulturního srovnání. Jakým způsobem lze srovnávat kultury, aniž bychom je příliš zvěcnili či esencializovali, případně s pojmem kultura zacházeli příliš libovolně (Merle Hummrich, 2013). Srovnávací pedagogika je dynamická disciplína, která nově objevuje své možnosti, instrumenty a hranice. V anglicky mluvících zemích hovoříme o rekonceptualizaci pole komparativní a mezinárodní edukace i výzkumu.

Na pracovišti KVK usilujeme o tvorbu funkční báze mezinárodní spolupráce. Mezinárodní komparaci realizujeme v propojení s interkulturním vzděláváním a jako předpoklad vzájemného porozumění a výměny v rámci oboru výtvarná výchova vnímáme především hledání nástrojů realizace skutečné komparace mezi dvěma zeměmi. Předpokladem porozumění je výborná znalost konkrétního jazyka, oborového kontextu dané země, školského systému a kurikula, oborové teorie i diskurzu, pojmosloví a oborového myšlení, stejně jako je předpokladem volba ekvivalentních kategorií srovnání a nalezení instrumentů komparace. Součástí takových komparativních prací je pak také tvorba oborového srovnávacího slovníku (Uhl Skřivanová 2011). Obracíme se tak k empirické realitě školní praxe výtvarné výchovy především v Německu a Rakousku. Opíráme se přitom o etablované nástroje společenských věd a etnografie (Brenne 2003). Za poslední desetiletí se tak můžeme pochlubit několika významnými výzkumnými sondami v oblasti výtvarné edukace v zahraničí či z oblasti interkulturního vzdělávání:

Uhl Skřivanová, V. Lehrerkompetenzen im Fach Bildnerische Erziehung in der Tschechischen Republik – Transfer des Referenzrahmens in die Lehrerbildung in Wagner, E., Schönau, D. (Eds.) Cadre Européen Commun de Référence pour la Visual Literacy – Prototype. Common European Framework of Reference for Visual Literacy – Prototype. Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen für Visual Literacy – Prototyp. Münster – New York: Waxmann. 2016, s. 354-363. ISBN 978-3-8309-3428-8.

Uhl Skřivanová, V. Pojetí vzdělávacích cílů v ČR a Německu aneb umělecko-pedagogická interpretace kurikulárních dokumentů českých a bavorských gymnázií. Brno: Paido, 2011. ISBN 978-80-7315-228-4.

Solodovichenko Lyubov – Kazašský ornament v české škole. Etnodidaktika výtvarné výchovy, diplomová práce KVK FPE UJEP v Ústí nad Labem, 2015, vedoucí práce Uhl Skřivanová, V.

Vávrová Petra – Srovnání českého a švýcarského programu uměleckého vzdělávání, diplomová práce KVK FPE UJEP v Ústí nad Labem, 2015, vedoucí práce Uhl Skřivanová, V.

Trejbalová Antonie – Výtvarná výchova v japonské zahraniční škole, diplomová práce KVK FPE UJEP v Ústí nad Labem, 2013, vedoucí práce Uhl Skřivanová, V.

Volfová Radka – Výtvarná výchova v bavorských mateřských školách, bakalářská práce KVK FPE ZČU v Plzni, 2014, vedoucí práce Uhl Skřivanová, V.

Novotná Zuzana – Výtvarná výchova jako prostor pro interkulturní vzdělávání, diplomová práce KVK FPE ZČU v Plzni, 2015, vedoucí práce Uhl Skřivanová, V.

Hajšmanová Zdeňka – Možnosti výtvarné výchovy zprostředkovat kulturní tradici konkrétní země v současné multikulturní společnosti, diplomová práce KVK FPE ZČU v Plzni, 2010, vedoucí práce Uhl Skřivanová, V.

Kroutil Jan – Německá koncepce uměleckého vzdělávání v teorii a praxi, diplomová práce KVV PedF UK v Praze, 2018, vedoucí práce Uhl Skřivanová, V.

Zdroje:

Adick, Ch.: Vergleichende Erziehungswissenschaft. Eine Einführung. Stuttgart: Kohlhammer 2008.

Brenne, A.: Künstlerische Feldforschung. Versuche zur Forschung in Kunst und Kunstpädagogik. In: BDK Mitteilungen 2/3. München: 2003.

Humrich, M.: Universität Flensburg (korespondence doktorandky I. Hruškové 17. 1. 2013)

Uhl Skřivanová, V.: Pojetí vzdělávacích cílů v ČR a Německu aneb umělecko-pedagogická interpretace kurikulárních dokumentů českých a bavorských gymnázií. Brno: Paido, 2011.

Arteterapie na KVK

Martina Komzáková

Arteterapie je jednou z forem expresivních (psycho)terapií, které jsou zaměřené na léčbu či zmírnění psychických potíží klienta prostřednictvím jeho expresivní tvorby, která je realizována v terapeutickém vztahu a dialogu mezi klientem a terapeutem. Zároveň je arteterapie využívána i jako pozitivně preventivní přístup, zaměřený na sebeaktualizační růstový rozvoj klienta, znám spíše pod současným názvem „koučink“. Dalším rozměrem arteterapie je možnost kompenzace, podpory a rozvoje potenciálu klienta s nevléčitelným psychickým, fyzickým či kombinovaným postižením.

72

Seberozvojový růstový aspekt arteterapeutického procesu je jedním ze základních zdrojů artefiletiky. Artefiletika pojetí výtvarné výchovy, jehož zakladatelem je J. Slavík, se rozvíjí od konce 90. let 20. stol. a stalo se jedním ze specifických zaměření, jež nabízí naše katedra.

Hlavními inspiračními zdroji z arteterapie pro artefiletiku je experimentální prostor výtvarné tvorby podporující osobní prožitek žáka, který je pak v reflektivním dialogu o tvorbě kotven nejenom v osobním, ale i sociálním a kulturním kontextu. Nezbytným prostředkem pro kvalitní propojování osobní zkušenosti s kulturním a uměleckým světem je kultivace pocitu bezpečí v žákovském edukačním prostředí. Součástí dění je tak nejen žák, ale i pedagog, který tento edukační prostor moderuje a zajišťuje jeho kvalitu a bezpečné pracovní edukační klima.

Teorie i některé arteterapeutické postupy, které lze aplikovat do procesu výtvarné výchovy, jsou realizovány v rámci seminářů, které slouží jako sebezkušenostní podpora přednášek věnovaných artefiletice. Hlavním smyslem těchto přednášek je porozumění specifikům arteterapeutického procesu tak, aby studenti dokázali dobře rozlišovat mezi edukačním a terapeutickým procesem, aby byl dostatečně zřejmý rozdíl mezi artefiletickým a arteterapeutickým procesem jak v teoretické, tak sebezkušenostní rovině. Aby studenti byli schopni zdárně pracovat s osobní empaticko-prožitkovou komponentou expresivního zážitku pro umělecko–kulturní poznání ve výtvarné výchově nebo v mezioborových předmětech jako je osobnostní a sociální výchova či mediální výchova.

Znalost postupů z arteterapie a schopnost aplikovat je v edukačním prostoru je velmi cenná i pro inkluzivní přístup ve výuce. Nabízí možnost úspěšně podpůrně kompenzovat specifické vzdělávací potřeby žáků s různými formami handicapů a zároveň naplňovat hlavní smysl inkluze, jenž spočívá v porozumění a prožití zkušenosti. Je to právě lidská jedinečnost a individuální odlišnost každého z nás a naše vzájemné propojování a tolerance, které vytváří naše společenské a kulturní bohatství.

Média a mediální komunikace jako součást výtvarného vzdělávání

Jan Mašek

Cílem výuky na Katedře výtvarné výchovy a kultury FPE ZČU je kreativní pedagog, který umí koncipovat výtvarný úkol pro žáky, a to s využitím klasických i digitálních médií, případně jejich kombinace. Studenti se seznámí se širokým spektrem možností, která média nabízejí a pod vedením zkušených pedagogů se je naučí využívat originálním a kreativním způsobem. Význam digitálních „nových“ médií je v současné společenské a také umělecké praxi obrovský a je zřejmé, že jejich nástup také radikálně proměňuje podobu výtvarné výchovy. Digitálními se postupně stala všechna původní média nabízející statická i dynamická vizuálně obrazná vyjádření a vznikly nové způsoby prezentace a tvorby v rámci počítačových sítí a internetu.

74

Digitální umění je, na rozdíl od vcelku přehledně popsanych digitálních médií, mnohem méně zřetelně vymezená oblast umění, protože zahrnuje mnoho prolínajících se a ne tolik zřetelně uchopených uměleckých forem. Umělecký svět „nových médií“ nabízí různorodou plejádu oblastí jako je např. internetové umění (Net Art), videoart, instalační umění, softwarové či robotické umění, včetně instalačního a multimediálního umění, virtuální reality, VJingu apod. Zde nastává pro vzdělávání budoucích učitelů poměrně náročný, avšak do budoucna velmi důležitý úkol – naučit studenty jak s médii umělecky pracovat a vytvářet smysluplná sdělení, stejně jako je umět interpretovat a kriticky analyzovat jejich pozitivní i negativní stránky, včetně reflexe kulturních a společenských souvislostí. Vzhledem k současnému bouřlivému rozvoji technologií, mediální sféry, a tedy i digitálního umění nelze ve vzdělávací praxi ustrnout a neřešit nové výzvy. Je třeba studenta stále hlouběji a intenzivněji orientovat v současné mediální společnosti, a proto na katedře vnímáme především mediální a digitální gramotnost studenta, budoucího učitele, jako velmi důležitou součást výtvarného a uměleckého vzdělávání.

Z hlediska projektované revize a modernizace rámcových vzdělávacích programů v kontextu implementace problematiky digitální gramotnosti a digitálních technologií napříč kurikulem se dostávají výtvarné obory i příprava učitelů do nové, dosud nevídané situace. Musí přijmout často stále opomíjená „nová média“ za svá

a systematicky využívat bohatou šíři nabízených softwarových nástrojů a možností přímo ve školních lavicích, resp. především v počítačových učebnách, kterých se často pro výuku našich oborů nedostává. Objevuje se tak řada otázek, na které se hledá a bude stále hledat uspokojivá odpověď: Do jaké míry vyvážit ve školní praxi praktickou tvůrčí rovinu digitálního obsahu v kontrastu s receptivně-interpretacním a analytickým přístupem k mediálním sdělením? Kdy a jak propojovat klasické techniky a média s digitální tvorbou? Z hlediska hledání vhodných digitálních nástrojů je dále významná otázka uživatelské přívětivosti digitálních nástrojů a software, včetně věkové přiměřenosti, vhodnosti pro daný stupeň vzdělávání a také ekonomické provozní náročnosti. V tomto ohledu lze v současnosti nalézt významný posun k lepším zítřkům, neboť se zdá, že dostupný, volně šiřitelný či neplacený software nabízí pro školní účely již téměř rovnocenné možnosti jako placené programy.

75

Dalším, ještě významnějším problémem, který musí příprava učitelů na naší katedře řešit, je výběr oblastí digitálních médií, které je nutno rozvíjet a využívat ve výukových situacích či projektech. Z hlediska současné situace na školách lze usuzovat, že hledání výrazu a estetiky digitální fotografie, počítačové 2D grafiky, digitální ilustrace a malby, 2D počítačové animace a digitálního videa, by mohlo být dostatečným základem pro vzdělávací praxi. Avšak z hlediska budoucího vývoje výtvarné edukace je to málo. Je třeba budoucí učitele připravovat také na dosud méně frekventované oblasti tvorby, které mají velkou budoucnost a reflektují například současné trendy užitého umění. V duchu moderně chápaného konceptu výtvarného oboru a rámcových vzdělávacích programů je nezbytné tak dále cíleně rozvíjet znalosti a dovednosti např. „digitálního sochání“, působivou tvorbu vizuálních stylů, hledání či vytváření textur, povrchů i logiky osvětlování scén. Digitální umění závislá na čase nabízí velkou variabilitu montáže obrazu a zvuku v kontextu tvorby příběhu, ale také ve vytváření nenerativního videa a videoartu, dále propojování dynamických vizuálně obrazných vyjádření s hudební produkcí i náročnější tvorbu vizuálních efektů, simulací a stylizovaného „oživování“ – animace 3D objektů apod. Opomíjet nelze možnosti přetváření a propojování všech těchto a řady dalších mediálních forem, význam komplexních multimédií i interaktivitu hypermediálních artefaktů, počítačové hry nevymíjaje.

Nechat se přenést do vysněných světů, osídlit imaginární prostory vždy patřilo k odvčným lidským snům a touhám, koncept imerzních virtuálních prostředí byl a je základem mnohých uměleckých projektů a co na to umělecké vzdělávání? „Neskutečné“ digitální umění stále více proniká i do skutečného školního světa a my na to musíme být připraveni...

Výtvarná výchova v primárním a preprimárním vzdělávání na KVK

Monika Plíhalová, Rudolf Podlipský

Stříhat a lepit podle návodu a vzoru, tzn. obkreslit šablonu a vystříhnout předem daný tvar, nebo navrhnout a vystříhnout tvar s ohledem na vlastní představy podněcené námětem? Splnit nebo překvapit? Jak se nástěnka či učebna promění ve výstavní plochu či síň? Kde v dekoraci či výzdobě školy končí pracovní výchova a začíná výchova výtvarná? Jakkoli jednoduše jsou tyto a další podobné otázky formulovány, způsob jejich zodpovězení může v profesní přípravě studentů programů Učitelství pro mateřské školy a Učitelství pro 1. stupeň základní školy sehrát zásadní roli.

76

Současná pojetí výtvarné výchovy, jíž považujeme za integrální součást všeobecného vzdělávání, jsou vzdálena direktivním návodům a zaručeným postupům. V souladu s aktuálními tendencemi v primárním a preprimárním vzdělávání se výtvarná výchova pohybuje v proudu pedagogického konstruktivismu, v němž se mění pozice dítěte z pasivního příjemce na aktivního tvůrce (Stadlerová, 2010). Mezi hlavní přínosy výtvarné výchovy nepatří v první řadě rozvoj zobrazovacích schopností dítěte, ale podpora dovedností potřebných k životu v proměnlivém světě současné společnosti, ve které výtvarná tvořivost a schopnost dešifrovat vizuální sdělení nachází širší uplatnění nežli slepý nácvik technických postupů či bezduchá výroba ornamentálních kompozic (Šobáňová, Musilová, Beková, 2014, srov. Uhl Skřivanová, 2011, Podlipský, Vančát, Uhl Skřivanová, Zikmundová, 2017). Výtvarná výchova v osobnostním pojetí rozvojem speciálních výtvarných dispozic přispívá k celkovému rozvoji a harmonizaci osobnosti dítěte. Dětský výtvarný projev je přitom chápán jako prostředek vypořádání se s okolním světem, v němž nachází uplatnění „smyslové vnímání, emocionální a racionální poznávání i logické myšlení (Hazuková, 2000, s. 51).“ Nelze přitom opomíjet význam výtvarného umění coby nositele obsahu i prostředků výtvarného vzdělávání, s jehož pomocí lze odklonit pojetí výtvarné výchovy od manufaktury k ateliéru (Brücknerová, 2011).

V popředí zájmu výtvarných pedagogů nestojí pouze hmatatelný produkt žákovské činnosti, ale také proces jeho utváření. Jakákoliv výtvarná tvorba, ať už explorační či experimentální, nebo volná či užitá apod., přestává být tvorbou, pokud je ochuzena o výtvarné vnímání a výtvarnou imaginaci. Produktivní činnost při tvorbě neztrácí přímé spojení s představami a jejich přetvářením, myšlením, hodnocením či prožíváním. Mimořádnou úlohu přitom zastává komunikace, která všechny zmiňované činnosti ve vzdělávacím procesu umožňuje, provází a doplňuje, ať už ve své verbální či neverbální formě (Hazuková, 2011, s. 43 – 44). Posílení komunikačních dovedností ostatně; vedle podněcování a rozvoje vizuálního vnímání, vizuální gramotnosti, tvořivých schopností, intuitivního a kritického myšlení či zvyšování celkové sensibility jedince; spadá mezi nejdůležitější cílové zaměření výtvarné výchovy přispívající k obecnému rozvoji osobnosti dítěte (Hazuková, 2011, s. 37). Silná pozice expresivních a reflektivních přístupů ve výtvarné výchově může navíc významně přispět k porozumění kulturnímu prostředí, jež dítě bezprostředně obklopuje (Slavík, 2014).

Koncepce a cíle výtvarného vzdělávání studentů studijních programů Učitelství pro mateřské školy a Učitelství pro 1. stupeň základní školy na Katedře výtvarné výchovy a kultury se odvíjí od syntézy výše naznačených oborových myšlenek či poznatků s aktuálními potřebami školní praxe. V reakci na současnou situaci v mateřských a základních školách, kde je jako častý jev provázející výuku výtvarné výchovy pozorována preference šablon a návodných postupů, je třeba prohlubovat respekt budoucích učitelů k dětskému vizuálně obraznému vyjádření jako k autentické výtvarné tvorbě (obrázek 2 a 3). Inklinaci k volbě schematických forem, kterou si studující často přinášají ze základních a středních škol, lze v průběhu profesní přípravy studentů snáze rozrušit využíváním potenciálu výtvarných exploračních činností, hravých a experimentálních řešení výtvarných úkolů (obrázek 4). Prvoplánové návrhy dětských výtvarných aktivit vytržených z oborového kontextu je možné postupně nahrazovat za pomoci silného příklonu k využívání uměleckých konceptů a stylů jako inspiračních východisek (obrázek 5).

Výtvarné techniky a formy nejsou více, ale ani méně, než cestou a prostředkem k autentickému výtvarnému vyjádření. Napříč jednotlivými předměty jsou upevňovány znalosti studentů z oblasti teorie a dějin výtvarného umění, jež slouží nejen jako důležité inspirační východisko vlastní tvorby (obrázek 1), ale také návrhů výtvarných činností pro děti z mateřské školy či 1. stupně základní školy. Předměty seznamující studenty s didaktickými aspekty výtvarné výchovy nabývají v kontextu vzdělávání

učitelů na mimořádné důležitosti. Díky důrazu na důkladnou přípravu k realizaci výtvarných úkolů během souvislých pedagogických praxí lze přímo podporovat studenty v jejich budoucí činnosti a na základě konkrétních podnětů jim napomáhat k nacházení originálních a tvůrčích koncepcí výuky výtvarné výchovy.

Výuka předmětů studijních programů Učitelství pro mateřské školy a Učitelství pro 1. stupeň základní školy probíhá pod vedením odborných garantů a vyučujících se zaměřením na didaktiku výtvarné výchovy PhDr. Věrou Uhl Skřivanovou, Ph.D., doc. PaedDr. Janem Slavíkem, CSc., PhDr. Martinou Komzákovou, Ph.D., Mgr. Monikou Plíhalovou, dále se zaměřením na vizuální studia či dějiny a teorii umění PaedDr. Rudolfem Podlipským, Ph.D., Mgr. Kateřinou Pietrasovou, Ph.D. a uměleckého zaměření se zástupci MgA. et Mgr. Stanislavem Poláčkem a Mgr. A. Michalem Sedlákem, Ph.D. V budoucnu se do této výuky zapojí taktéž MgA. Barbara Benish a prof. ak. soch. Kurt Gebauer.

78

Pestrá skladba nabízených předmětů i odbornost jednotlivých vyučujících umožní studentům nahlédnout obor výtvarné výchovy jako celek s rozmanitou strukturou. Realizace výše nastíněných koncepčních záměrů Katedry výtvarné výchovy a kultury přispívá k utváření takového pojetí výtvarné výchovy, které je v souladu se současným kurikulem primárního a preprimárního vzdělávání a které akcentuje význam výtvarné pedagogiky pro všeobecné vzdělávání.

Reference:

BRŮČKNEROVÁ, Karla. Skici ze současné estetické výchovy. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5616-9.

HAZUKOVÁ, Helena a Pavel ŠAMŠULA. Didaktika výtvarné výchovy I. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2005. ISBN 80-7290-237-7.

HAZUKOVÁ, Helena. Výtvarné činnosti v předškolním vzdělávání. Praha: Raabe, 2011. Nahlížet - nacházet. ISBN 978-80-87553-30-5.

PODLIPSKÝ, R., VANČÁT, J., UHL SKŘIVANOVÁ, V., ZIKMUNDOVÁ, V. (eds.). Tvořivost ve výtvarné výchově a její účinky na všeobecné vzdělávání. Plzeň: Západočeská univerzita, 2017. ISBN 978-80-261-0728-6

SLAVÍK, Jan, Vladimír CHRZ a Stanislav ŠTECH. Tvorba jako způsob poznávání. V Praze: Karolinum, 2013. ISBN 9788024623351.

STADLEROVÁ, Hana. ZOP: zkušenost, odbornost, praxe v psychodidaktické přípravě učitele výtvarné výchovy v primárním vzdělávání. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5399-1.

ŠOBÁŇOVÁ, Petra, Jana MUSILOVÁ a Monika BEKOVÁ. Přínos vzdělávacího oboru výtvarná výchova očima výtvarných pedagogů. In: UHL SKŘIVANOVÁ, Věra (ed.) Pedagogika umění - umění pedagogiky, aneb. Přínos oboru výtvarná výchova ke všeobecnému vzdělávání. Ústí nad Labem: UJEP, 2014, 57 - 82. ISBN 978-80-7414-663-3.

UHL SKŘIVANOVÁ, V. Pojetí vzdělávacích cílů v ČR a Německu aneb umělecko-pedagogická interpretace kurikulárních dokumentů českých a bavorských gymnázií. Brno: Paido, 2011. ISBN 978-80-7315-228-4.

80

Obrázek 1: Smetáček a lopatka. Výtvarná práce studentky učitelství pro mateřské školy inspirovaná dílem Hanse Hartunga.

Obrázek 2: Výtvarné činnosti v mateřské škole inspirované dílem A. Caldera pod vedením studentky učitelství pro mateřské školy.

Obrázek 3: Kouzelná víla schovávající se za rostlinami (dívka, 5 let). Dětská práce na téma „Skřítky a jejich zvláštní schopnosti.“ Realizace výtvarného úkolu ve skupině dětí v mateřské škole s důrazem na interpretaci vznikajících obrazů.

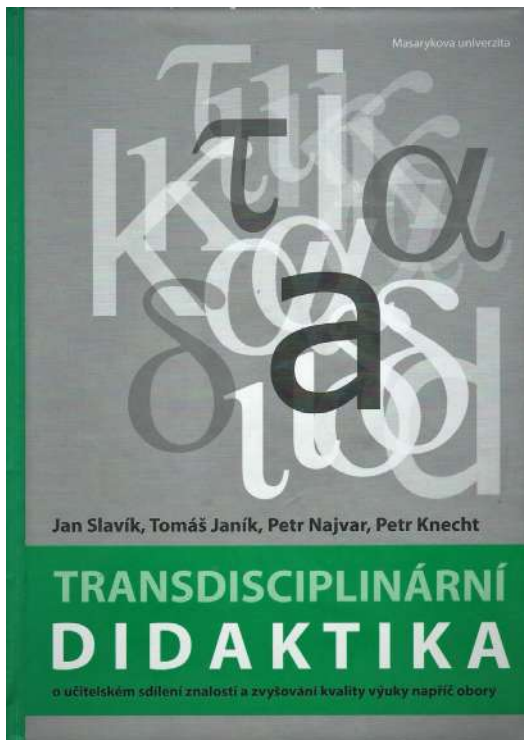
Obrázek 4: Kapičky na okně (chlapec, 4 roky).
Pomocí jednoduchých výtvarných prostředků
(s využitím klovatiny a tuše) dítě v rámci
realizovaných výtvarných činností zaznamenalo zkuš-
nost s podzimním deštěm.

Obrázek 5: Cukrový obraz. Výtvarný experiment
studentky učitelství pro mateřské školy.

*Od pedagogiky k umění
a od umění k pedagogice...*

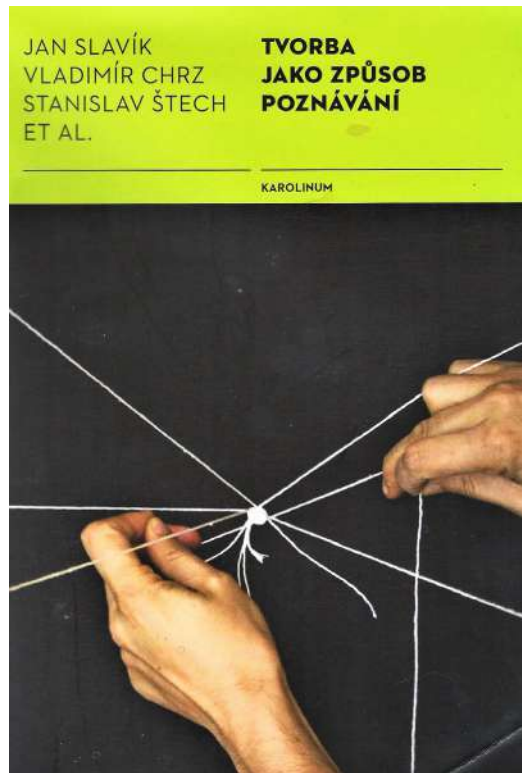
Jan Slavík

Výběr z publikací:

SLAVÍK, J., JANÍK, T., NAJVAR, P., & KNECHT, P. (2017) Transdisciplinární didaktika. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-8568-8.

SLAVÍK, J. (2001) Umění zážitku, zážitek umění. Teorie a praxe artefietiky. 1. díl. Praha: Pedagogická fakulta. ISBN 80-7290-066-8.

SLAVÍK, J. & WAWROSZ, P. (2004) Umění zážitku, zážitek umění. Teorie a praxe artefietiky. 2. díl. Praha: Pedagogická fakulta. ISBN 80-7290-130-3.

SLAVÍK, J., CHRZ, V., ŠTECH, S. et al. (2013) Tvorba jako způsob poznávání. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2335-1.

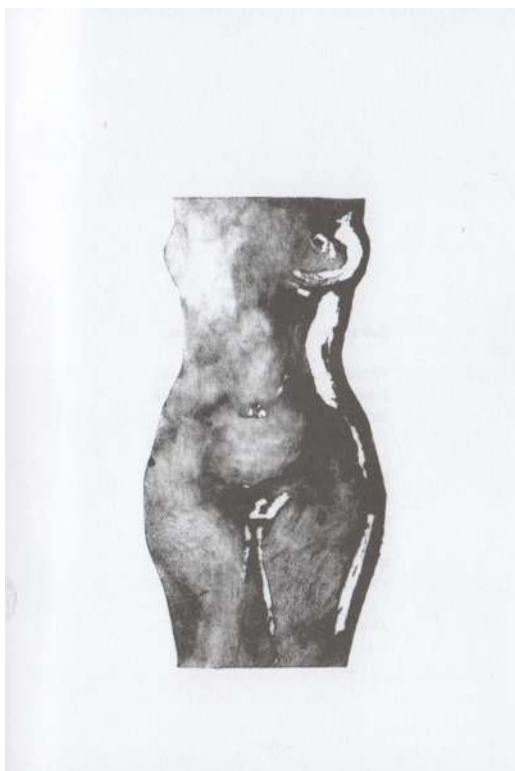
SLAVÍKOVÁ, V. - SLAVÍK, J. - HAZUKOVÁ, H. (2000) Výtvarné čarování - artefletika pro předškoláky a mladší školáky. Praha: Univerzita Karlova v Praze - Pedagogická fakulta 2000. ISBN 80-7290-016-1

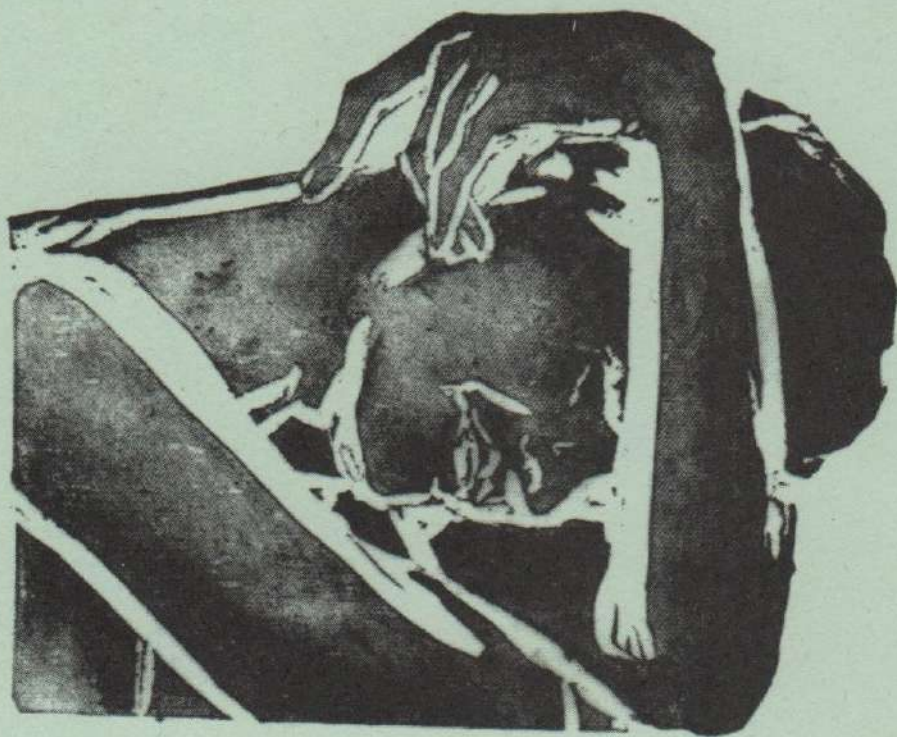
SLAVÍKOVÁ, V. - SLAVÍK, J. - ELIÁŠOVÁ, S. (2000) Dívej se, tvoř a povídej! Artefletika pro předškoláky a mladší školáky. Praha: Portál 2015. ISBN 978-80-262-0876-1

Věra Uhl Skřivanová

Výběr z ilustrací:

Ilustrace básnické sbírky Vladimíra Křivánka
Krajina s torzy
Praha: Nakladatel Václav Horák, 2001

Krajina s torzy

VLADIMÍR KŘIVÁNEK

Ilustrace povídek Jana Pavla
Na pouti...
Brno: Host, 1999

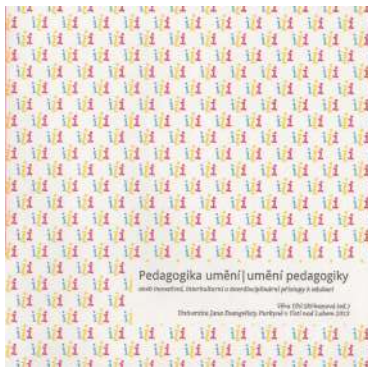
Zátiší s loňskými ořechy

Vladimír Křivánek

Ilustrace básnické sbírky Vladimíra Křivánka Zátiší s loňskými ořechy
Brno: Host, 2004

**Obálky odborných monografií,
sborníku a katalogu:**

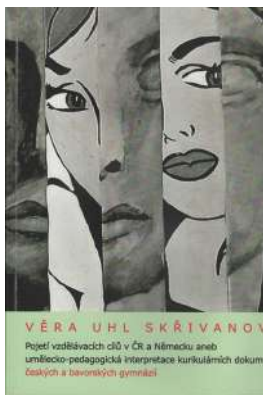

Uhl Skřivanová, V. (ed.) Pedagogika umění – umění pedagogiky aneb inovativní, interkulturní a interdisciplinární přístupy k edukaci.
Ústí nad Labem: UJEP, 2013,
ISBN 978-80-7414-582-7.

92

Podlipský, R. – Vančát, J. – Uhl Skřivanová, V. – Zikmundová, V. (eds.): Tvořivost ve výtvarné výchově a její účinky na všeobecné vzdělávání.
Plzeň: Západočeská univerzita, 2017.
ISBN 978-80-261-0728-6.

Uhl Skřivanová, V.: Pojetí vzdělávacích cílů v ČR a Německu aneb umělecko-pedagogická interpretace kurikulárních dokumentů českých a bavorských gymnázií, Brno: Paido, 2011. ISBN 978-80-7315-228-4.

93

Uhl Skřivanová, V. a kol. (eds.): Pedagogika umění – umění pedagogiky aneb přínos oboru výtvarná výchova ke všeobecnému vzdělávání, Ústí nad Labem: UJEP, 2014. ISBN 978-80-7414-663-3.

Uhl Skřivanová, V. (ed.): Den plzeňské keramiky 3. 6. 2017, výst. katalog, Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni – Pedagogická fakulta, 2018. ISBN 978-80-261-0767-5.

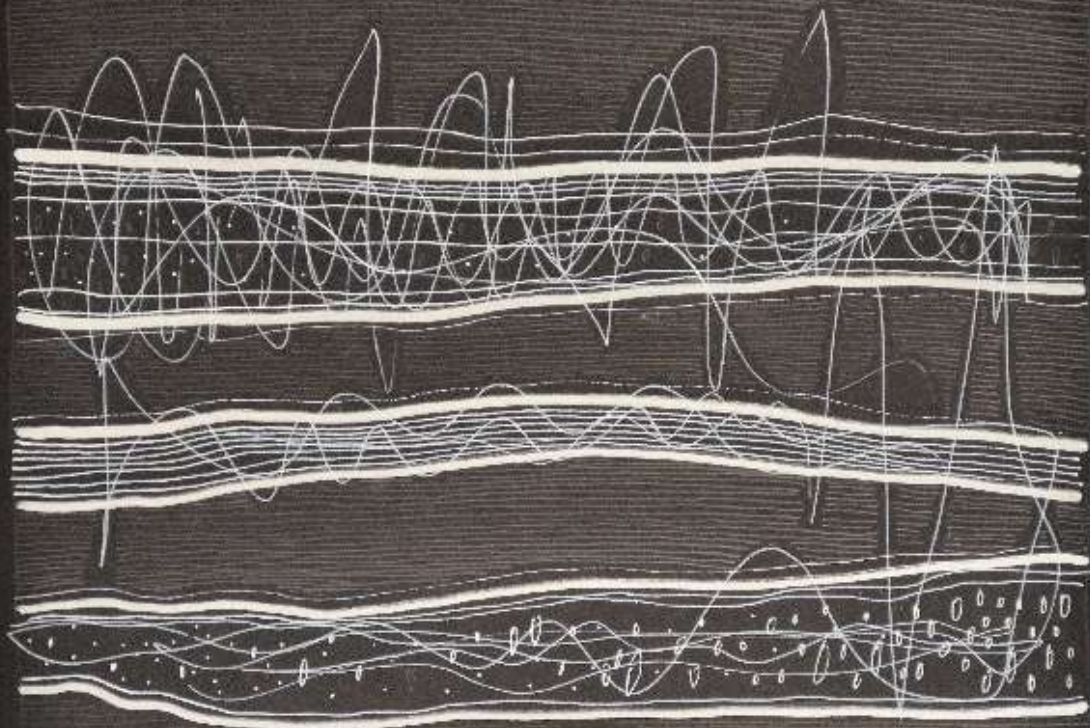
Martina Komzáková

Střepey, 2016,
glazovaná keramika

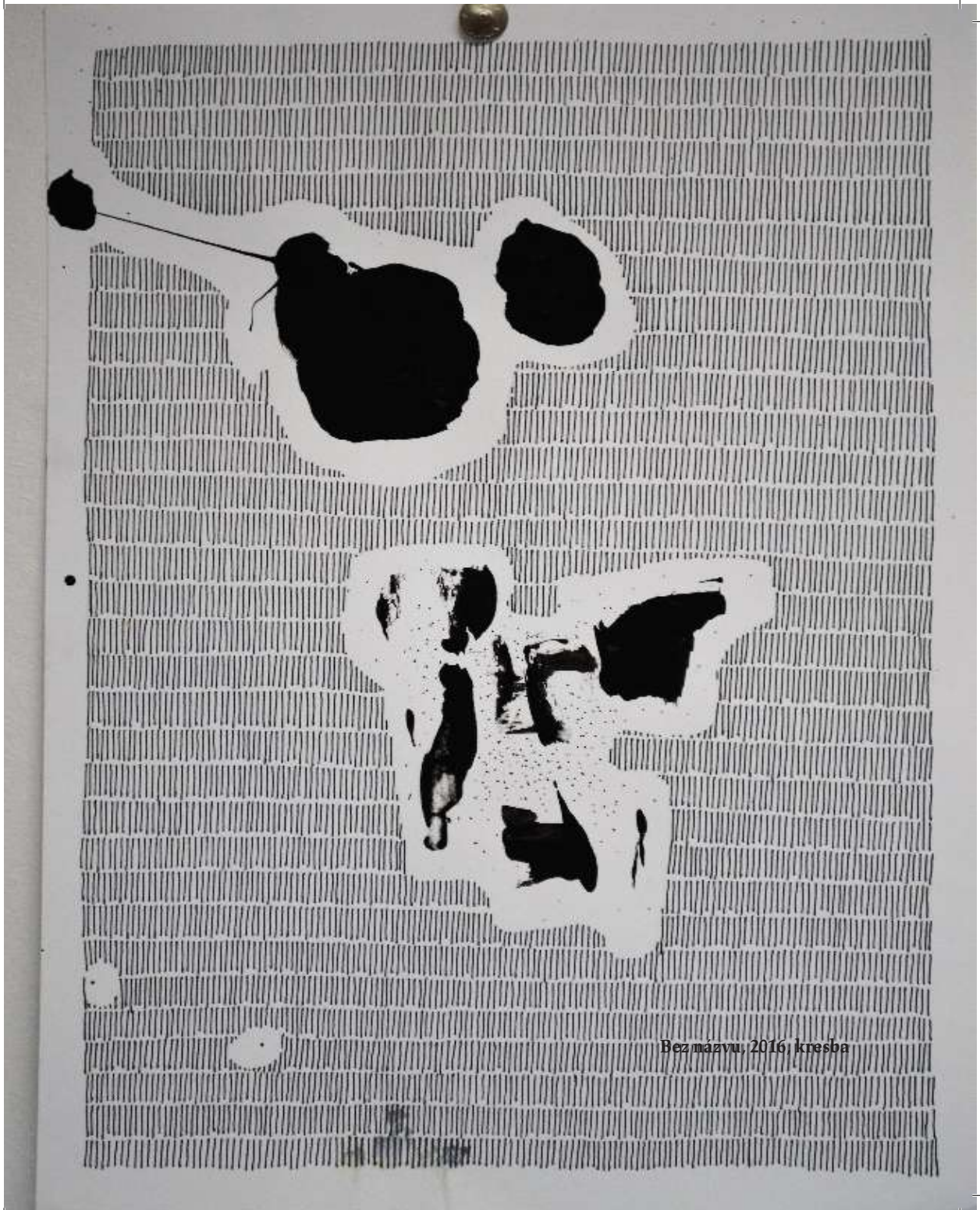
94

Bez názvu, 2017,
kresba, kombinovaná technika

Bez názvu, 2016, kresba

Jan Mašek

Fotografická tvorba:

98

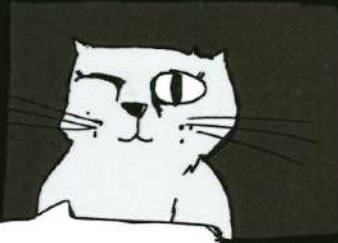
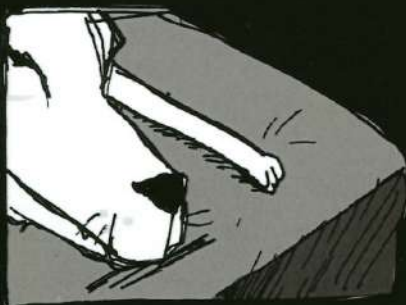
Rytmus Lisabonu - evropské struktury,
2013
digitální fotografie

Rytmus Yorku - evropské struktury,
2012,
digitální fotografie

Využití
audiovizuálního
sdělení
v mediální
výchově

Jan Mašek a Vladimíra Zikmundová

Výběr z publikací:

MAŠEK, J., MICHALÍK, P., VRBÍK, V. (2004). Otevřené technologie ve výuce. Plzeň, Vydavatelství ZČU, 114 str

MAŠEK, J., ZIKMUNDOVÁ, V. (2012) Využití audiovizuálního sdělení v mediální výchově. Plzeň: Vydavatelství ZČU, 73 str..

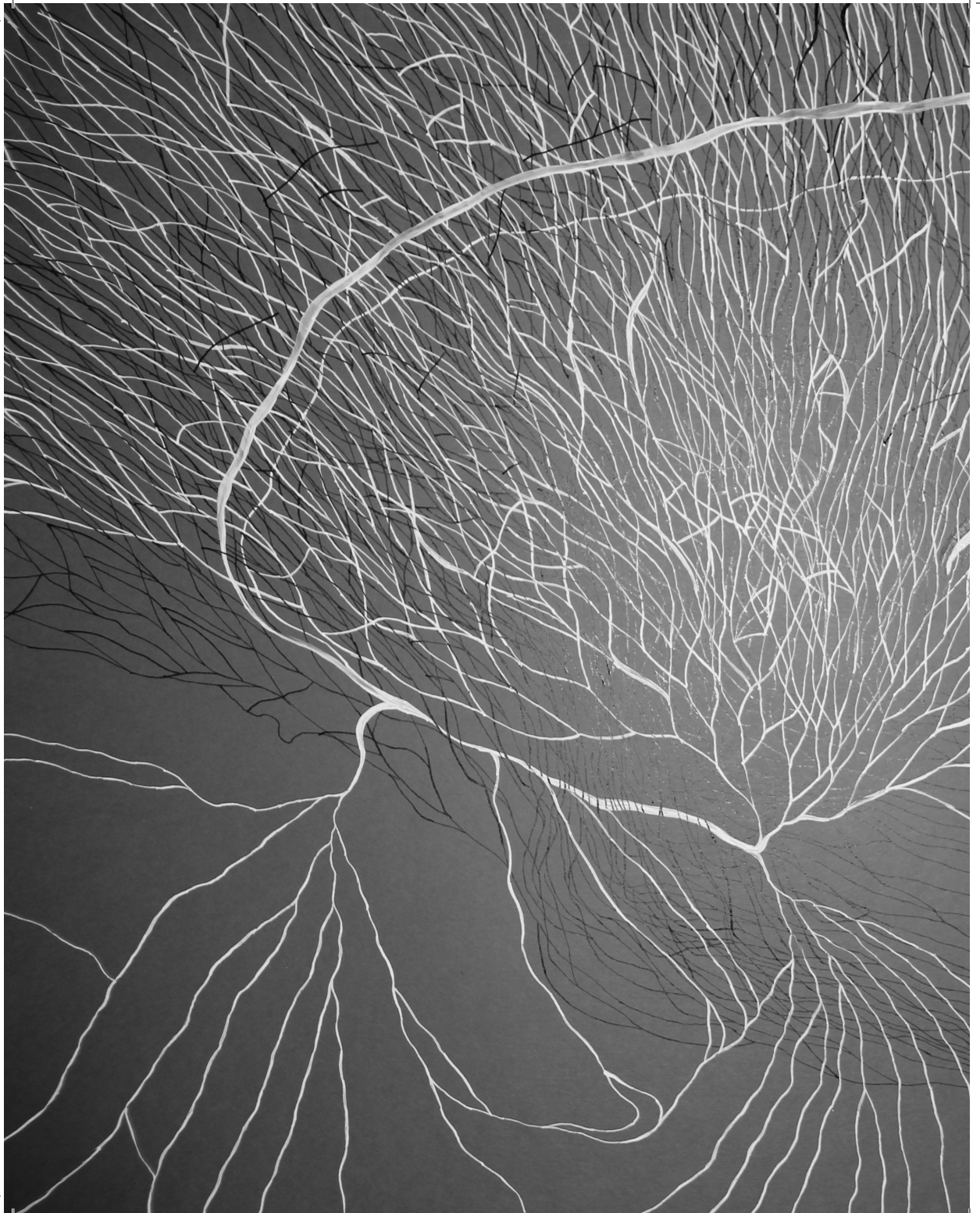
MAŠEK, J., ZIKMUNDOVÁ, V. (2010). Výukové využití softwarových systémů pro techniku pojmového mapování, Plzeň, Vydavatelství ZČU Plzeň, 97 str.

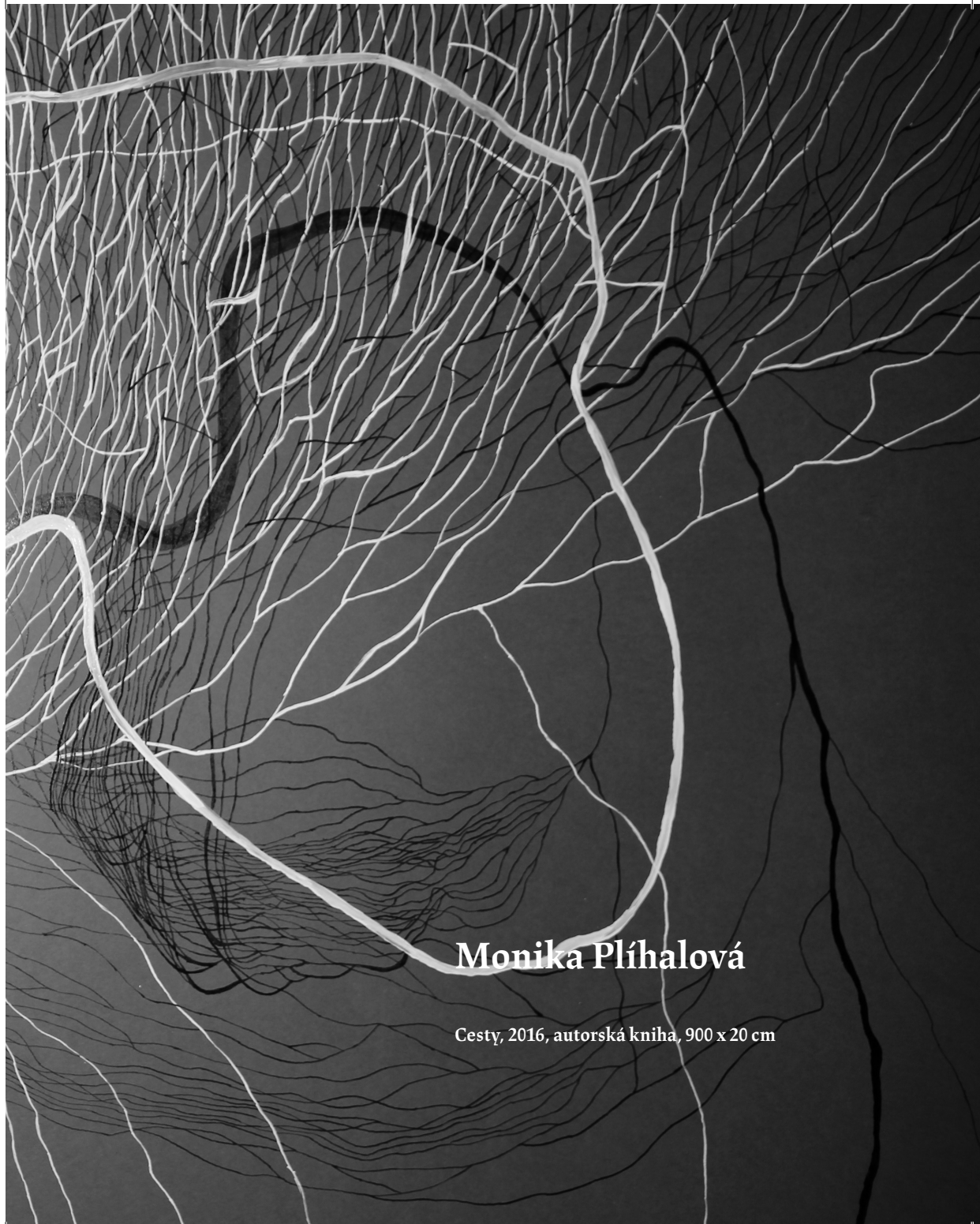
MAŠEK, J. (2002). Audiovizuální komunikace výukových médií. Plzeň, Vydavatelství ZČU v Plzni, 132 str.

101

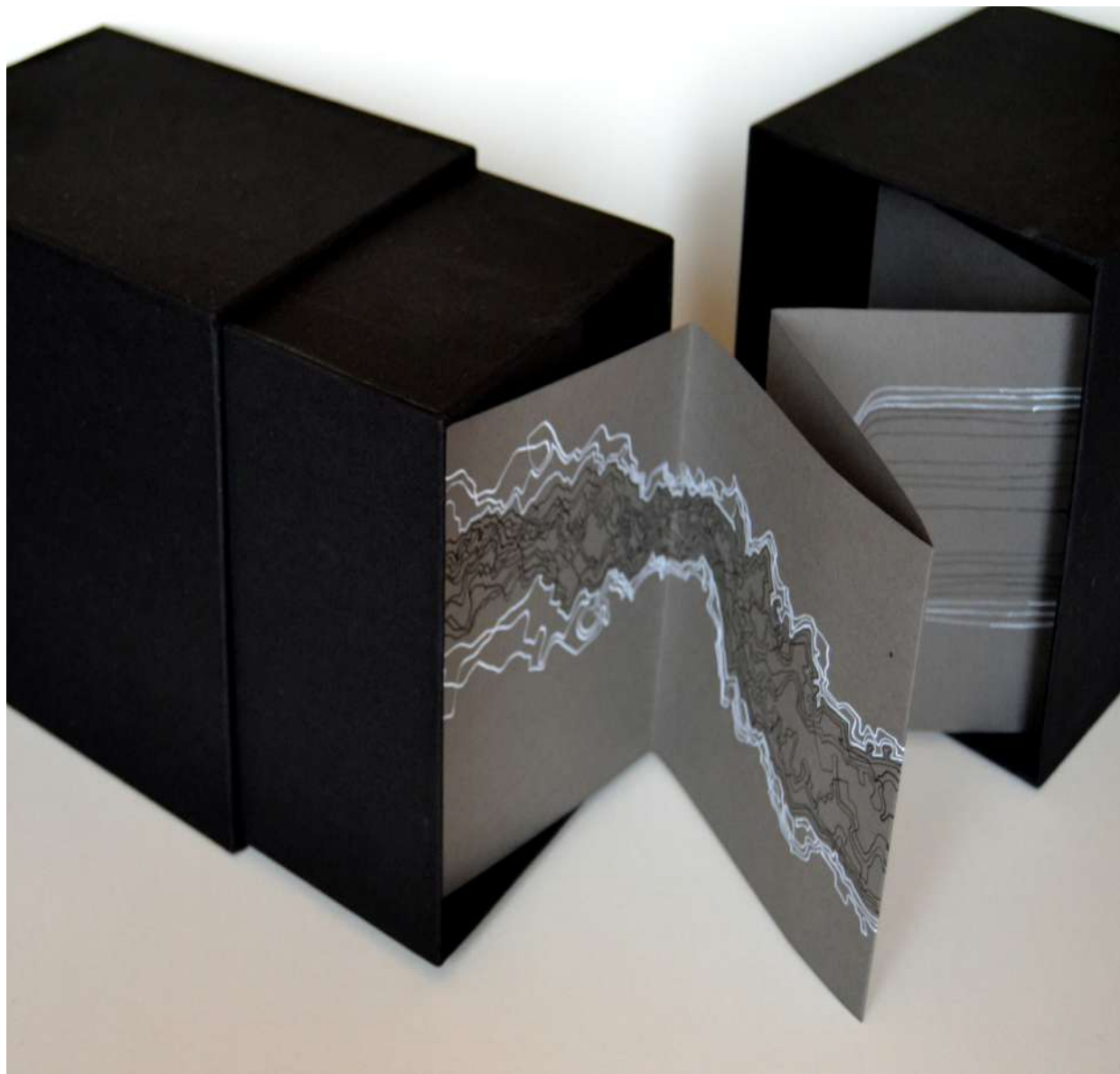

Monika Plíhalová

Cesty, 2016, autorská kniha, 900 x 20 cm

Cesty, 2016, autorská kniha, 900 x 20 cm

Rudolf Podlipský

Pohárky s vysokou a nízkou nožkou, litá keramika 2017

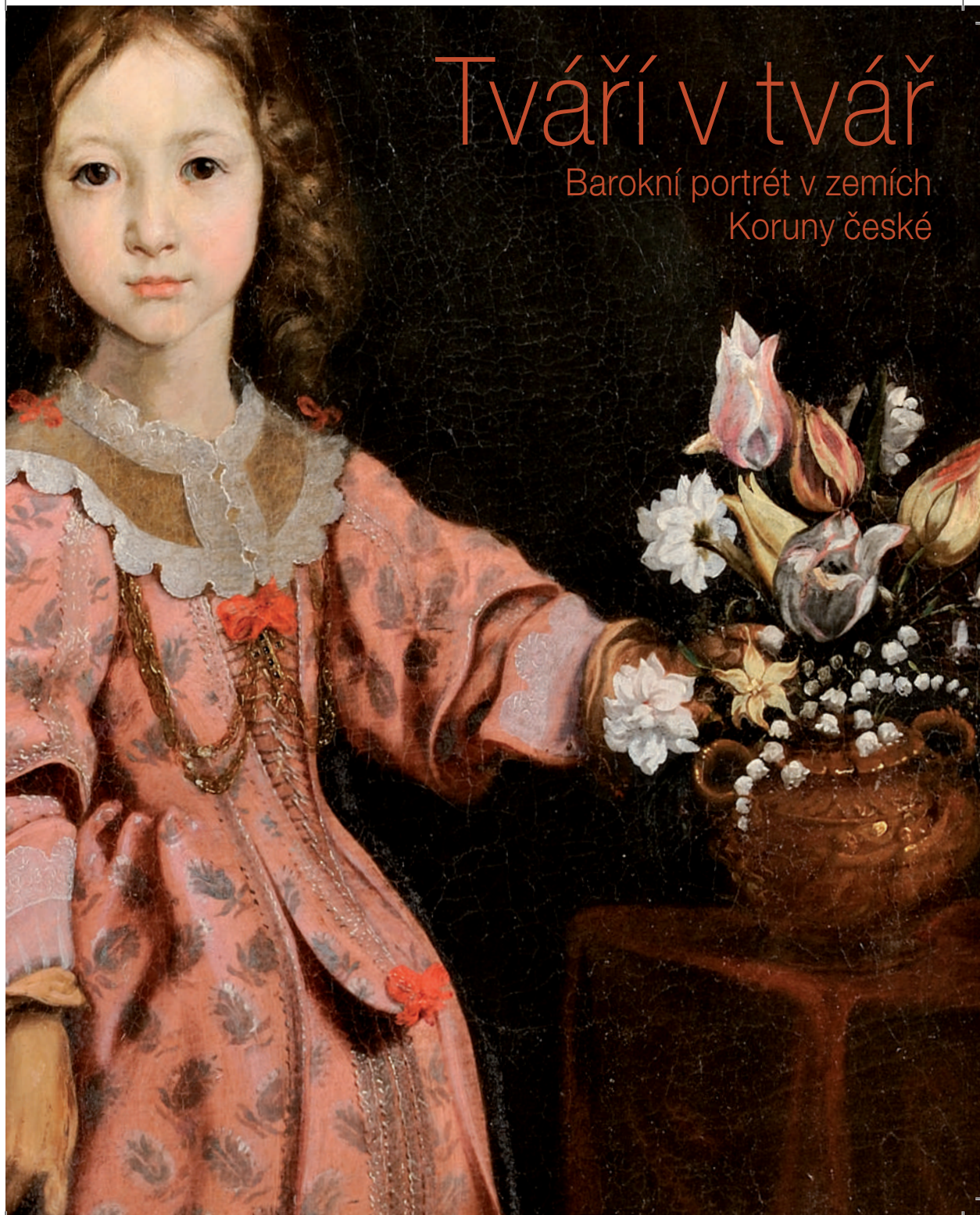
Macurová, Z. – Stolárová, L. – Vltnas, V. (eds.): *Tváří v tvář. Barokní portrét v Čechách a na Moravě*, Brno: Moravské zemské muzeum, 2017.

Tváří v tvář
Barokní portrét v zemích Koruny české

Tváří v tvář

Barokní portrét v zemích
Koruny české

Stolárová, L. – Vlnas, V. (eds.): Karel Škréta (1610–1674): Doba a dílo,
výst. katalog, Praha: Národní galerie v Praze, 2010.

KAREL
ŠKRÉTA
1610—1674
DOBA
A DÍLO

LENKA STOLÁROVÁ — VÍT VLNAS (EDS.)

Medailony členů

Katedry výtvarné výchovy a kultury

FPE ZČU v Plzni

IV

prof. ak. soch Kurt Gebauer

Kurt Gebauer je sochař, který kreslí, maluje, fotografuje. Absolvoval AVU, kde studoval v ateliérech Vincence Makovského a Karla Lidického. V roce 1965 absolvoval stáž u Otto Herberta Hajka ve Stuttgartu, v roce 1972 pak v Paříži u Césara Baldacciniho na Academii des Beaux-Arts. Je členem skupiny Volné seskupení 12/15 Pozdě, ale přece. Od roku 1990 byl vedoucím pedagogem ateliéru sochařství na UMPRUM v Praze. Jeho díla jsou součástí architektury, ožívují parky a místa, často jen nějaký čas. Gebauer tak vytváří v prostoru instalace a realizuje happeningy. Od roku 2018 vyučuje na Katedře výtvarné výchovy a kultury FPE ZČU v Plzni budoucí učitele výtvarné výchovy.

119

Kurt Gebauer is a sculptor who also engages in drawing, painting, and photography. He has graduated from Academy of Fine Arts in Prague where he has studied in the studio of Vincent Makovský and Karel Lidický. In 1965, he completed his traineeship at Otto Herbert Hajek studio in Stuttgart, then in Paris in 1972 at César Baldaccini at the Academie des Beaux-Arts. He is a member of the 12/15 Pozdě, ale přece [Late but Still] art group. Since 1990, he has been the leading pedagogue of the sculpture studio at the Academy of Arts, Architecture and Design in Prague. His works complement architecture, as well as revive parks and public places, often only for a while. Gebauer creates installations and performs happenings. Since 2018, he has been teaching visual arts teachers at the Department of Art Education and Art Culture at the Faculty of Education of the University of West Bohemia in Pilsen.

Kontakt: kugeba@kvk.zcu.cz, www.kurtgebauer.cz

Výběr z výstav a realizací od r. 2013:

- 2018 WC.CZ Dutá hlava, Klub architektů-GJF, Praha;
- 2016 Srdce pro Václava Havla, 3 klecosrdce a 1 z laminátu k nedožitým 80. Narozeninám Václava Havla, piazzeta u Národního divadla, Praha;
- Klecohlavý a Nohy na vodárenské věži, Opava-východní nádraží (muzeum KG);
- Umění pro Václava Havla. Mince pro Václava Havla, stříbrná a zlatá mince, křest v Pražské Křižovatce;
- 2015, 2013, 2011 Velké hlavičky - náměstí Přemysla Otakara II., České Budějovice (Sochy ve městě), NTK Praha, náměstí Jana Palacha Praha;
- 2015, 2016 Nohy z vody, 6 párů nohou plovoucích na hladině slepého ramene Malše, České Budějovice (Sochy ve městě), Vojanovy sady Praha (Sculpture line), rybník Baštýř, Chýně;
9. 7. – 29. 11. 2015 HUSUV VESUV, plastika k výročí upálení Mistra Jana Husa, GJF, Praha;
- 2014 rekonstrukce kašny Doubravka, Hradec nad Moravicí;
28. 9. 2014 Sněhulka – interaktivní socha medvídka - symbol světového úspěchu, kterého plk. Vlasák v Zoo Praha dosáhl prvním umělým odchovem medvěda ledního, ZOO Praha;
21. 10. – 27. 10. 2013 BE TWENTY ONE: Vznášení, dvojice létajících figur zavěšených nad křižovatkou Dlouhé a Rybné ulice, Praha.

120

Samostatné výstavy:

- 2018 Kurt Gebauer – Sovinec přizemí, Martina Niubó – Sovinec Lehce nad zemí, Hrad Sovinec;
- 2017 Fotky a Kurtichy v Lucerně Praha * Věřte nevěřte, přijde Kurt, Galerie ABM, Hradec Králové * Boudoir, Flexup, Praha * Kurt Gebauer, Galerie Magna Ostrava;
- 2016 Matice Země (retrospektivní výstava), Východočeská galerie, Pardubice;
- Mužizmus (retrospektivní výstava), Oblastní galerie Vysočiny, Jihlava;
- Vyhánání z ráje II, zámek Dobrohoř u Starého Města pod Landštejnem, Vyhánání z ráje III, Galerie Lauby, Ostrava;
- KG, galerie Sokolská, Ostrava;
- Pootevření, stálá expozice KG, Vodárenská věž- nádraží Opava východ;
- Villa alla kugeba, Ukradená galerie vila P561 Praha;

- 2015 Plavkyně pod klenbou, Galerie Roudnice nad Labem;
KG s Karlem Neprašem, Panský dvůr, Veselí nad Moravou;
- 2013 NANO?ANO!KURT?NANO, Univerzita Pardubice;
- 2013 KURTICHY, NTK Praha, Ústav makromolekulární chemie AV Praha;
- 2013 PELL MELL ALLA VILLA a později výzdoba vily ke konferenci pořádané Knihovnou Václava Havla; Kurtura v Perlovce, Artinbox, Praha (nová verze 2016);
Balaaxa (litografie z Belárie a Axy), OC Breda, Opava, Český brod, Chýně, AXA Praha;
v Sexplicit, Mikrona Praha, Novákovy garáže Hradec Králové.

Účast na kolektivních výstavách

- 2018 Ateliér veškerého sochařství, zámek Třeboň;
Diplomky na AVU v Praze v letech 1969-1989, HVU Cheb;
- 2017 Generation One, Litomyšl;
Landscape Festival, Plzeň;
Malostranské dvorky, Praha;
O umění válečném, Pardubice;
Víc než laboratoř, Národní zemědělské muzeum Praha;
- 2016 Landscape Opava, O sportu Pardubice, Landscape, art and photography DOX Praha;
Zažít město jinak, Malostranské náměstí Praha;
Art Prag Praha;
Humor v Galerii H Praha;
se studenty: Respond zámek Třeboň;
- 2015 Budování státu, NG Praha;
Václav Havel, České centrum Bukurešť, Kišiněv, Craiova, Kluž;
Srdce ráj Litvínov;
se studenty: Houbyfest Řevnice, Sokolopeření Sokolov;
- 2014 Plavci, Lázně - Oblastní galerie, Liberec;
Landscape festival, nákladové nádraží Praha, CzechScape, GJE, Praha;
8th International dada Festival, Basel;
se studenty: Kolonádní stav Mariánské Lázně;
- 2013 Trpaslíci a jejich svět, muzeum Jičín (vystaven i 3,5m Obří trpaslík, jehož základy k 9m soše byly postaveny 2016 v Hořicích).

doc. PaedDr. Jan Slavík, CSc.

Jan Slavík vyučuje na Pedagogické fakultě ZČU v Plzni. V pedagogické a badatelské činnosti se věnuje transdisciplinární didaktice, teorii výtvarné výchovy a expresivní terapii. Publikoval cca 130 recenzovaných textů (knih, statí, výzkumných sdělení) v České republice i zahraničí (Slovenská republika, Francie, Rusko, Německo, Polsko, USA) s více než 150 citacemi u nás i v zahraničí.

Jan Slavík teaches at the Pedagogical Faculty of the University of West Bohemia in Pilsen. In his pedagogical and research activities, he is mainly engaged with transdisciplinary didactics, the theory of art education and expressive therapy. He has published about 130 peer-reviewed texts (books, articles, research reports) in the Czech Republic and abroad: the Slovak Republic, France, Russia, Germany, Poland, USA.

122

Kontakt: slavikj@kvk.zcu.cz

Výběr z publikační činnosti od r. 2010:

Monografie:

Slavík, J. – Janík, T. – Najvar, P. – Knecht, P.: Transdisciplinární didaktika, Brno: Masarykova univerzita, 2017. ISBN 978-80-210-8568-8

Slavík, J. – Chrz, V. – Štech, S. et al.: Tvorba jako způsob poznávání. Praha: Karolinum, 201. ISBN 978-80-246-2335-1

Janík, T. – Slavík, J. – Najvar, P.: Kurikulární reforma na gymnáziích. Od virtuálních hospitací k videostudiím. Praha: NÚV, 2011. ISBN 978-80-904966-6-8

Recenzované statě:

123

Slavík, J. – Janík, T. – Najvar, P.: Producing Knowledge for Improvement: The 3A procedure as a tool for content-focused research on teaching and learning, *Pedagogika* 66(6), 2016, s. 672–688. ISSN 0031-3815

Rusek, M. – Slavík, J. – Najvar, P.: Obsahová konstrukce a didaktické uplatnění přírodovědného edukačního experimentu ve výuce na příkladu chemie, *Orbis scholae* 10(2), 2016, s. 71–91. ISSN 1802-4637.

Slavík, J. – Lukavský, J. – Najvar, P. – Janík, T.: Profesní soud o kvalitě výuky: předem a následně strukturovaná reflexe, *Pedagogika* 65(1), 2015, s. 5–33. ISSN 3330-3815.

Slavík, J. – Janík, T. – Jarníková, J. – Tupý, J.: Zkoumání a rozvíjení kvality výuky v oborových didaktikách: metodika 3A mezi teorií a praxí, *Pedagogická orientace* 24 (5), 2014, s. 721–752. I

SSN 1805-9511.

Slavík, J. – Nohavová, A.: Expression – An Experimental Field for Investigation and Management of the Paradox of Education, *International Education Studies* 5(6), 2012, s. 24– 35. ISSN 1913-9020, DOI: 10.5539/ies.v5n6p24.

Slavík, J. – Janík, T.: Kvalita výuky: obsahově zaměřený přístup ke studiu procesů vyučování a učení, in: *Pedagogika*, 62(3), 2012, s.116–135. ISSN 3330-3815.

Slavík, J.: K předmětu didaktik v estetických oborech vzdělávání, *Pedagogická orientace*, 21(2), 2011, 207–225. ISSN 1805-9511.

Slavík, J. – Dytřtová, K. – Fulková, M.: Konceptová analýza tvořivých úloh jako nástroj učitelské reflexe, *Pedagogika*, 60 (3/4), 2010, s. 223–241. ISSN 3330-3815. Klusák, M. – Slavík, J.: Styl kresby pána u dětí mladšího školního věku, *Československá psychologie*, 54, č. 2, 2010, s. 113–125. ISSN 0009-062X.

PhDr. Věra Uhl Skřivanová, Ph.D.

Věra Uhl Skřivanová absolvovala v r. 2000 na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, obor Čj-Vv, tamtéž pak doktorské studium v r. 2010. V letech 2005-2008 studovala jako hostující doktorandka na Universität Augsburg (Německo). Od roku 2017 vede Katedru výtvarné výchovy a kultury FPE ZČU v Plzni. Zaměřuje se na komparativní pedagogiku umění, didaktiku výtvarné výchovy a přeshraniční spolupráci především s německy mluvícími zeměmi. Je výkonnou redaktorkou časopisu Výtvarná výchova a členkou redakční rady odborných časopisů Kultura, umění a výchova a Kunst & Pädagogik (Flensburg), členkou výboru České sekce InSEA.

Věra Uhl Skřivanová graduated from the Pedagogical Faculty of Charles University in Prague in 2000 specialising in the Czech language and art education. She also completed her Ph.D. studies there in 2010. In 2005–2008, she was a visiting Ph.D. student at the University of Augsburg in Germany. Since 2017, she is the head of the Department of Art Education and Art Culture at the Faculty of Education of the University of West Bohemia in Pilsen. She focuses on comparative pedagogy of art, didactics of art education and cross-border cooperation especially with German-speaking countries. She is an executive editor of the Výtvarná výchova [Art Education] journal and a member of the editorial board of peer-reviewed journals namely Kultura, umění a výchova [Culture, Art and Education] and Kunst & Pädagogik [Art & Education] (Flensburg). She is also a member of the committee of the Czech Section of INSEA.

124

Kontakt: uhl@kvk.zcu.cz

Výběr z publikační činnosti od r. 2010:

Monografie:

Podlipský, R. – Vančát, J. – Uhl Skřivanová, V. – Zikmundová, V. (eds.): Tvořivost ve výtvarné výchově a její účinky na všeobecné vzdělávání, Plzeň: Západočeská univerzita, 2017. ISBN 978-80-261-0728-6.

Uhl Skřivanová, V. a kol. (eds.): Pedagogika umění – umění pedagogiky aneb přínos oboru výtvarná výchova ke všeobecnému vzdělávání, Ústí nad Labem: UJEP, 2014. ISBN 978-80-7414-663-3.

Uhl Skřivanová, V.: Pojetí vzdělávacích cílů v ČR a Německu aneb umělecko-pedagogická interpretace kurikulárních dokumentů českých a bavorských gymnázií, Brno: Paido, 2011. ISBN 978-80-7315-228-4.

Kapitoly v odborné knize:

125

Uhl Skřivanová, V.: Lehrerkompetenzen im Fach Bildnerische Erziehung in der Tschechischen Republik – Transfer des Referenzrahmens in die Lehrerbildung, in: Cadre Européen Commun de Référence pour la Visual Literacy – Prototype. Common European Framework of Reference for Visual Literacy – Prototype.

Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen für Visual Literacy – Prototyp, Wagner, E. – Schönauf, D. (Hg.), Münster – New York: Waxmann, 2016, s. 354–363. ISBN 978-3-8309-3428-8.

Uhl Skřivanová, V.: Problematika didaktické redukce, transformace a rekonstrukce vzdělávacího obsahu v dílce německé obecné didaktiky a oborové didaktiky umění, in: Vzdělávací obsah v muzejní edukaci, Šobáňová, P. a kol., Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015, s. 35–52. ISBN 978-80-244-4625-7.

Uhl Skřivanová, V. – Flachsová, A.: Konceptová analýza edukačního programu k divadelní inscenaci Zlatý drak, in: Vzdělávací obsah v muzejní edukaci, Šobáňová, P. a kol., Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015, s. 193–205. ISBN 978-80-244-4625-7.

Uhl Skřivanová, V.: Kompetenzorientierung im tschechischen und deutschen Kunstunterricht. Die kunstpädagogische Interpretation der Curriculardokumente der tschechischen und bayerischen Gymnasien, in: Visual learning: Positionen im internationalen Vergleich, Bering, K. – Hölscher, S. – Niehoff, R. – Pauls, K. (eds.), Oberhausen 2013, s. 284–300. ISBN 978-3-89896-551-4.

Uhl Skřivanová, V.: Česko-bavorská báze porozumění v oblasti uměleckého vzdělávání aneb komparace možností naplňování kompetence vizuální komunikace na gymnáziích, in: Vizuální gramotnost, Příkrýlová, K. (ed.), Praha: Univerzita Karlova – Pedagogická fakulta, 2010, s. 122–136. ISBN 978-80-7290-487-7.

Katalog:

Uhl Skřivanová, V. (ed.): Den plzeňské keramiky 3. 6. 2017, výst. katalog, Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni – Pedagogická fakulta, 2018. ISBN 978-80-261-0767-5

Martina Šurkalová

Martina Šurkalová pracuje na KVK FPE v Plzni již od r. 2005 jako sekretářka. Nikdo z nás si bez ní katedru nedokáže představit!

Martina Šurkalová has been working at the Department of Art Education and Art Culture at the Faculty of Education of the University of West Bohemia in Pilsen since 2005 as an excellent secretary. None of the members of the Department can imagine working there without her!

Kontakt: suromar@kvk.zcu.cz

PhDr. Jan Mašek, Ph.D.

Jan Mašek vystudoval FPE ZČU v Plzni (1983) a doktorské studium Univerzity Karlovy v Praze v oboru pedagogika se zaměřením na didaktickou technologii (1999). V současné době vyučuje na KVK FPE ZČU v Plzni mediální vzdělávání, multimedia, fotografickou, audiovizuální a filmovou výchovu. Působí jako hlavní metodik výtvarných oborů celorepublikového projektu OP VVV Podpora digitální gramotnosti. V průběhu let 2002 až 2011 byl řešitelem a spoluřešitelem čtyř vědeckých projektů GAČR, v letech 1999–2014 národním koordinátorem evropského projektu CiCe. Je předsedou Asociace pro mediální pedagogiku, členem Asociace pro filmovou a audiovizuální výchovu, České pedagogické společnosti, INSEA a ISFLA.

127

Jan Mašek graduated from the Faculty of Education of the University of West Bohemia in Pilsen (1983) and completed his Ph.D. studies at the Charles University in Prague specialising in pedagogy focused on didactic technology (1999). Currently, he lectures on the education of media, multimedia, and photography, as well as audio-visual and film education at the Department of Art Education and Art Culture at the Faculty of Education of the University of West Bohemia in Pilsen. He is the main methodologist for art disciplines of the national project OP VVV Podpora digitální gramotnosti [Support of Digital Literacy]. During the years 2002–2011, he was involved as a researcher and co-researcher in four scientific GAČR projects [Czech Science Foundation], between 1999 and 2014, he acted as a national coordinator of the European CiCe project. He is a chairman of the Association for Media Education, a member of the Association for Film and Audio-Visual Education, the Czech Pedagogical Society, INSEA and ISFLA.

Kontakt: masekjan@kvk.zcu.cz

Výběr z publikační činnosti:

Mašek, J.: Audiovizuální komunikace výukových médií, Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2002. ISBN 80-7082-905-2.

Mašek, J. – Michalík, P. – Vrbík, V.: Otevřené technologie ve výuce, Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2002. ISBN 80-7043-2543.

Mašek, J.: The Impact of Mediated Communication on Adolescent's Identity and Citizenship, in: Growing up in Europe Today: developing identities among adolescents, Fülöp, M.– Alistair Ross (eds.), , Trentham Books (CiCe Series Vol. 6), 2005. ISBN 978-1-85856-333-6.

Mašek, J. – Zikmundová, V.: Výukové využití softwarových systémů pro techniku pojmového mapování, Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2010. ISBN 978-80-7043-631-8.

Mašek, J. – Zikmundová, V.: Využití audiovizuálního sdělení v mediální výchově, Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2012. ISBN 978-80-261-0090-4.

Mašek, J.: A pedagogy of audio-visual literacy: The promoting and improvement of culture, media and citizenship education in society, in: Creating Communities: Local, National and Global, P. Cunningham–N. Fretwell (eds.), London: CiCe, 2012, pp. 327–334. ISBN 978-1-907675-19-5.

PaedDr. Rudolf Podlipský, Ph.D.

Rudolf Podlipský působí více než 30. let na Katedře výtvarné výchovy a kultury FPE ZČU v Plzni. Věnuje se historii a teorii umění a vizuální kultury, dále pak didaktice výtvarné výchovy. Původním vzděláním je keramik, který na KVK v současné době založil sklářskou dílnu.

Rudolf Podlipský has been working at the Department of Art Education and Art Culture at the Faculty of Education of the University of West Bohemia in Pilsen for more than 30 years. He specialises in the history and theory of art, and the theory of visual culture, as well as the didactics of art education. He is a professional ceramist, and recently he has established a glassmaking workshop at Department.

129

Kontakt: podlipsk@kvk.zcu.cz

Výběr z publikační činnosti:

Podlipský, R. – Vančát, J. – Uhl Skřivanová, V. – Zikmundová, V. a kol.: Tvorivost ve výtvarné výchově: a její účinky na všeobecné vzdělávání. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017.

Výběr z výstavní činnosti:

Den plzeňské keramiky 3. 6. 2017, Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni – Pedagogická fakulta.

PhDr. Martina Komzáková, PhD.

Pracuje na Katedře výtvarné výchovy a kultury FPE ZČU v Plzni, kde se specializuje na oblast artefietiky, arteterapie a pedagogické praxe. Zároveň vyučuje v Ateliéru arteterapie na KPP PedF JČU v Českých Budějovicích a je lektorkou v arteterapeutických výcvicích a projektech. Zabývá se rozvojem psychodidaktických kompetencí studentů v sebezkušenostních seminářích a problematikou využívání výtvarných technik a jejich psychosomatickým účinkem ve vztahu k mentalizaci dané zkušenosti.

Martina Komzáková works at the Department of Art Education and Art Culture at the Faculty of Education of the University of West Bohemia in Pilsen, specialising in art philetics, art therapy and pedagogical practice. At the same time, she teaches at the Art Therapy Studio and the Department of Pedagogy and Psychology at the Faculty of Education of the University of South Bohemia in České Budějovice. She also gives lectures on art therapeutic training and projects. She deals with the development of students' psychological and didactic competences in self-experience seminars, and with the use of art techniques and their psychosomatic effect on the mentalising of the given experience.

130

Kontakt: martkom@kvk.zcu.cz

Výběr z publikační činnosti:

Komzáková, M. – Slavík, J.: Expres jako experimentace mezi obrazností a doslovností, *Kultura, umění a výchova*, 2017, roč. 5, č. 1, s. p. ISSN: 2336-1824.

Komzáková, M.: Tvořivost schovaná ve „Slepé tužce“, in: *Tvořivost ve výtvarné výchově a její účinky na všeobecné vzdělávání*, Podlipský, R. –Vančát, J. –Uhl Skřivanová,V. – Zikmundová, V. a kol., Plzeň: Západočeská univerzita, 2017, s. 81–92. ISBN: 978-80-261-0728-6.

Komzáková, M.: Příběh v obraze. In *Expresivní terapie jako podpora kvality života u různých klientských skupin*. Martina Friedlová, Martin Lečbých (eds.). Olomouc: Univerzita Palackého, 2015, s. 103– 120. ISBN: 978-80-244-4599-1.

Komzáková M. – Slavík, J.: Využití artefletiky a arteterapie při prevenci, in: *Poruchy socializace u dětí a dospívajících: prevence životních selhání a krizová intervence*, Praha: Grada, 2015, s. 262–303. ISBN: 978-80-247-5447-5.

Kantor, J. – Drlíčková, S. – Friedlová, M. – Weber, J. – Koucun, J. – Komzáková, M. – Kružíková, L.: *Muzikoterapie a arteterapie pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami*, Opava: Slezská univerzita, 2014. ISBN: 978-80-7510-096-2.

Komzáková, M.: Možnosti vizuálního díla a artefletického přístupu pro utváření identity, in: *Children's Identity, Culture and Media in Visegrad Context : proceedings of the international academic conference*, Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2012. s. 136–140. ISBN: 978-80-7043-504-5.

Komzáková, M.: Psychodiagnostika v arteterapii, In: *Arteterapie v institucionální výchově*, Olomouc : Univerzita Palackého, 2010, s. 67–97. ISBN: 978-80-244-2652-5.

Komzáková, M.: Tvůrčí proces a výtvarné dílo v arteterapii, in: *Umění ve službě výchově, prevenci, expresivní terapii*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2009, s. 197–208. ISBN: 978-80-7290-415-0.

MgA. Barbara Benish

Barbara Benish vystudovala etnografii a umění na University of Hawai'i a malířství na Claremont Graduate University (1988). Dále studovala na Královské akademii umění ve Stockholmu a na akademii Academia del Bellas Artes v Mexiku. Umělecká díla vystavovala na stovkách mezinárodních výstav, jsou zastoupena v trvalých sbírkách, včetně muzea P.S.1 v New Yorku, muzea Getty v Los Angeles, Yale Library, Stadtgeschichtliche Museen v Norinberku v Německu a Národní galerie v Praze. V období 2013–2015 byla členkou Výzkumného centra sociálních praxí na Kalifornské univerzitě v Santa Cruz v USA, v letech 2010 – 2015 byla poradkyní v oblasti umění, vzdělávání a propagace kampaně Organizace spojených národů za bezpečnou planetu o nebezpečných chemických látkách a odpadu. Účastnila se konferencí OSN. B. Benish je umělkyní, kurátorkou, spisovatelkou a farmářkou, jejíž výzkum je zaměřen na propojení umění a ekologie, zemědělství.

132

Barbara Benish studied Ethnography & Art at the University of Hawai'i, and Painting at Claremont Graduate University (Masters of Fine Arts – 1988), the Royal Academy of Art in Stockholm and Academia del Bellas Artes in Mexico. Her artworks has been exposed in hundreds of international exhibitions and is in permanent collections, including P.S.1 Museum in New York, the Getty Museum in Los Angeles, Yale Library, the Stadtgeschichtliche Museen in Nürnberg, Germany, and the National Gallery in Prague. From 2013-15 she was a Fellow at the Social Practice Arts Research Center at University of California Santa Cruz , USA, from 2010-15 was Advisor on Arts, Education and Outreach to the United Nations Safe Planet Campaign on Hazardous Chemicals and Waste and participated in numerous UN Conferences. B. Benish is an artist, curator, writer and farmer, and her current research is focused on the interconnection of art and agriculture.

Kontakt: barbara.benish@gmail.com

Výběr z publikační činnosti:

- 2018 "ArtMill as Case Study in Rural Arts Education", The Journal of Rural Studies. Ed. Michael Woods and Marie Mahon.
- 2017 "Form, Art and the Environment: Engaging in Sustainability" co-author w/ Nathalie Blanc. series: Investigating Cultural Sustainability, Routledge Press.
- 2015 Creating Civic Engagement in Urban Public Art. Ed. J.DeShazo and Z. Smith. Chapter Eight: "A Community of Narrators and Translators" by Dee Hibbert-Jones, University of California Santa Cruz, with Barbara Benish & Janeil Engelstad. Rowman & LITTLEFIELD Publishers, Lanham, Maryland, USA.

Výběr výstav a prezentací:

133

- 2017 "Form, Art, and the Environment", University of California, Santa Cruz, w/co-author Nathalie Blanc. Cowell HayBarn at the Farm
„Form, Art, and the Environment“, w/Nathalie Blanc. New York City Parks Department., The Armory, Central Park, NYC
- 2016 "SeaWeeds", Film Academy and Theatre Arts Gallery, (FAMU) Prague, Czech Republic
- 2016 "Form, Art, and the Environment", w/Nathalie Blanc. Book launch-lecture, Veletřní Palac, National Gallery, Prague, Czech Republic
- 2015 "How right they are to adore you!": The Song of Songs Interpreted through Fine Printing", w/Robin Price, Publisher. Yale University, Arts Library Special Collections, USA
- 2013 "The SS Palo Alto ArtPark", Investigating Cultural Sustainability, COST Action Group, Skopje, Macedonia

MgA. et Mgr. Stanislav Poláček

Stanislav Poláček vystudoval SPŠ keramickou a sklářskou v Karlových Varech (1979 – 1983), FPE ZČU v Plzni (1985 – 1990) a FUD ZČU v Plzni (2006 – 2009), Ateliér keramiky u prof. Václava Šeráka. Vyučuje na KVK FPE ZČU v Plzni od r. 1992. Věnuje se keramice, kresbě a malbě. Na SUPŠ Zámeček je vedoucím oboru volná a užitá malba. Je členem dozorčí rady Galerie města Plzně.

Stanislav Poláček graduated from the Secondary School of Ceramics and Glass Production in Karlovy Vary (1979–1983), the Faculty of Education of the University of West Bohemia in Pilsen (1985–1990) and Faculty of Design and Art of West Bohemia in Pilsen (2006–2009), as well as the Ceramics Studio of prof. Václav Šerák. Since 1992, he has been teaching at the Department of Art Education and Art Culture at the Faculty of Education of the University of West Bohemia in Pilsen. He is deals with ceramics, drawing and painting. He is the leading artist in the field of independent and applied painting at the College of Arts and Design in Zámeček. He is a member of the supervisory board of the Gallery of Pilsen City

134

Kontakt: polacek@kvk.zcu.cz

Výběr z výstav:

Dva břehy řeky Léthé, Budova Sýpků v Galerie Klatovy/Klenová, 17. 6. – 6. 8. 2017,

„50“ INSEA, Galerie D9 v Českých Budějovicích, září – říjen 2017,

Malba – Stanislav Poláček, Galerie Visio-art v Plzni, červen 2016,

Obrazy a keramické malby, výstavní prostor hotelu Imperial v Karlových Varech, červen – červenec 2014,

„Profesoři za školou,“ Galerie Visio-art v Plzni, listopad– prosinec 2014,

Šumavské reflexe – výstava českých, německých a rakouských umělců, Galerie města Plzně o.p.s., 8. 11. 2012 – 31. 1. 2013,

Pilsner schaum, Kunstverein Steyr, Schloss Lamberg, Rakousko, 25.3. – 2. 5. 2013.

Mgr. A. Michal Sedlák, Ph.D.

Michal Sedlák je sochař, malíř, pedagog. Ve své volné i užité tvorbě se nejvíce zabývá tématem objektu ve fyzickém veřejném prostoru. Zajímá se o krajinu, architekturu, design, řemeslné tradice, ale i o moderní technologie. Vystudoval Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze pod vedením prof. Adély Matasové. V současné době působí na KVV PedF UK v Praze a KVK FPE ZČU v Plzni, kde zabezpečuje především oblast výuky prostorové tvorby.

135

Michal Sedlák is a sculptor, painter and lecturer. In his independent and applied art works, he is most concerned with the theme of an object in the physical public space. He is interested in landscape, architecture, design, craft traditions, but also in modern technology. He graduated from the Academy of Arts, Architecture and Design in Prague under the leadership of prof. Adéla Matasová. At present, he works at the Department of Art Education at the Faculty of Education of the Charles University in Prague, and at the Department of Art Education and Art Culture at the Faculty of Education of the University of West Bohemia in Pilsen, where he gives lessons mainly on spatial art.

Kontakt: mised@kvk.zcu.cz

Výběr výstav a realizací:

- 2017 účast na Landscape festival 2017, Plzeň, realizace P – 2;
- 2016/2017 Nevratný posun – Galerie Pánů z Kunštátu, Brno, Skupinová výstava;
- 2016 Outamailta, nummilta ja jäätiköiltä -näyttely , From Forest lands, Moors and Glaciers Exhibition
on Galerie Kilo, Mezinárodní skupinová výstava, Rovaniemi, Finsko;
- 2016 Teorie chlupatého míče – Galerie U bílého jednorožce, Klatovy;
- 2016 Universum – Locus, Mezinárodní skupinová výstava umělců – pedagogů Kvv Pedf UK,
pod záštitou UK a ve spolupráci s umělci - pedagogy University of Lapland, Finsko,
Rovaniemi, Spoluautor koncepce, účastník výstavy –Galerie Křížová chodba Karolinum
Praha, Univerzita Karlova.

136

Realizace:

- 2015 Lavice u Malé říčky v Praze,
Dubové objekty na posezení u břehu Malé říčky v Královské oboře v Praze;
- 2017 – 2018 realizace jako součást projektu revitalizace dna rybníka v Královské oboře v Praze (Objekty „Čítárna a Lavice na Ostrově“).

Mgr. Monika Plíhalová

působí v pozici odborné asistentky na Katedře výtvarné kultury, FPE ZČU v Plzni. Specializuje se na didaktiku výtvarné výchovy pro mateřské školy a 1. stupeň základních škol. V doktorském studijním programu studuje na Katedře výtvarné výchovy PedF UK, zabývá se pojetím humoru ve výuce výtvarné výchovy.

Monika Plíhalová is an assistant professor at the Department of Art Education and Art Culture at the Faculty of Education of the University of West Bohemia in Pilsen. She specialises in didactics of art education for nursery schools and primary schools. In the Ph.D. program she is currently studying at the Department of Art Education of the Faculty of Education at the Charles University in Prague, she deals with humour in art lessons.

137

Kontakt: moplihal@kvk.zcu.cz

Publikace:

Plíhalová, M.: Jakkak je dnes u nás doma? Výtvarná výchova. 2015, 55/2015(3–4). ISSN 1210-3691.

Bláha, J. – Čech, V. – Plíhalová, M.: VIZE. Výtvarná výchova. 2016, 56/2016(3). ISSN 1210-3691.

Bláha, J. – Čech, V. – Plíhalová, M.: VIZE. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2016. ISBN 978-80-7290-893-6.

Plíhalová, M.: Humor jako nástroj kvalitní výuky. Sborník z Konference České sekce INSEA v Českých Budějovicích 2017 (v přípravě).

Plíhalová, M.: Humor jako součást výtvarného úkolu. Sborník z konference Užitečná symbióza II. Ostrava: 2017 (v přípravě).

Mgr. Lenka Stolárová

Lenka Stolárová je absolventkou FPE Univerzity Karlovy v Praze (2004), nyní doktorskou Ústavu pro dějiny umění FF UK v Praze. V Národní galerii zastávala pozici kurátorky Sbírký starého umění (2004–2016) a tajemnice pro vědu a výzkum (2011). V současnosti se, mimo jiné, věnuje pedagogické činnosti na univerzitách v Čechách a v Německu. Ve své vědeckovýzkumné práci se zaměřuje na problematiku počátků barokní malby v Čechách se zřetelem na kulturněhistorický i společenský kontext výtvarného umění v českých zemích v 17. století, dále na recepci nizozemského, španělského a italského umění v barokní malbě na teritoriu Koruny české. Držitelka řady prestižních stipendií i ocenění výstav, stálých expozic a publikací kupříkladu: Aktion Ernst Mach Stipendium (Víděň), Ph.D. researcher – Exzellenzinitiative Universität Konstanz, Gloria Musaealis, Cena ministra kultury – nejkrásnější kniha roku 2010, etc. Členka ICOM a CODART.

138

Lenka Stolárová graduated from the Faculty of Education at the Charles University in Prague in 2004. Currently, she is a Ph.D. student at the Institute of Art History of the Charles University in Prague. At the National Gallery, she held the position of a curator of the old art collections in 2004–2016, and in 2011 she worked as the secretary of science and research department. At present, she is involved in teaching activities at various universities in the Czech Republic and Germany. In her research, she focuses on the beginnings of Baroque painting in Bohemia with regard to the cultural-historical and social context of art in the Bohemian lands in the 17th century. She also deals with the reception of Dutch, Spanish and Italian art in Baroque painting in the Lands of the Bohemian Crown.

Kontakt: stolen@kvk.zcu.cz

Podílela se autorsky na přípravě řady výstav i stálých expozic (výběrově):

Národní galerie v Praze, mimo jiné „Slezsko, perla v české koruně“ (Legnica, Muzeum miedzi – Praha, Národní galerie v Praze 2005–2006)

„Láska – Touha – Vášeň. Milostné náměty v umění 15.–19. století“ (Národní galerie v Praze a Archiv hl. města Prahy 2008)

“Barokní umění ze sbírek Národní galerie v Praze“ (Žďár nad Sázavou, 2008, záštita české komise UNESCO)

Karel Škréta (1610–1674), doba a dílo (Praha, Národní galerie v Praze 2010–2011)

„Umění starověkého světa“ (Praha, 2011–2014)

“Kánon a dialog: Byzantské umění napříč staletími. Byzantské a řecké umění ze sbírek Musea ruské ikony v Moskvě, Národní galerie v Praze a Ústavu dějin umění AV ČR“ (Praha, Královská kanonie premonstrátů na Strahově 2015)

139

Výběr z publikační činnosti:

Články, katalogová hesla, studie:

Stolárová, L.: Láska – Touha – Vášeň. Milostné náměty v umění 15.–19. století, katalog, Lenka Stolárová – Vít Vlnas (eds.), Clam-Gallasův palác, Praha, 29. 04. – 31. 08. 2008, Praha: Archiv hl. města Prahy /Scriptorium 2008 (17 hesel). ISBN 978-80-8685-229-4. Stolárová, L.: Barokní umění ze sbírek Národní galerie v Praze – výběrový katalog stálé expozice Národní galerie v Praze ve Žďáru nad Sázavou, Lenka Stolárová (ed.), Praha: Národní galerie v Praze, 2008 (5 hesel). ISBN 978-80-7035-414-8.

Stolárová, L.: Encyklopedie českých dějin, Josef Tomeš (ed.), Praha: Reader's Digest, 2008 (47 hesel + 2 studie).

Stolárová, L.: Karel Škréta a Zaalpí, in: Stolárová, Lenka a Vlnas, Vít, eds., Karel Škréta (1610–1674): Doba a dílo, Praha: Národní galerie v Praze, 2010, s.63–65. (15 hesel + 2 úvodní stati; česká a anglická mutace). ISBN 978-80-7035-458-2 a 978-80-7035-459-9.

Havlůvová H. – Stolárová, L. – Vlnas, V.: Kdo byl Karel Škréta?, Praha: Národní galerie v Praze, 2010. ISBN 978-80-7035-541-1.

Příbýl, P. – Stolárová, L.: „K stale rostoucí slávě našeho pilného umělce“. Karel Škréta mezi Švýcarskem, říší a Itálií v zrcadle nově objevených pramenů, in: Karel Škréta (1610–1674): Studie a dokumenty, Stolárová, L. – Vlnas, V. (eds.), Praha: Národní galerie v Praze, 2011, s. 73–81. ISBN 978-80-7035-469-8.

Lenka Stolárová: Škrétova léta vandrovní. Rodinné souvislosti zahraničního pobytu Karla Škréty (1627–1638), in: Karel Škréta (1610–1674): dílo a doba. Studie, dokumenty, prameny, Stolárová, L. – Holečková, K. (eds.), Praha: Národní galerie v Praze, 2013, s.21–31. ISBN 978-80-7035-518-3.

Stolárová, L.: Exploiting hitherto unknown transfers of artistic notions to the lands of the Bohemian Crown as exemplified by Carlo Scretta, in: *Transregionalität der Kult(ur)regionen Bayern- Böhmen - Schlesien zur Zeit der Gegenreformation*, Marco Bogade (Hg.), Böhlau Verlag: Wien, Köln, Weimar, 2016, S. 203–229. ISBN 978-3-412-50132-7.

Stolárová, L. – Vondráčková, M.: Umění a intelekt, in: *Tváří v tvář. Barokní portrét v Čechách a na Moravě*, Macurová, Z. – Stolárová, L. – Vlhas, V. (eds.), Brno: Moravské zemské muzeum, 2017. ISBN 978-80-7028-495-7.

Stolárová, L.: Oficiální panovnícký portrét, in: *Tváří v tvář. Barokní portrét v Čechách a na Moravě*, Macurová, Z. – Stolárová, L. – Vlhas, V. (eds.), Brno: Moravské zemské muzeum, 2017. ISBN 978-80-7028-495-7.

Edice:

Stolárová, L. (ed.): *Barokní umění ze sbírek Národní galerie v Praze – výběrový katalog stálé expozice Národní galerie v Praze ve Žďáru nad Sázavou*, Praha 2008. ISBN 978-80-7035-414-8.

Dáňová, H. – Klípa, J. – Stolárová, L. (eds.): *Slezsko – země Koruny české. Historie a kultura 1300–1740 A, B*, Praha: Národní galerie v Praze, 2008. ISBN 978-80-7035-396-7.

Stolárová, L. – Vlhas, V. (eds.): *Láska – Touha – Vášeň. Milostné náměty v umění 15.-19. století*, katalog, Lenka Stolárová – Vít Vlhas (eds.), Clam-Gallasův palác, Praha, 29. 04. – 31. 08. 2008, Praha 2008. ISBN 978-80-8685-229-4.

Stolárová, L. – Vlhas, V. (eds.): *Karel Škréta (1610–1674): Doba a dílo*, výst. katalog, Praha: Národní galerie v Praze, 2010. ISBN 978-80-7035-458-2 a 978-80-7035-459-9. Publikace získala první místo v soutěži nejkrásnější kniha roku 2010 – cena ministra kultury. A druhé místo v kategorii muzejní publikace roku Gloria Musealis ve spolupráci s výběrem ICOM.

Stolárová, L. (ed.): *„Karel Škréta and malířství 17. století v Evropě“*. Sborník příspěvků z odborného kolokvia konaného Národní galerií v Praze 23.–24.03.2010, Praha 2011. ISBN 978-80-7035-463-6.

Stolárová, L. – Vlhas, V. (eds.): *Karel Škréta (1610–1674): Studie a dokumenty*, Praha: Národní galerie v Praze, 2011. ISBN 978-80-7035-469-8.

Stolárová, L. – Holečková, K. (eds.): *Karel Škréta (1610–1674): dílo a doba. Studie, dokumenty, prameny*, Praha: Národní galerie v Praze, 2013, s. 21–31. ISBN 978-80-7035-518-3.

Macurová, Z. – Stolárová, L. – Vlhas, V. (eds.): *Tváří v tvář. Barokní portrét v Čechách a na Moravě*, Brno: Moravské zemské muzeum, 2017. ISBN 978-80-7028-495-7.

Mgr. Kateřina Pietrasová, Ph.D.

Kateřina Pietrasová je absolventkou dějin umění a anglistiky a amerikanistiky na FF UK v Praze. V letech 1996–2000 pracovala jako koordinátorka programů a kurátorka v Sorosově centru pro současné umění Praha, v letech 2009–2012 jako vedoucí internetové databáze Artlist při Centru pro současné umění Praha. Absolvovala studijní stáže v Cambridgi a na NYU v New Yorku, účastnila se mezinárodních konferencí. Zaměřuje se na současné české umění, přednáší dějiny umění na Katedře výtvarné výchovy a kultury FPE ZČU v Plzni, překládá uměnovědnou literaturu a příležitostně publikuje v denním tisku.

141

Kateřina Pietrasová is a graduate from the Faculty of Arts at the Charles University in Prague specialising in the history of art and English and American studies. In the period between 1996 and 2000, she worked as a program coordinator and curator at the Soros Centre for Contemporary Art in Prague. In 2009–2012, she worked as the head of Artlist, the internet database at the Centre for Contemporary Arts Prague. She has been a visiting student in Cambridge and at NYU in New York, and has participated in international conferences. She focuses on contemporary Czech art, gives lectures on art history at the Department of Art Education and Art Culture at the Faculty of Education of the University of West Bohemia in Pilsen, and translates art texts and occasionally publishes in the daily press.

pietras@kvk.zcu.cz

Bc. Petr Kalous

Petr Kalous studoval na UJEP v Ústí nad Labem, vyučuje na Vyšší odborné škole obalové techniky ve Štětí a pracuje jako designér na volné noze. Odborné zaměření: Packaging design, Grafický design, 3D technologie.

Petr Kalous has studied at the Jan Evangelista Purkyně University in Ústí nad Labem. Currently, he teaches at the Higher Technical School of Packaging Technology in Štětí while working as a freelance designer. In his professional life, he focuses on packaging design, graphic design, and 3D technology.

Kontakt: PetrKalous@email.cz

Dr. Markus Johannes Herschbach

Markus J. Herschbach studoval Universität Trier, obor historie umění (1983 – 1984), Vysokou školu umění Ottersberg (1986 – 1990) obor umění ve společnosti, sochařství (prof. Hermanus Westendorp). Žil a pracoval ve Španělsku (Catalonia, studio Feliu Martin a dr. Dieter Rudloff, 1989). V rámci doktorského studia na Europa-Universität Flensburg spolupracoval s University of South Denmark (2012 – 2015). Od r. 2015 působí na Europa-Universität Flensburg, Institute of Aesthetical and Cultural Education, Department of Art & Visual Media.

Markus J. Herschbach studied at the Trier University specialising in art history (1983–1984), the Ottersberg University of Arts (1986–1990) specialising in arts in the society, and sculpture (Prof. Hermanus Westendorp). He lived and worked in Spain (Catalonia, studio of Feliu Martin and Dr. Dieter Rudloff, 1989). As a Ph.D. student, he worked with the University of South Denmark (2012–2015) at the Europa-Universität Flensburg. Since 2015, he has been working at the Europa-Universität Flensburg, the Institute of Aesthetic and Cultural Education, Department of Art & Visual Media.

142

Kontakt: www.herschbach.dk, Markus.Herschbach@uni-flensburg.de

Výběr z výstav:

- 2018 Kunsthal ULYS, Odense, Danmark
- 2018 Vestjyllands Kunstmuseum JANUSBYGNINGEN, Danmark
- 2017 GRÆNSELANDUDSTILLING Sønderjyllandshallen Aabenraa, Danmark
- 2017 DAMIT HAB ICH NICHTS ZU TUN, Kunstverein KUNST&CO, Flensburg, Germany
- 2016 CROSS-OVER, socially engaged Installation together with Søren Møller, Kiel-Anscharpark-Friedrichsort, Germany
- 2016 ONE ARTIST-ONE WORK, Flensburg, Germany
- 2015 GRÆNSELANDUDSTILLING Sønderjyllandshallen Aabenraa, Danmark
- 2015 GALERIE plan.d., Düsseldorf, Germany
- 2015 PROJEKTRAUM-BAHHNHOF25, Das Leben ist eine Kartoffel, Kleve, Germany
- 2014 DYBBØL MUSEUM

2014	GRÆNSELANDUDSTILLING Sønderjyllandshallen Aabenraa, Danmark
2014	Hillerød Kunstforening, Annaborg, Hillerød, København, Danmark
2014	GIVE-EGNENS MUSEUM, Give, Danmark
2013	GRÆNSELANDUDSTILLING Sønderjyllandshallen Aabenraa, Danmark Ministry of justice Schleswig-Holstein, Kiel, Germany
2012	GRÆNSELANDUDSTILLING Sønderjyllandshallen Aabenraa, Danmark
2012	BUNKER-D, Kiel, Germany

Søren Møller

143

Søren Møller je dánský vizuální umělec žijící v Sønderborg. Studoval na Royal Academy of Fine Arts v Kodani (1971 – 1978) u prof. Addi Köpcke, Dan Sterup Hansen, Mogens Andersen, Helge Bertram a Gunnar Aagaard Andersen.

Søren Møller is a Danish visual artist currently living in Sønderborg. He studied at the Royal Academy of Fine Arts in Copenhagen (1971–1978) with prof. Addi Köpcke, Dan Sterup Hansen, Mogens Andersen, Helge Bertram and Gunnar Aagaard Andersen.

Kontakt: Somr@sonderborg.dk, <SM@ags.dk>

Výstavy:

2018	Sønderborgudstillingen
2018	Mahlström, Kunsthal ULYS, Odense
2017	Momentum#2, Janusbygningen
2017	Grænselandsudstillingen
2017	Sønderborgudstillingen
2016	Ein Künstler – Ein Werk, Flensburg
2016	Crossover, Kiel. Installationer i samarbejde med Markus Herschbach
2016	Grænselandsudstillingen
2015	Plan D, Düsseldorf
2015	5D, Xbunker

že ačkoliv se zobrazování probodnutého srdce, jedné z pěti ran Kristových, stalo v lidových vrstvách rozšířeným motivem vedoucím až k fetišismu, na oltáři smělo být zobrazeno pouze jako součást výjevu Ukřížování (Baleka, 1997). Nejružnější interpretace a reinterpretace symbolu lze hledat na poli současného umění. Pestrou škálu návratů k tvaru srdce lze spojit s tvorbou mnohých autorů české i zahraniční umělecké scény. Na výstavě Umoped – Srdcesvět je představeno Srdce Kurta Gebauera. Jako další inspirační východiska lze však nalézt v tvorbě Jeffa Koonse – Hanging Heart či malbách Petra Nikla a Josefa Bolfa.

Jak již bylo naznačeno výše, symbol srdce v rozmanitých podobách pronikl do života společnosti a kolonizoval vizuální komunikaci všedního dne. Zcela specifickou podobu vtiskly symbolu srdce sociální sítě a jejich vizuální podoba. Prostřednictvím dvou úderů na klávesnici <3 lze vyjádřit mnohé, doplnit kusé informace o jejich emotivní složku či nevyslovit podstatné a spokojit se s náznaky. Původní emotikony pohrávající si s tvary písmen a znaků se proměnily v samostatné vizuální znaky, jejichž význam je ve skutečnosti značně nejasný a proměnlivý. Řeč emoji je tak jakousi formou nového jazyka, postaveného na kombinaci stylizovaných obrazů a proměnlivosti jejich interpretace (Magnus, 2017). Právě srdce je mezi emoji jedním z nejoblíbenějších. Svým přitažlivým tvarem doplňuje vizuální stránku textu a pohybuje se na těsné hranici mezi viděným a čteným (Mendelsund, 2014).

Edukační program navržený k příležitosti výstavy Umoped – Srdcesvět naznačené aspekty symboliky srdce neopomíjí. Svtipem a nadsázkou však překonává zažitá klišé i přebytečný sentimentální patos, které bývají s tvarem srdce často neodmyslitelně spojeny. Série výtvarných hříček a aktivizačních činností je žákům představena za účelem zpřítomnění okamžiku stráveného v navštívené galerii, oživení uměleckého díla i divákova vnímání, imaginace, prožívání a myšlení. Na základě několika praktických úkolů v rámci galerijní animace žáci poznávají dílo Kurta Gebauera a uvažují o symbolu srdce v každodenní komunikaci. S využitím jednoduchých a úsporných výtvarných prostředků dospívají k plošnému i prostorovému vizuálnímu vyjádření, vytvářejí instalaci nebo inscenují performance.

Program je koncipován v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání jako závazným kurikulárním dokumentem (2017). Zřetězené

výtvarné aktivity jsou navrženy tak, aby rovnoměrně zahrnuly hlavní oblasti učiva definované RVP ZV – rozvíjení smyslové citlivosti, uplatňování subjektivity i ověřování komunikačních účinků (2017).

K programu galerijní animace byl připraven soubor pomůcek provádějících žáky výtvarnými aktivitami v galerii a jejím bezprostředním okolí. Prostřednictvím hravě pojatých pracovních listů jsou žákům zprostředkovány čtyři výtvarné aktivity nazvané SRDCOBANKA, SRDCODÉŠŤ, SRDCOPÍSMO a SRDCOTEPE. V rámci úkolu SRDCOBANKA žáci analyzují tvar srdce, porovnávají zažité a zautomatizované způsoby kresebného gesta a nalézají kritéria pro jejich třídění. Úkol SRDCODÉŠŤ otevírá možnosti výtvarné imaginaci a jejímu uplatnění v kresbě i umění instalace. SRDCOPÍSMO probouzí úvahy žáků o významech nadužívaného symbolu i tvarových vlastnostech písma. SRDCOTEPE, poslední z nabízených výtvarných úkolů, ústí ke společné performance, ve které sehraje důležitou roli mezilidská komunikace. Předpokládaný průběh jednotlivých aktivit je nejlépe patrný z přiložených pracovních listů, kde je zadání výtvarného úkolu vždy podrobně zaznamenáno.

146

Aktivizační činnosti nabízené v rámci edukačního programu k výstavě Katedry výtvarné výchovy a kultury Umoped– Srdcesvět jsou v souladu s osobnostním pojetím výtvarné výchovy a výsledkem hledání rovnováhy mezi výtvarným vnímáním, imaginací, tvorbou a mezilidskou komunikací (Hazuková, 2005). Pracovní listy jsou navrženy tak, aby napomohly učitelům a žákům na cestě k vizuálnímu vyjádření a zapojení pestré škály hravých a netradičních prvků výtvarné tvorby do výuky výtvarné výchovy.

Literatura:

- ANTONIJEVIC, Smiljana. Expressing Emotions Online: An Analysis of Visual Aspects of Emoticons. Conference Papers -- International Communication Association [online]. 2005, 1-19 [cit. 2018-04-23]. Dostupné z: <http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=22&sid=56209a15-f014-44ed-b47b-44cf1bd6fe1e%40sessionmgr103>
- BALEKA, Jan. Výtvarné umění: výkladový slovník: (malířství, sochařství, grafika). Praha: Academia, 1997. ISBN 978-80-200-1909-7.
- EHSES, Hahno. 2002. Speaking of the Heart: Some Annotations. Design Issues [online]. 18(1), 62-67 [cit. 2018-04-23]. ISSN 07479360. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/1512030>
- FULKOVÁ, Marie. Galerijní a muzejní edukace 2: [umění a kultura ve školním kontextu: učení z umění : vzdělávací programy Uměleckoprůmyslového musea v Praze a Galerie Rudolfinum v letech 2012 a 2013. Praha: Univerzita Karlova, 2013. ISBN 978-80-7290-700-7.
- HAZUKOVÁ, Helena a Pavel ŠAMŠULA. Didaktika výtvarné výchovy I. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2005. ISBN 80-7290-237-7.
- KULKA, Tomáš. Umění a kých. Vyd. 3. Praha: Torst, 2014. ISBN 978-80-7215-477-7.
- KILROY-EWBANK, Lauren G. Holy Organ or Unholy Idol? Forming a History of the Sacred Heart in New Spain. Colonial Latin American Review, 2014 [online]. 23(3), 320-359 [cit. 2018-04-23]. DOI: 10.1080/10609164.2014.972698. ISSN 10609164. Dostupné z: <http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=11&sid=56209a15-f014-44ed-b47b-44cf1bd6fe1e%40sessionmgr103>
- MAGNUS, P. D. Emoji art: The aesthetics of . 2017 [online]. [cit. 2018-04-24]. Dostupné z: <https://www.fecundity.com/job/emojiart.pdf>
- MENDELSUND, Peter. What we see when we read. S.l.: Vintage, 2014. ISBN 0804171637.
- PERLOFF, J.K. The metaphoric and morphologic heart: symbol and substance. The American Journal Of Cardiology [online]. 2010, 105(10), 1502-3 [cit. 2018-04-23]. DOI: 10.1016/j.amjcard.2010.02.001. ISSN 18791913.
- Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. 2017. Praha: MŠMT. [cit. 2018-04-24]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/RVP_ZV_2017.pdf
- ŠOBÁŇOVÁ, Petra. Muzejní edukace. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3003-4.
- Artlist - Centrum pro současné umění Praha [online]. [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <http://www.artlist.cz/>

UMOPED – SRDCESVĚT

Katedra výtvarné výchovy a kultury, Fakulta pedagogická, Západočeská univerzita v Plzni

Editorka katalogu: Věra Uhl Skřivanová

Autoři textů: Barbara Benish, Kurt Gebauer, Markus Herschbach, Martina Komzáková, Jan Mašek, Søren Møller, Kateřina Pietrasová, Monika Plíhalová, Rudolf Podlipský, Stanislav Poláček, Michal Sedlák, Jan Slavík, Lenka Stolárová, Věra Uhl Skřivanová

Překlady: Jana Jiroutová

Grafické zpracování: Petr Kalous

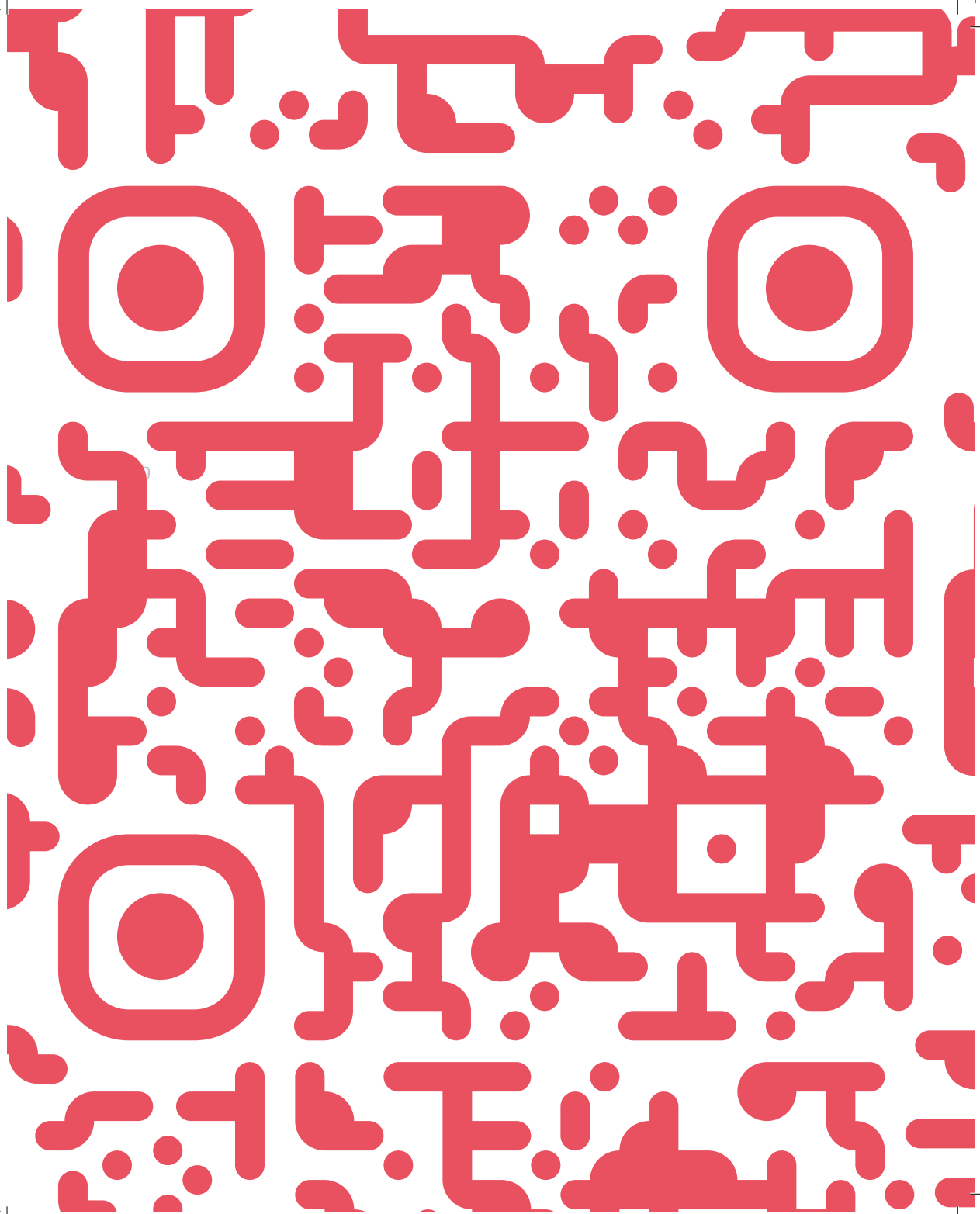
Vydala: Západočeská univerzita v Plzni

P. O. Box 314, Univerzitní 8, 306 14 Plzeň

První vydání, náklad: 200 ks, 147 stran

Plzeň 2018

ISBN 978-80-261-0788-0

Φ
NY

150

Město **Plzeň**

70 VYHOČÍ ZALOŽENÍ
PEDAGOGICKÉ FAKULTY
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY

ISBN 978-8026107880-0

9 788026 107880

 Studijní a vědecká knihovna
Plzeňského kraje

 Galerie
Vestředu